2007. okt. 45.

kapocs

XXXVI évfolyam, 45. szám — 2007 október 15, Vancouver, BC

A SOPRON ALUMNI IDŐSZAKOS KÖZLEMÉNYE

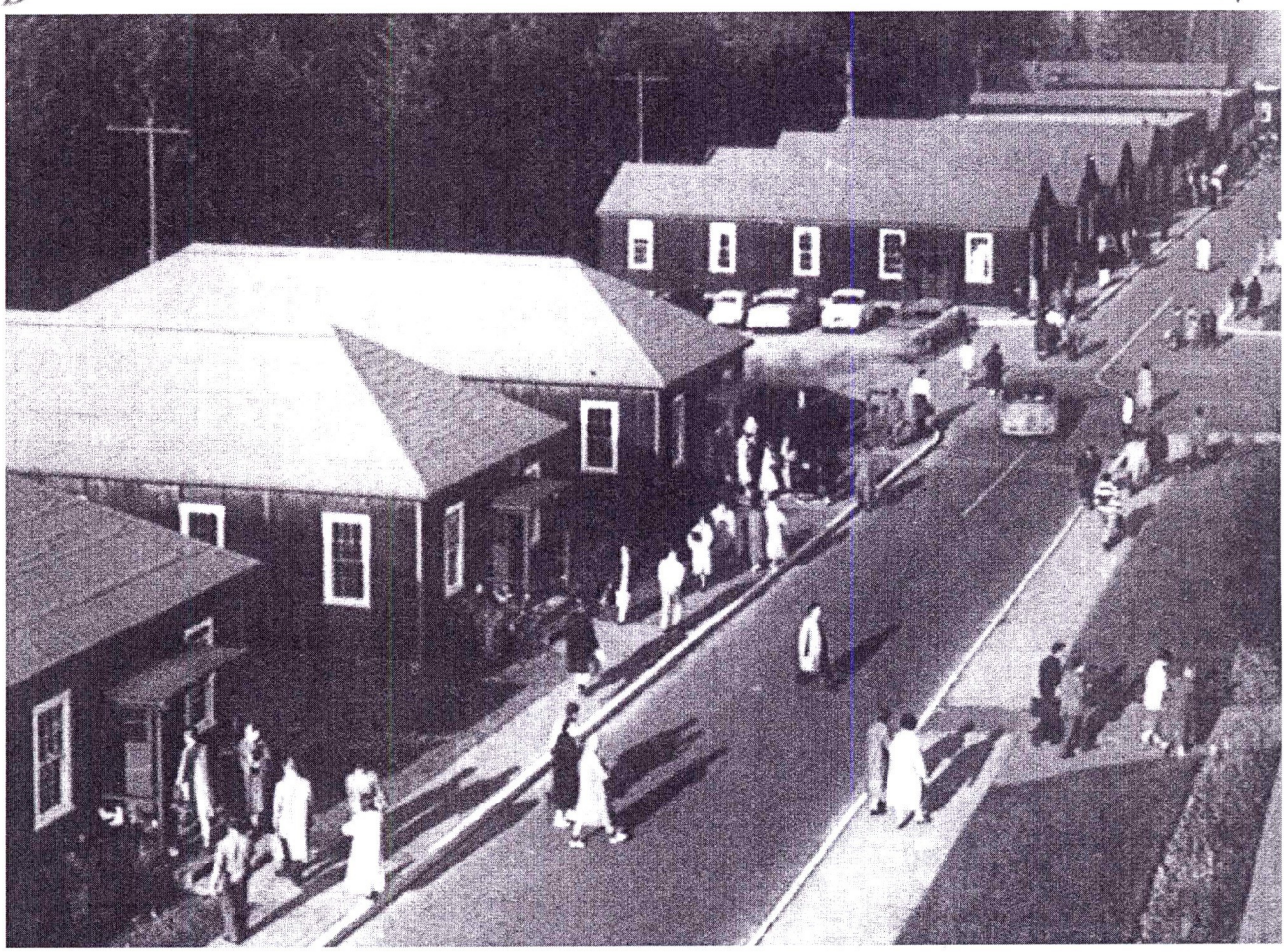

Az emlékezetünkben nevezetesnek maradt II. Világháborús fabarakkok, amik tantermeinkként szolgáltak első évünkben, 1957-58-ban, a University of British Columbián.

A TARTALOMBÓL

HONORIS CAUSA
Kitüntetések....2
Megtiszteltetések....3
IN MEMORIAM
Gyászjelentések....8
Megemlékezések....9
VISSZATEKINTÉSEK
Még mindig Sopron....11
Első nyár Kanadában....13
Életutak/Életpályák....20
Közelmúlt....26
IROGATÁSOK
Reflekciók....30
Vélemények....35
Egyéb....36
KÖZÖS ÜGYEINK
Hirek/Közlemények....38

HONORIS CAUSA

KITÜNTETÉSEK

Canadian Forest Management Group Achievement Award
'Sopron Foresters'

The Canadian Institute of Forestry (CIF), the association of professional foresters in Canada, chose our group (the Sopron Alumni), whose members having arrived in Canada 50 years ago, spent their entire professional careers in various fields associated with forests in Canada and the United Sates, to receive this award. Doug Stables, CIF President handed the award to our representative, Sopron Alumnus John Balatinecz at the Institute's award luncheon in Toronto, ON, on August 20,2007 with the following words:

"This award recognizes groups or teams who have made significant, unique, and outstanding contributions to forest management in Canada. It appreciates the multidisciplinary nature of forest ecosystem management by recognizing the many groups that are required to come together in the process. This award has the objective of encouraging excellence and leadership in group contribution to Canadian forest management. This year's recipients are the SOPRON FORESTERS, who came to Canada (to the University of British Columbia) from Hungary 50 years ago, and made a very positive impact on Canadian forestry and forest management. And here to accept the Award on behalf of the Sopron Foresters is a member of the group, John Balatinecz, Professor Emeritus of the Faculty of Forestry, University of Toronto."

John's acceptance remarks were as follows:

"Mr. Chairman, members of the CIF, Ladies & Gentlemen. I feel privileged and fortunate to represent the Sopron Foresters here today I accept this award with a deep sense of gratitude that we as a group feel toward Canada for welcoming us 50 years ago. As you know, the 'transplanting' of our Faculty to the University of British Columbia in 1957 stands as a unique event in the history of forestry education. We thank the CIF for embracing us into the mosaic of Canadian Forestry, and for honoring us with this special award on the 50th anniversary of our arrival in Canada."

Alumni Milestone Achievement Award
'Sopron School of Forestry'

The University of British Columbia Alumni Association has chosen the graduates of the Sopron Division of the Faculty of Forestry, UBC, on the 50th anniversary of their arrival in Canada to be the 2007 recipients of the 'Alumni Milestone Achievement Award'. The criteria for selection is as follows:

"This award is presented to a group of alumni, whose collective efforts have made a unique contribution to the reputation of the University and advanced its mission. This award is granted to celebrate the exceptional accomplishments of an alumni group that created an institutional milestone; advanced the reputation of the university, and/or brought honor to UBC locally, nationally, or globally."

The award will be presented at the 2007 Annual Meeting of the Alumni Association at UBC on November 15, 2007. Miklós Grátzer and András Szalkai will represent the Sopron Alumni at the ceremonies, to receive the award.

MEGTISZTELTETÉSEK

UBC-Sopron, 50th Anniversary Celebrations, June 14-16, 2007

On the initiative of the Faculty of Forestry, the University of British Columbia held a three day event to commemorate the 50th anniversary of its adoption of the students and professors of the exiled Sopron School of Forest Engineering after the failed Hungarian revolution of 1956. The celebratory events were a resounding success for both the organizers and the 'celebrities'. The events were attended by more than 350 people that included former students, professors, their families, friends, representatives of both levels of government and leading officials of UBC and the University of Western Hungary, Sopron.

Some of the attendees at the 50th UBC-Sopron anniversary celebrations.

Báthy István: **UBC-Sopron 50. évforduló ünneplése.**

Június 13: Szerdán reggel 6:30-kor napsütéses időben indultunk Prince Georgeból Vancouverbe résztvenni a UBC által rendezett három napos ünnepségen azon alkalomból, hogy 50 évvel ezelött befogadtak maguk közé minket soproni erdömérnök hallgatókat. A közel 800 km-es út simán lett megtéve. Éppen, hogy csak enni és tankolni álltunk meg, mert este 6-ra Vancouverba szerettünk volna lenni.

Évfolyam társam Rétfalvi László, a Kapocs teljhatalmú szerkesztője, egy kerti grillsütéses vendégséget adott, amelyen megjelentek a Sopronból jött küldöttek is. Mire mi odaérkeztünk valamicskével 6 után, már javában tartott az összejövetel. Lévén házigazdánk magyar, enni és innivalóban nem volt hiány. Sült a kolbász, meg a rabló pecsenye a grillsütőn, és egy nagy fazékban pedig forró gulyás leves árasztotta inycsiklandozóan az illatát. Különféle pogácsák, sütemények, rétesek és gyümülcs választékok egészítették ki a menüt. Lehetünk úgy 50 körül a kertben.

A magyarországi vendégek Faragó Sándor, a Nyugat Magyarországi Egyetem rektora s felesége,Marika, Náhlik András, az Erdészeti Kar dékánja, Molnár Sándor, a Faipari Mérnöki Kar dékánja, ifj. Sarkady Sándor, az Egyetemi Könyvtár főigazgatója, Wesztergom Ilona, a faipari dékáni hivatal vezetője és Pethő József, az Országos Erdészeti Egyesület elnöke voltak. Volt soproni professzoraink közül az egyöntetű szeretetnek örvendő Adamovich Laci bátyánk volt jelen. Ugyancsak nagy közszeretetnek örvendett Sandra Schinnerl, a UBC rendezö bizottság vezetője, akit a férfi népség hálás szeretettel puszilgatott. A bőséges vacsora után soproni diák nóták éneklésére is sor került. Úgy esti 10 óra után tértünk szálláshelyünkre, Pat and Béla Görgényi nekünk már szinte panziónak számító otthonában. Ott várt ránk, Annus lányunk is, aki Vancouver Szigetröl jött át a három-napos eseményre.

Június 14: A csütörtöki nap kissé borúsan és hüvösen idult. A volt soproni diákok és hozzátartozóik az Erdészettudományi Központ épületének aulájában gyülekeztek délelött 10:30-kor. Az ünnepség 11-kor kezdödött a 'Magyar '56-os Menekültek' kiállítás megnyitásával. Dr. Vastagh Pál, Magyarország kanadai nagy-

követe és Susan Papp-Aykler, a Rákóczi Alapítvány elnöke vágták el a szalagot. A kiállítás anyaga az 1956-57-ben Kanadába érkező magyar menekültekkel foglalkozik. Az aulában ugyancsak kiállításra kerültek a Sopron Divisióval kapcsolatos képek és tárgyak, amelyek a mi egyetemi éveinket ölelték fel.
Ezután a vendégek helyet foglaltak az amfiteátrumban felállított sátor alatt elhelyezett székeken. Mi, volt diákok és tanárok (Adamovich László, Szy Ferenc és Csányi Elek) az aulából kijöve az amfiteátrum szélén álló Sopron Kapun, diáknótákat énekelve vonoltunk át. Hátulról a széksorok között vonultunk be és foglaltunk helyet az első sorokban. A diszemelvényen Jack Saddler, a UBC Erdészeti fakultás dékánja, Allan McEachern, a UBC Kancellárja, Murrey Coell, a BC kormány Felsőoktatási minisztere,, Jim Farell, a Kanadai Erdeszeti Miniszterium helyettes minisztere, Vastagh Pál, Magyarország kanadai nagykövete, Stephen Toope, a UBC elnöke, Faragó Sándor a Nyugat Magyarországi Egyetem rektora, Grátzer Miklós a Sopron Alumni elnöke, és Sierra Curtis-McLane, erdész diák representáns helyezkedtek el. Az ünnepélyes megnyitó a magyar és a kanadai himnuszok eléneklésév kezdődött. Ünnepi beszédek hangzottak el kiemelve a soproni erdőmérnöki divízion végzett hallgatók óriási szerepét Brit Columbia és Kanadai erdőgazda-ságban.
A beszédek végeztével egy bronz emléktábla lett leleplezve, és Józsa László évfolyamtársunk által vörös cédrusból faragott 4 méter magas kópjafa, amelynek motívumai az erdészet elemit foglalják magukba
Visszatérve az aulába, magyaros ebéd várt mindenkire. Közben folyt a tere-fere felelevenítve a diák éveinket. Bizony sokakat nem láttunk már évtizedek óta. Ugyancsak jó volt megismerni a második és harmadik'soproni'generációt is
A délután folyamán ifj.Sarkady bemutatott egy dokumentfilmet, amelyet az osztrákok készítettek 1956-57-ben a magyar menekültekről. Ebben egy rövid felvétel volt azokról a soproni diákokról és tanárokról is akik Ferienhortban voltak. A siezenheimi 'hadifoglyok' érthető okokból mellőzve lettek. Ugyanott ismertette Faragó Sándor a Nyugat Magyarországi Egyetem karait és azok szépen felújitott épületeit.
14 órai kezdettel került sor a soproniak ünnepélyes méltatására. Mindnyájunkat, névsor szerint, egyenként bemutattak, röviden ismertették pályafutásunkat és egy kis ajándékkal leptek meg bennünk. (Egy emlék DVD, amely egyetemi éveink alatt készült képeket foglal magába.) Az ünnepség 5 óra után ért véget.
A UBC-ról siettünk a Vancouver Lawn Tennis & Badminton Club helységébe, ahol a tiszteletbeli magyar konzul, Molnár András, vendégei voltunk 5 és 8 óra közöt. Ezen Dr. Vastagh Pál magyar követ és felesége Fenyvesi Erzsébet is megjelentek. Az est kellemesen telt el. Mindent egybevetve hosszú, de eseménydús nap volt.
Június 15: A pénteki napon az egyetemen egy szimpoziont tartottak, ahol a kanadai és magyar erdészeti területeken elért eredményeket hasonlították össze. Mivel én az erdészetben csak rövid ideig dolgoztam, ezt a napot kihagytam.
Június 16: Szombat este 6-kor kezdödött a nap fénypontja a Sopron-UBC diszvacsora a vancouvei Magyar Házban. Vacsora elött folyt a társalgás és az iszogatás, mivel 7-ig a bár nyitott volt. Aztán asztal, asztal után a svédasztalokhoz járult Böséges választék volt amiből kedvére válogathatott az ember.
A főasztalnál Grátzer Miklós és Annie, Faragó Sándor és Marika, Cindy Prescott (UBC), és Rob Kozák ültek. Jandó Tibor konferálta be az szónokokat. Az ünnepi szónok Rob Kozák, másodgenerációs soproni, UBC egyetemi professzor volt.
Evés, ivás, beszélgetés, soproni nóták éneklése ment a késői óráig.
Az est folyamán az egybegyültek némán, felállva emlékeztek meg az évek során elhunyt soproniakról, miközben a klapocsaka tompán kongott. Faragó Sándor és Pethö József tartották egy rudon a Józsa László által faragott klopacskát, miközben Józsa azt egy vastag ág darabbal ütötte.
Ezen kellemes est végeztével a három-napos UBC-Sopron 50. évforduló ünneplése véget ért."Szép idö volt, jó idö volt, kár, hogy elmúlt, jaj de kár!"
Június 17: Borús, esős reggelre ébredtünk. Élményekkel eltelve készültünk a hazafelé vezetö útra. Böséges reggeli után, 9 óra után néhány perccel, búcsút vettünk vendéglátóinktól és Annus lányunktól. Mi észak felé, Ö a sziget felé vette az utirányt. Mondanom sem kell, hogy a chiliwacki eső zónában becsületesen ömlött a víz az égből. Nem is láttunk napsugarat Lyttonig. Onnan aztán végig napsütésben vezettünk. 100 Mile Houseon és Williams Laken megálltunk védett területeknél, ahol Margaret kedvére fotózhatta a nádasok madárvilágát. A nap utolsó sugarai is eltüntek Cranbrook Hill mögött, amikor este 10 órakor a házunknál leállítottam a Jettám motorját. Hálás köszönetem Margaretnek a rengeteg felvételért amelyeket készített.
Mindent egybevetve, számomra ez egyfelejthetetlen 50. évforduló volt. *(B.I. Class of '61)*

□

Az ünnepségek másodnapján, június 15-én került sor a Sopron-UBC tudományos szimpoziumra, melynek találó címet adtak: Looking Back, Mooving Forward (Visszanézünk, de előre haladunk).
Itt került sor Tolnai István (Class of '59), Szalkai András (Class of '59), Apt Kamill (Class of '61), Ötvös Imre (Class of '61), Juhász Erzsébet (Class of '59) előadásaira, melyekben a tudományos és szakmai kiemelkedő eredményekről számoltak be. Juhász Erzsi beszédében kihangsúlyozta, hogy a női erdőmérnökök kezdetben nagyon hátrányos helyzetben voltak munka lehetőség és fizetés szempontjából is. Ugyancsak megjegyezte, hogy a UBC erdészeti fakultásán akkor még nem volt női hallgató. Úgy tűnt, amit a kanadai előadók is megerősítettek, hogy a soproni fakultás hatására pár éven belül megjelentek a női hallgatók és ma már közel egyenlő arányban vannak a fiúkkal. Ugyanerre később Orlóciné Mihály Márta (Class of '59) is rámutatott.
Sopronból érkezett vendégeink közül Faragó Sándor rektor, Náhlik András, az Erdőmérnöki Kar dékánja, Molnár Sándor, a Faipari Kar dékánja és Wesztergom Viktorné ismertették a magyarországi erdészeti oktatás helyzetét. – Faragó Sándor előadásában többek között a magyarországi vadgazdálkodásról és a vadállományok védelméről esett szó. – Náhlik András az Erdőmérnöki kar tanulmányi rendszerének fejlődéséről adott ízelítőt: a Kar átvette a kredit szisztémát és öt speciális szakot vezettek be, köztük a környezet mérnök, környezet tudományok és a természetvédelmet. Molnár Sándor és Wesztergom Viktoné a faipari tudományok történelmi fejlődését vázolta, és a kanadai soproniakkal való együttműködést részletezte. Névszerint említette azokat, akik előadásaikkal, vagy másképp segitették Sopront: Kozák Antal, Bódig József, Ifjú Géza, Balatinecz János, Korán Zoltán, Szanyi László, Grozdits György és Józsa László.
Közülünk Józsa László (Class of '61) ismertette tanulmányait a fa minősége és az erdőművelési munkálatok közötti összefüggésekről. Továbbá Homoki István (Class of '60) mutatott rá az útépítés és fakitermelés okozta veszélyes talajeró-ióra és annak megakadályozásának lehetőségeire. – Kerekes József a Canadian Wildlife Service nyugalmazott kutatója a magyarországi szervezetekkel együttműködve rövid előadásában a magyar vizimada-

rak megfigyelő módszerét ismertette. Kozák Antal statisztikailag összegezte a 141 soproni végzett erdőmér-nök tudományos eredményeit és azt a következtetést vonta le, hogy a 46 személy, akik Masters, vagy PhD diplomát is szereztek, nagyban elősegítették, hogy a magyar erdészek és egyben Sopron jó neve világviszonylatbane elterjedt. Megjegyezte, hogy azoknak, akik magán vállalatoknak, vagy az erdészeti minisztérium kötelékében szakmai munkát végeztek, nehéz felmérni az eredményeiket, de a tartományi erdészetben az elmúlt 50 évben beállt jóirányú változásokhoz nagyban hozzájárulhattak. Ezt a feltevést többek között Robert W. Kennedy (Dean Emeritus) is megerősítette szentimentális beszédében .*(Pintér L. Class of '61)*

Thanking words by Sopron Alumni president Miklós Grátzer

Honored Guests-Dignitaries, Soproners, Ladies and Gentlemen
Today we are celebrating the anniversary of a historic academic event, but for us this is also a day of Thanksgiving. Our gratitude today is just as strong as 50 years ago-if not stronger. The great country of Canada, the people of British Columbia, Powell River and especially UBC gave us the second start of our lives.
Thanks to the wonderful people at the special event office for this marvelous celebration, and for the opportunity to reflect on the past. Also thank you speakers for your kind and laudatory words. Allow me to share with you some of my personal recollections of the individuals I had the privilege to work with 50 years ago. All contributed to the vision and dream, which today is reality.
Jack Pickersgill salvaged us, and 38,000 others, from refugee camps, and remained a genuine friend of ours for the rest of his life. When the regime changed in Hungary, he received an honorary membership in the Hungarian Forestry Society. He was pushing 90, when we gave him his award in Ottawa. I said to him "You were Minister of Immigration, later you were Minister of Transportation (in the Pearson cabinet), watch out you are a forester now, and I think the Hungarian government is fishing for a new Minister of Forestry. Without a blink he said :"I would take the job, and I am sure I would be a darn good one,--provided you fellows come back with me as advisors·. We just have to arrange it with the Hungarian Minister if Immigration".
Harold and Joe Foley were not only our 'landlords' in Powell River, but behind the scenes they moved mountains on our behalf. On Dec. 23, '56 we went to see the 'lager' in Powell River. It was a dismal evening, dark, cold drizzle, few naked light bulbs on the empty barracks. Harold looked at me almost apologetically. I just said: "Thank you very much for giving us a home. Lets just put 200-300 of our students here, and this will be a beautiful campus." I was obliged to continue: "It is not buildings that make a campus-it is spirit and we have that, nothing else". A year later he wrote to me at UBC for Xmas. "It was a very good year-the largest pulp mill was working, Notre Dame, my Alma Mater had a good football season, Powell River beat the Japanese all stars in hockey, and Powell River had a beautiful campus with lots of spirit". These brothers were truly altruistic givers.
Jim Sinclair spared no effort and political muscle helping us. He visited the campus five times, always with "How can I help you?" He always ate with us and now I feel guilty that although he was Minister of Fisheries, all five times we had chicken or hot dog!
Fred McNeil was our contact man with Powell River. He had a deep, heartfelt empathy for us. I trace it back to 'a road to Damascus' event we shared. Waiting for better flying weather conditions in Vienna, we went to the border as he wanted to see the 'iron curtain'. We saw one family, with only the clothes on their backs carrying two children, crawling out to a muddy field toward freedom. Months later he said that when he moved his family from Toronto to Vancouver for a new job to a strange place he felt quite brave about it. That night he said he gained a new perspective about courage .
University presidents often play the role of a single mother, with a bunch of children to feed, and portray politicians as dead beat fathers reluctant to pay decent child support. President Mackenzie was a master of this ploy. Yet he took us in—another 200 hungry mouths to feed (and a perfect a excuse for an instant classroom crisis). His support and commitment to the Sopron Division was crucial.
My many years in academia convinced me that even a small reorganization or change is fought like a vicious civil war. Having two forestry schools, competing for scarce resources easily could have been a war between the Grey Point Tootsies and Hutus.
Two remarkable leaders/educators, Dean Allen and Dean Roller, not only made it work, but they created a one of a kind historical academic miracle. Perhaps it helped, that both of them were into genetics-where patience, perseverance, and long range goals are absolute necessities, beside blind faith, that good seeds properly planted and taken care of bring good fruit. We stayed with Ambassador Gordon Cox in Vienna (another one of our benefactors). The two deans took an all afternoon walk to downtown Vienna looking for bookstores and for forestry textbooks. Roller spoke German, Allen just a few words. The interpreter did not go with them. They returned hungry and cold and no books. Years later Dean Allen wrote that their friendship started that afternoon and it lead to mutual respect and co-operation. Lucky for all of us, without those two we would not be having an anniversary today.
Jack, Harold, Joe, Jim, Fred, Norman, George, Kalman, and others - We owe you big. God bless you and rest in peace.
After university we entered the job market, not as a highly touted product but much more like garage sale leftovers. British Columbia was a land of great opportunities, a land of miserable working conditions, and a land of 10 cent beer, but more importantly it was our land now. The script was not written in Hollywood by Walt Disney. Our road had its fair share of potholes, black ice and other hazards. But we encountered many good samaritans, and many good new Canadian friends and our native indigenous forester friends warmed up to us. All your help small or big is acknowledged with deep appreciation and a warm heart.
My concluding words are to my fellow Soproners. "Qui transtulit, sustinet: He who transplanted survives". You were the planting stock of a great social & academic experiment and did more than just survive, you thrived.
You have accomplished a great deal and are leaving a rich legacy. From the bottom of my heart I thank you for your trust; allowing me to serve you over the years. I am proud to be one of you---and I love you all.
Sopron wives, children, grandchildren, special friends-- your support- past, present and future is our treasure. You are our support system, you enriched our life. We are fortunate to have two Alma Maters. Professors Toop and Sadlers, best wishes and a prosperous future for UBC. Professors Farago, Nahlik and Molnar, happy 3rd century.May the two great universities, Sopron and UBC prosper. Vivat Akademia- Vivat Professores

Robert Kozak's address

(The following words were delivered by UBC Faculty of Forestry Prof. Robert Kozak to attendees of a banquet, the closing event of UBC's three days celebration commemorating the 50th anniversary of its adoption of the exiled members of the Sopron School of Forest Engineering, at the Hungarian Hall on June 14, 2007)

I'm not entirely sure why I've been asked to say a few words at this banquet, but I'm honored to do so. I should say that I was given virtually no direction on what it is I should talk about and it is a dangerous proposition to put me in front of a microphone without any constraints. But here goes…

Thanks in large part to my parents, I am a relentlessly proud Hungarian. But my talk today will be decidedly un-Hungarian, which is to say that I will try to be brief and to the point…and, as you've already probably guessed, it will it be in English – unless you want something absolutely hilarious.

In thinking about what it is that I wanted to say tonight, something really struck a nerve. And that is that it's a curious thing that the one event that has transformed me the most in my life preceded my birth by about nine years.

I am of course speaking of one of the most significant episodes of 1956: the Hungarian water polo team's crushing 4-0 victory over the Soviet Union at the Melbourne Olympics. That's right – this momentous occasion has taught me two invaluable life lessons: keep your head above water, but more importantly, always keep your toenails razor sharp.

Seriously though, I am referring to the Hungarian Revolution of 1956 and the unique and compelling story that is the exodus of nearly 300 students, faculty members, and their families from the Sopron Forestry School to the University of British Columbia.

I guess where I – a second generation Soproner – am concerned, an obvious point would be that had the events of 1956 not unfolded the way they did, I wouldn't be alive – some might say a good thing. But this is a silly argument, and I could easily apply the same line of reasoning to the Great Wars, and Marx's Communist Manifesto, and the Turkish Rule during the 16th and 17th centuries, until I finally end up with some nomadic tribes descending into the Carpathian Basin in 900 AD. Sadly, the story of my birth has more to do with a plate of chicken paprikas and a couple of bottles of Egri Bikaver, but that's another speech altogether.

The way in which the events of 1956 have transformed me is actually alarming simple. I am filled with an overwhelming sense of pride. In fact, it is the singular event in my life that I am most proud of. Now, this is a difficult thing to reconcile especially since I wasn't even there and it concerns me a bit that maybe this is more of a reflection on the mundane, humdrum life that I've eked out here in Canada.

But you see, that's the very point. Canada is a wonderfully benign country. Here, political oppression means long passport lines, and tyrannical rule comes in the form of smoking bans, and marginalization is supporting a team that refuses to win the Stanley Cup.

In other words, we are incredibly lucky to live in this great country, one which has a long history of benevolence and an even longer list of heroes: Terry Fox, Leonard Cohen, Frederick Bunting, Nellie McClung, Lester Pearson, Pierre Trudeau, Margaret Atwood, Tommy Douglas, Roman D'Alaire, Bobby Orr, to name a few. But let me add two heroes to that list…

The first is Jack Pickersgill, Canada's Minister of Citizenship and Immigration during and after the Hungarian Revolution. The fact that he had the wherewithal to broker a deal which brought the entire Sopron School to UBC in a manner of days is nothing short of a miracle. But the fact that he had the foresight to understand the long term benefits that Canada would reap could only be described as heroic. I'm not entirely sure how he managed it. Was it the promise of jobs, or the fact that the school would be kept together en masse, or that classes would be taught in Hungarian? I'm sure all of these weighed heavily in the decision to come to Canada, but I also have this romantic notion that it has something to do with our trees being so ridiculously huge compared to Europe.

Anyways, under Pickersgill's watch, some 38,000 Hungarian refugees sought asylum in Canada immediately after the uprising, an unprecedented migration and one that has forever changed both immigration policy and the multicultural mosaic that is Canada. But for me, his actions are a shining example of just how easy it is to solve humanitarian crises with a little bit of generosity, some imagination, and a whole lot of compassion. I think that governments and politicians of today have a great deal to learn from this.

The second hero I would add to my list is not any one person, but many. I'm speaking of the Sopron Forestry Group, and more broadly of all of the 38,000 Hungarian refugees who sacrificed much and worked damn hard to become important contributors to the wellbeing and social fabric of this country; to become, in the true spirit of the word, citizens.

And I'm not alone in this assessment. let me perhaps remind you that in 1957, Time Magazine voted the Hungarian Freedom Fighter as 'Man of the Year'. And despite the vaguely sexist language, it's not everyday that you get to sit in the same room with a 'Man of the Year', and probably not very many instances where you would want to. But take a look around you. There are dozens sitting in this hall tonight.

As for the Sopron Foresters, their impacts on the world of forestry – especially in British Columbia – have been far reaching. There are innumerable examples of this, but let me just point to perhaps the most timely and pressing one – and that is this notion of 'sustainability'. When the Sopron Foresters came to BC in 1957, they brought with them something that I think we had little sense of in BC; something that Aldo Leopold has coined a 'conservation ethic'. Sure, it was called something quaint like husbandry or stewardship back then, but the point is that in the last 50 years forestry in BC has undergone a massive evolution from moonscape-sized clear cuts to arguably some of the most sustainable forest practices in the world. I have no doubt in my mind that this is a direct result of Hungarian foresters being peppered throughout the province as leaders in industry, academia, and government, bringing with them both a respect for the forest and a deep understanding and appreciation of its multiple values.

I would also like to add one more thing about this unprecedented migration of an entire forestry school to UBC. The generosity shown by UBC in its willingness to adopt a school of non-English speaking students and faculty is truly extraordinary. In fact, that gesture is the only time in which the UBC Faculty of Forestry has explicitly been mentioned and minuted at the United Nations General Assembly. So I put this out to my colleagues at the Faculty of Forestry. Fifty years on, perhaps it is again time to do something so bold that it would warrant that sort of attention.

Let me just wrap up by saying that it is amazing to think of how

two weeks in late October of 1956 rocked the world and continues to do so today. Yes, the revolution against Soviet oppressors was lost, but in a sense the world gained so much as hundreds of thousands of Hungarian refugees seeking freedom landed on the shores of nations around the world, spreading their knowledge and wisdom and work ethic and desire for a better life. But really, I think that it was humanity that gained the most.

Here's how the noted French author Albert Camus saw it. At one time he was an ardent Stalinist, but was so moved by the Hungarian Revolution that he renounced his political leanings and penned these words in an essay called, 'The Blood of the Hungarians'. In speaking of what the Hungarians did for the world in 1956, he said:

> "In spite of their misery, their chains, their exile, they have left us with a glorious heritage… freedom, which they did not win, but which in one single day they gave back to us."

In Canada, we have profited enormously and in so many ways from our decision to accept thousands of Hungarian refugees with the story of the Sopron Forestry School being truly a remarkable one; a defining moment in Canadian history. And I would implore my fellow second generation Soproners to keep this amazing story alive, to keep it a living legacy.

So, in closing – to all the Sopron alumni, faculty, and their families, on behalf of the second, third, and now fourth generation of Soproners, we thank you for your love, and your support, and your perseverance, but above all, we thank you for the sacrifices that you have made so that we could have better lives filled with boundless opportunities in this great, and free, and dare I say mundane nation of Canada.

Tisztelet diplomák

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának Tanácsa 2007 szeptember 12.-én tartott 'Ünnepélyes Tanévnyitó Nyilvános Kari Tanács ülése' keretében, Sopronban, tisztelet okleveleket adományozott. A tisztelet diplomák 70 éven (vas), 60 éven (gyémánt) és 50 éven (arany) át kifejtett értékes szakmai tevékenységek elismerése

A 10 gyémánt diplomások egyike, volt oktatónk, Sopron Alumnus **Szy Ferenc** okleveles erdőmérnök.

A 72 aranydiplomások között 22-en 'volt ötödéveseink' Sopron Alumni **Bajzák D, Bella I, Csapó I, Héjjas J, Hirczy B, Juhász (Gyöngy) E, Leskó Gy, Leskó (Rácz) A, Németh L, Orlóci L, Orlóci (Mihály) M, Palkovics J, Pandák L, Pászner L, Szalamin G, Szász I, Szász (Kubinyi) J, Takaró L, Tresó F, Viszlai J és Viszlai (Delkin) É.** okleveles erdőmérnökök *voltak.*

Orlóci Márta: **Arany Diplomák – Sopron 2007**

Szeptember volt. Hazajöttünk, 50 esztendő után. Csak az évek szaladtak el, én lelkemben megmaradtam soproni diáknak, erdésznek. Mint 50 évvel ezelőtt tette, most is nekem suttogtak a soproni fenyvesek és a cakkos levelű tölgyek. A megszaporodottnak tűnő szelid gesztenyéken ott ékeskedett a konyha ízek királya, a gesztenye. Akárcsak ezelőtt is szeptember tájékán, az Egyetem főépülete körül most is fényes, nedves barnaságát mutogatta a száradó levelek közül kipotyogó újszülött vadgesztenye. Úgy éreztem, hogy minden és mindenki rám várt, hogy ujra találkozhassunk. Meghívtak és én örömmel jöttem.

A Forradalom vihara néhány százunkat elszakított családunktól, évfolyamtársainktól, tanárainktól, az Alma Mater-től. Nem voltunk kalandorok, inkább száműzöttek lettünk! Csak békét és szabadságot akartunk. Nem volt könnyű, de az 50 esztendő munkássága megtermette gyümölcsét. Mint erdészek, tanárok, vállalkozók megálltuk helyünket és jó hírnevünk méltatta az öreg Alma Mater-t is. A politikai elszakadás ketté vágta a kapcsolatot az otthon és az itthon között. Helyzetünket mint szabad, egyenlőjogú kanadai-magyarokat, a kommunista rendszer takarta vagy eltorzításokkal mutatta be. A szovietek távozása rendszer változást hozott, de ez eleinte talán inkább csak reményeket táplált, de mégis réseket nyított a régi kapcsolatok felújítására. Óvatosan szemléltük az eseményeket, és örömmel szorítottuk meg a felénk nyújtott kezeket.

Az elkövetkező évek gyors változást hoztak, lassan elfogadottak lettünk, és nem képzelt ellenségek. Pedig mi nem változtunk, csak szabadon éltünk és dolgoztunk, élveztük az emberi szabadság jogokat, melyeket Kanada biztosít a változatos és sok kúltúrájú polgárainak.

Most hazahívott az Alma Mater. Örömmel jöttünk! Most egyenlőrangú alumnuszainak tekintett bennünket. Lerombolódtak a mesterséges falak. Egyetemünk az együvétartozást Aranydiplomával pecsételte meg, a mélyen érzett selmeci hagyományok szellemében. Ez alkalom a magyar erdőknek és az erdészképzésnek bizonyosan szép jövőt igér.

Szívem mélyéből mondok köszönetet a meghívásért Dr. Faragó Sándor rektor és Dr. Náhlik András dékán úraknak, a segítőkész és elegáns valdent viselő fölsőéves hallgatóknak. Mindenhol körülvett a szeretet és átölelt a meleg vendégfogadás. Jó volt otthon lenni!

Így történt, 50 év multán —Ez év májusában tájékoztatót kaptam Dr. Náhlik András dékán úrtól, akivel már korábban Vancouverben találkoztam, melyben örömmel értesített, hogy "... a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának Tanácsa a 60/2007. sz. határozatával tiszteletdiplomák odaitélése ügyében tett előterjesztésemet egyhangulag támogatta, az Ön részére aranydiploma adományozását fogadta el."A tájékoztató szerint a tiszteletdiploma átadása a 2007/8 tanév tanévnyító ünnepi tanácsgyülésén lesz, melynek időpontja 2007 szeptember 12-én 14 óra volt.

Az ajánlott papírmunkák és néhány szükséges levélváltás után mint személyes meghivott érkeztem meg erre a nevezetes és részemre jelentős eseményre.templomi érzelmekkel léptem át a kaput. Az Egyetem főépülete előtt talákozott az osztály, sokan először 50 esztendő után. Elszorúlt a torkom a sok idős ember láttán, hiszen daliás fiatalokra emlékeztem. Azért mégis jó, hogy sajátmagát nem látja az ember. A portánál a várakozó rektor helyettes úr, Dr. Albert Levente üdvözölt bennünket. Lacitól kért egy interview-t. Ketten a rektor irodájába távoztak, én pedig elindultam az ismerkedő csoporttal. Az egykori talajtani tanszék sarkánál valaki régi emléket csalt elő, 1953-ból. Szerinte éppen óránk volt itt, amikor szírénák hangja rázta meg az öreg ablakokat. "Meghalt Sztalin elvtárs!" - zokogott a rádióbemondó. Mi csak nagyokat hallgattunk. Most zajos nevetés kísérte az emlékezést. Meglátogattuk az állattani tanszék kiterjedő és, ritka, sok esetben már kihalt, állatgyűjteményét.

Kedvelt botanikus kertünk látogatása sem maradt el. Palkovics Jancsi, a mi Palkónk, segített felfedezni a mellszobrok sokaságát

és elmondani a kert fejlődését. Megemlitem, hogy Palkó kertgondnoki munkája és jelentős anyagi támogatása csodát művelt.
A kerti séta sok szép emléket varázsolt vissza, a hangulatos megjegyzések, emlékezések közepette szinte megfiatalodtunk, hacsak egy kis időre is.
A tanszékek látogatása után Dr. Náhlik András dékán úr meleg üdvözlő beszédét hallgattuk, finom pezsgő kóstolgatása közben.
A kiürült poharak feltöltéséről valdent viselő firmák gondoskodtak. Jó volt hallani a szakmai elismerést, az egyetem gyors és ütemes fejlődését, a selmeci hagyományok növekedését. A dékán úr üdvözlete erdész üzenet volt az egész aranydiplomás hallgatóságnak. Jó volt tudni, hogy egyűvé tartozunk. Teljes volt a feloldódás, újra egy osztály lettünk.
A dékán úr beszéde után Palkovics bejelentette, hogy a vancouver-i végzettek létesítettek tanulmányi alapot, illetve ösztöndíjjat. Szeretnénk, ha soproni erdészdiák használhatná a segítséget. Kedvező lakásviszonyok is mególdhatók.
Meghatódva olvastam hősi halottaink névsorát az Egyetem főépületének aulájában, ahol Dr. Albert Levente rektor helyetes úr meleg méltatásban emlékezett az eltávozattokról.
A megemlékezést az ebéd követte a 'menzán'. Micsoda változás! Visszaemlékeztem a mindig éhes diák társaimra, és a Szent Imre (Dimitrov) téri menzára, ahol Tamás bácsi nem éppen udvarias megjegyzésekkel 'dícsérte' étvágyunkat és malasztalta az az napi, rendszerint sivár és kevés ételkülönlegességeket. Sokszor éhesen maradtunk! Most, a mai menzán, abrosszal terített asztalok, bőséges és finom ennivaló várt bennünket.
A Meghívó igen gazdag programot hírdetett. Valóban felejthetetlen meleg érzelmek keresték az elszaladt 50 esztendőt. Könnyeim szabadon áztatták újjongó arcomat, ahogy a Himnusz felcsendült. Hazajöttem és most körülölel a béke, a szeretet és az emlékezés. Mint egy hihetetlenül boldog pillanat, úgy suhantak el ezek a csodásan szép órák.
Emlékezetes marad Dr.Faragó Sándor rektor úr és Dr. Náhlik dékán úr ünnepi köszöntője. Mindkét ünnepi beszéd kihangsúlyozta a soproni hagyományok ápolását, tapasztalható előnyeit és azoknak megerősítését. Kiemelték az új erdészgeneráció különleges szerepét, ahol a szakszerű erdőművelés és erdőtermelékenységgel párhúzamosan olyan erdőket kell nevelniök, amely a lakosság esztétikai igényeit is kielégiti. Kötelességük közelebb hozni a lakosságot az erdőkhöz, annak hasznos és nyugtató környezetéhez. E két célpont átitatta az ünnepi köszöntőket.
A díszteremben névszerint megjelölt székeken űlt az évfolyamunk. Névszerint szólítottak, hívtak az ünnepi pódium elé, a rekctor és a dékán urak nyújtották át az aranyoklevelünket. Ez nagy örömet, büszkeséget és mély emberi elismerést jelent részemre.
Egy könyvecskét kaptunk, amely a 2007. tiszteletdiplomások névsorát és szakmai életük leírását tartalmazza (Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar, A 2007. évben tiszteletdiplomában részesült erdömérnökök szakmai életrajza. Sopron 2007).
Az ünneplések különlegessége az első évfolyamos hallgatók eskütétele volt. Esküvel fogadtak hűséget az erdők gondozásá-hoz, a soproni-selmeci hagyományok ápolásához. Az eskü leté-televel soproni egyetemi polgárokká váltak.
Az aranydiploma átvétele után a Fagus szállodában tartottuk meg az 50. évfolyamtalálkozónkat. Szervezéséről Szusza (Dr. Szabó József) évfolyamtársunk gondoskodott. Hálás köszönet a fáradozásáért. Régi barátok, kollégák kellemes és békés összejövetele volt ez. Elegáns vacsora és jó borok társaságában ünnepeltük a találkozót, remélve, hogy 5 év mulva ujra láthatjuk egymást. Személyes és meghívott vendégünk Prém Jenő volt, Laci régi osztálytársa az erdészeti gimnáziumból. 55 esztendő szaladt el utólsó találkozásuk óta. Szép idők voltak, könnyekkel táplált volt a visszaemlékezés. Unokahúgunk, családi vendégünk, a jó kedélyű és talpraesett Szűcs Katika volt. Feletébb gondoskodó sofőr és kiváló uti kalauz volt az országot átszelő utazásaink során. Sok köszönet érte Üdv az Erdésznek .*(M.M.,aranyokleveles erdőmérnök)*

IN MEMORIAM

GYÁSZJELENTÉSEK

2007 június 6.-án elhúnyt St. John's, NF-ban, **Daphne** (neé King) **Bajzák**, Sopron Alumni társunk, Bajzák Dénes felesége, életének 70. évében.
2007 június 25.-én, rövid de fájdalmas betegség után, elhúnyt Sopronban, **Mészáros Károly** erdőmérnök, a Nyugat-Magyarországi Egyetem rektorhelyettese, volt Erőmérnöki Kar dékán, életének 53. évében.
2007 július 15.-én, rövid de súlyos betegség után, elhúnyt Vancouver, BC-ben, **Székessy Éva**, Soós József Sopron Alumni társunk volt felesége, Székessy László Sopron Alumni társunk, volt oktatónk nővére, életének 83. évében.
2007 szeptember 4.-én elhúnyt Sopronban, **Herpay Imre** erdőmérnök, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar volt tanszékvezető tanára és dékánja, életének 84. évében.
2007 szeptember 12.-én hosszan tartó betegség után, elhúnyt Fort Collins, CO-ban, **Bódig József** erdőmérnök, Sopron Alumni társunk, életének 74. évében.
Őszinte részvétünk a gyászoló családoknak!

M E G E M L É K E Z É S E K

Bódig József (1934-2007)

Born in Gönc, Hungary on January 20, 1934, the son of Mátyás and Mária Bódig, he spent his younger years there, before working as a pattern maker in the steel mill at Diósgyőr. He finished high school in an accelerated program and enrolled at the University of Sopron in forest engineering. During the uprising against communism, his school left Hungary and immigrated to Vancouver, British Columbia, Canada. In 1959 he graduated from the University of BC with a double degree: Bachelor of Science in Forestry and Forest Engineering. He continued his studies at the University of Washington in Seattle, WA, earning a Master of Forestry in Wood Technology in 1961 and a PhD. in Forest Products with a minor in Structural Engineering in 1963.

He married Verna Jean West in Seattle, WA on July 14, 1962 and moved to Fort Collins, CO in 1963 when he joined the Department of Forest Management and Wood Science of Colorado State University. He taught courses on Wood Mechanics, Design of Wood Structures, and Bonding and Finishing of Wood Products, both at the undergraduate and graduate level for 27 years. He had over 160 technical publications, including the senior authorship of the only textbook written in the past 40 years on the subject of 'Mechanics of Wood and Wood Composites'. He conducted numerous research projects on the engineering properties of wood products. He was well known internationally for his pioneering work on the design properties of wood structures. He received numerous awards for his work in wood science, including an honorary doctoral degree from the University of Forest and Wood Engineering in Sopron, Hungary and the Wood Engineering Lifetime Achievement Award from the Forest Products Society in 2004. At the time of his death he was Emeritus Professor of Wood Science and Civil Engineering at Colorado State University.

In 1982 he co-founded Engineering Data Management Inc., a consulting firm (currently EDM International). He retired from CSU in 1989 and managed EDM International until his second retirement in 1999. He was consultant to several hundred wood product manufacturing, construction, and engineering firms. He continued his research and consulting work on utility line structures well into his retirement.

József was active in the Fort Collins soccer program. He coached the CSU men's soccer team for nearly twenty years. He was instrumental in helping to establish the Fort Collins Soccer Club and the city's high school soccer program at the time when soccer was in its infancy in Fort Collins. He was also a certified soccer referee. He was active in his roman catholic religion; he was a founding member of Blessed John XXIII University Center and Saint Elizabeth Seton Parish. He served in various functions of the Wild Goose Ranch Homeowners Association and served as its president on two occasions. His favorite pastimes included gardening, hiking, fishing and woodworking.

József, passed away on Sept. 12, 2007 in his home in Fort Collins. He is survived by his wife Verna; his daughter Ilona (Gary) Green; sons Marcus (Justine) of Fort Collins, and Peter of Durango; grandchildren Joshua, Ashley, Hannah, Ayla, and Jacob. He is also survived by his younger brother, Mátyás Bódig, and other family members in Hungary.

Memorial donations may be made to the Fort Collins Soccer Club or Hospice of Larimer County *(Obituary).*

Jóska/Joe

Bódig Jóska elhúnyt 2007 szeptembe 12-én egy évekig tartó rák elleni küzdelem után. Én megtiszteltve érzem magam, hogy ezt a megemlékezést a Kapocsnak leirhatom, hisz Jóska és én barátok és kollegák voltunk több mint 40 éven keresztül.

1934 január 20-án született Gönc-ben. Szülei Bódig Mátyás és Mária voltak. Joe, ahogy mi sokszor hivtuk őt az emmigráció után, egy nagyon tehetséges és gyakorlati ember volt. Amikor még nagyon fiatal volt, nem akart gimnáziumba menni, mert az ő egyéniségének az nem tűnt megfelelőnek. Ő inkább gyakorlati pályát választott, Diósgyőrben az ottani acél ipari gyárban kapott állást, mint öntöttvas formák technikusa. De később Sopronba ment, ahol megkapta a szakéretségit és ki volt téve az ottani egyetem erdőmérnöki kara programjainak. Igy elkezdte tanulmányait a soproni egyetemen, főleg azzal a szándékkal, hogy ő faipari mérnök lesz.

Én nem voltam Sopronban a forradalom ideje alatt, ezért nem tudom pontosan Jóska milyen szerepet töltött be ott akkor. Persze ő is, mint több mint 200 másik soproni diák, elhagyta Magyrországot, harmadévének elején. Vancouverben folytatta tanulmányait 1957-ben, ahol diplomát kapott 'Bachelor of Science in Forestry' (equivalent to Okleveles Erdőmérnök, Hungary). A Vancouverben töltött évek alatt Bódig Jóska, Kozák Tóni, Hudák Jancsi (meghalt 1996-ban) és én két szobát béreltünk ki Cserjesi Tóni volt oktatónk házában. Igy Jóska kamarásom lett egy évig. Sok szép emlékem maradt meg arról az évről, amikor a legfontosabb az volt, hogy megismerjük a kanadai életet.

Habár a negyedév folyamán már nem voltunk kamarások , a barátságunk továbbra is megmaradt. 1958 őszén, amikor én a UBC Sopron Club-jának elnöke voltam, Jóska sokaban segitette a Club-ot, mely akkor a vancouveri magyarságot is szolgálta. Egy alkalommal a Sopron Divisio diákjai egy előadást tartottak a Magyar Ház-ban, mely akkor a Broadway és Alma Street kereszteződésénél volt. Jóskát kértem meg arra, hogy szervezze meg az előadást, melyre ő még Vancouver polgármesterét s meghivta. Népdalok, népitáncok, kisebb-nagyobb jelenetek, operaének, ballet és egyebek voltak a 2-órás előadás részei. Nagy sikert arattunk, és azt főleg Jóskának, a szervezőnek köszönhettük.

Végzésünk után életutaink elváltak. Jóska a University of Washington egyetemére került, ahol PhD.-t szerzett 1963-ban. 1962 július 14-én feleségül vette Verna Jean West leányzót, akivel 45 évig, élete végéig élt. A PhD. megszerzése után rövidesen elköltöztek Fort Collins városába, Colorádó államba, ahol Joe a Wood Science Department tanára lett; tanitott fa mechanikát, faszerkezetek tervezését,fa ragasztást és faalapú

anyagok gyártását. Ez év januárjában, amikor Joe még elég jól érezte magát, több mint 25 volt diákja és kollegája összejött Fort Collins városában, ünnepi körülmények között megköszönni Jóskának mindazt, amit értük tett.
Bódig Jóska egy nemzetközileg elismert kutató és tudós volt. Több mint 160 tudományos és technikai publikációt produkált élete folyamán, beleértve egy nagyon fontos könyvet a 'Mechanics of Wood and Wood Composites', az egyetlen könyv a témában angol nyelven. Tudományos munkája eredményeként több kitüntetésben részesült. Többek között a soproni egyetemtől diszdoktorátust kapott, annak eredményeként, hogy ott tanitott és kutatott egy volt amerikai kollegájával. Tavaly szeptemberben része volt egy soproni értekezlet szervezésében, amire sajnos már betegsége miatt nem tudott elmenni. A másik fontos kitüntetését, amire Joe nagyon büszke volt, 2004-ben kapta a Forest Products Society nemzetközi egyesületétől, amely cime 'Wood Engineering Liftime Achievement Award'.
Joe nyugdijba ment a colorádói egyetemröl 1989-be, de akkor már megvolt szervezve az új hivatása. 1982-ben létrehozták a Engineering Data Management, Inc., tanácsadó vállalatot, melynek ő volt az elnöke több éven keresztül, ameddig el nem adta saját részvényét az egyik kollegájának. Egész élete folyamán rengeteget konzultált, főleg mérnöki téren.
A sok munkája mellett Jóskának mindig maradt ideje szociális munkára. Évekig ő volt a Fort Collinsi egyetem futball (európai!) csapatának az edzője, és a városi futball program megteremtője. Hivatalosan elismert futball biró is volt. Mint a helyi katolikus egyházközség activ tagja, egyik alapitó tagja volt a Blessed John XXIII University Center-nek és Saint Elizabeth Seton templomnak. Emellett több különböző funkciót töltött be helyi egyesületekben.
Gyászolják özvegye Verna, leánya Ilona Green, fiai Marcus és Péter, unokái Joshua, Ashley, Hannah, Ayla, és Jacob és öccse Mátyás.
Isten veled Jóska. Mi is gyászolunk téged remélve, hogy még találkozhatunk a jó Isten végtelen és örökkétartó erdejében.
(Ifjú Géza, Blacksburg, Virginia, 2007 szeptember 25)

Székessy Éva temetésén elhangzott beszéd

Édes Babikánk - mi igy hivtuk Évát - összejöttünk, hogy egy időre elbúcsuzzunk Tőled.
Gyermekkorunk óta összefonódott családjaink sorsa. Székessy Babi és öccse, Laci (édesapjuk a cukorgyárban volt tisztviselő), feleségem I1i, petőházaiak voltak. Én magam Eszterházán születtem, de esküvönk Petőházán volt, ugyhogy én is félig petőházai lettem.
A közeli Sopron – hűség városa - arról is hires, hogya magyar városok között a legtöbb iskolája volt. Odajárt az Orsolyákhoz Babi, Ili kereskedelmibe, Laci és én a Bencésekhez. Ott volt a Bánya-Kohó és Erdőmérnöki Egyetem is, ami most már a Nyugat-Magyarországi Egyetem hat karral és 31 ezer diákkal.
A nyári szünidőben, mi a környék diákjai, közös műsorokat szerveztünk. Jártunk kirándulni a Hanságba, a Balatonra, részt vettünk sportrendezvényeken - Babi kiváló úszó volt és jól teniszezett, - rendeztünk szindarabokat és a nyár végén volt az elmaradhatatlan diákbál.
A háború mindennek véget vetett. Szétszoródtunk. Csak az emléke maradt meg boldog ifjuságunknak. Babi Budapesten barátnőivel divatszalont nyitott. Öccse gépészmérnöki diplomát szerzett és a Műegyetemen adjunktusként érte meg az 1956-os forradalmat. Részt vett a hirhedt Sztálin szobor ledöntésében. Ö vágta át hegesztővel az egyik csizmáját. Én Sopronban az egyetemen vezettem az Út-Vasút tanszéket, onnan mentünk feleségemmel, - akivel 1949-ben esküdtünk - és négy kis gyermekünkkel Ausztriába.
A Gondviselés ismét összehozott bennünket Babiékkal Bécsben. Velük jöttünk Kanadába. Laci itt csatlakozott a tanári karhoz, igy pár évet ismét közel egymáshoz töltöttünk. Én akkor követtem el egy sajnálatos baklövést. Jó barátom és kollegám volt Soós Jóska, akinek a mindig csinos Babi megtetszett és tőlem kért tanácsot megkérje-e a kezét. Az én biztatásomra meg is tette és nemsokára megesküdtek. Van egy fizikai szabály, amely a pszihologiára is egyesek szerint érvényes: ellentétek vonzzák egymást. Sajnos ez Babiéknál nem igy történt. Az érzékeny, talán túl nőies Babihoz viszonyitva Jóska túl nyers volt és pár évi házasság után szétváltak utjaik. Jóska akkor Edmonton város erdészeti szaktanácsadója volt, a város fásitási tervét készitette. A családi fordulat után pár évvel hazaköltözött Keszthelyre.
Babi pedig visszajött sok barátja közé - minket is beleértve - Vancouverbe. A válás nagyon megviselte, és itt egy évig a UBC kórház idegosztályán kezelték. Utána jó állást kapott az érsekségnél és a Columbus lovagok által vezetett otthonba költözött. Öccse, Laci a soproni oktatás befejezése után megnősült és magyar feleségevel, Borbély Marival, Columbiába költöztek, ahol jó állásból ment nyugdijba. Szép családjuk van.
Babit váratlanul támadta meg egy alattomos rákbetegség, ami kórházba kényszeritette. Laci feljött egy hétre - és, ahogy az orvosoktól megtudta, búcsúzni jött. Babit sokan látogatták, Dénes atya is többször. Utolsó napjait önkivületben töltötte. Harmadik nap kaptuk a telefont, hogy meghalt.
Biztosan nem sokkal előztél meg minket Babikánk. Te már az igazság, szépség, jóság és örök szeretet országában élsz a jó Isten és a szentek társaságában. Nyugodjál békében.
(Adamovich László, gyémántokleveles erdőmérnök. professzor emeritus, Július 19,'07, Vancouver Magyar Templom)

VISSZATEKINTÉSEK

MÉG MINDIG SOPRON

Bódig József: **Emlékeimből**

Miért hagytam el Magyarországot 1956 november 4.-én? Ezt jobban lehet értelmezni ha életem korábbi éveit is belevesszük. Az ellemi iskola első négy osztályát a Gönci Római Katolikus Iskolában végeztem, majd az első három gimnáziumi osztályt a Sátoralyjaújhelyi Piarista Gimnáziumban, a negyediket pedig a Diósgyőri Gimnáziumban fejeztem be. Utánna apám fűszerüzletében dolgoztam és végeztem mezei, meg házkörüli munkákat. Úgy gondoltam az apám üzletében lesz a munkahelyem. Azonban a politikai irányvonal nem sok jövőt igért magánvállalatok fentartására és ezért a Diósgyőri Vasgyárba mentem mintakészitő ipari tanulónak, 1950-ben. Szerettem a munkámat mert fával dolgoztam a vasgyárban. Nagyapám bútorasztalos volt és tőle szerettem meg a fával való munkát. A gyárban kaptam elismerést jó munkámért és jó tanulmányi eredményeimért, annak ellenére, hogy semmiféle politikai tevékenységekben nem vettem részt. Két év után mester lettem. E mellett még egy magán műhelyben megtanultam a bútorsztalosi szakmát is. Már három éve dolgoztam a vasgyárban, amikor a műhely párttitkára behivott az irodájába. Gondoltam ebből semmi jó nem történhet. Vagy valami rosszat mondtam a politikai helyzettel kapcsolatban, vagya DISZ-be való belépésre akarnak rábeszélni. Legnagyobb meglepetésemre azt kérdezte, hogy akarok-e továbbtanulni egy szakérettségi tanfolyamon. Szakérettségi képzéssel felgyorsulva lehetett befelyezni a középiskolát egyetemi továbbtanulásra. Ilyen módon akartak volt munkásokból egyetemi végzettségű értemiséget nevelni, akik majd megbizhatók lesznek a renszer támogatásában. Nem értettem, hogy engem miért választottak erre a feladatra mivel köztudott volt a politikától való tartózkodásom. Azt a válasz kaptam, hogy további tanulmányaim után majd én is belátom a kommunista párton belüli munka fontosságát. Mivel a kétéves szakérettségi egy erdőmérnöki kiképzés belépési alapjául szolgált, elfogdtam a kiküldetést.

Igy jutottam el Sopronba 1952-ben. Nekem jobb iskolai alapképzésem volt mint legtöbb társamnak és ezért a tanulás jól ment. Mivel a nehézipar nagyon fontos volt a rendszernek és én egy vasgyárból jöttem, engem neveztek ki osztály megbizottnak. Először nem fogadtam el a megbizatást, de tudatták velem, hogy a kinevezést nem lehet lemondani. Természetesen azt várták el tőlem, hogy jó példát mutassak osztálytársaimnak. Én nem vettem komolyan beosztásomat, s bár magas jegyeimmel példát mutattam, politikai vonalon viszont, nem. Az utóbbit lejobban a következő esemény ábrázolja.

Kollégiumunk a Kossuth L. utcában volt, konyha és iskolai felszerelés nélkül, igy naponta többször dalolva meneteltünk az Erzsébet utcán levő kollégiumba étkezni, reggeli után pedig vissza egyéni tanulásra. Ebéd után ismét meneteltünk az Iskola Közi gimnáziumba előadásokra, onnan vacsorára és végül megint vissza a kollégiumba. Az útunkban lakó soproni polgárok valószinű nem nagyon kedvelték a mi nótáinkat. A második évben beszüntették az Erzsébet utcai éttermet és a távolabbi Pannonia Szálló hátsó étterrmében étkeztünk. Az állandó menetelés unalmassá vált és többen inkáb feladták az ételt, főleg a reggelit, ahelyett hogy masirozzanak. A reggeli egy különösebb problémát okozott. Korán reggel felköltöttek mindenkit és függetlenül az időjárástól lezavartak félcsuppaszon az udvarra testgyakorlatra. A hét legrosszab reggele vasárnap volt. A rendszeres menetelés mellet, reggeli után bezártak minket az étkező helyre és a kollégiun igazgatója vagy két óra hosszas szemináriumot tartott. Ezér többen és többen maradtak le vasárap a reggeli programról. Erre a kollégumi igazgató személyesen felköltött és zavart le mindenkit a tornára. Természetesen ez nem tetszett nekünk és szobánkban elhatároztuk, hogy valamit tenni kell. Tudtuk, hogy tervünkből baj lesz és amit csak úgy tudunk megvalósitani, ha mindenki belekapcsolodik. Egy szombat este beütöttünk egy szöget az ajtó fölé és ráakasztottunk egy vödör vizet, ami az ajtó nyitásakor ráömlött a belépőre. Na ebből aztán lett nagy felfordulás. Minenkit kirendeltek az udvarra és ott félmeztelenül vártuk a következményeket. Már átöltözve száraz ruhába, a nagyon mérges igazgató szidta a szobánkat és engem mint oszály megbizottat, aki a munkásságot képiseli, hogy én ilyen rosz példát mutatok. Persze nekem akkor be kellett volna fogni a számat és bocsánatot kérni, de én megmondtam, hogy ezt azért csináltuk mert már meguntuk a könyvből mekegve felolvasott szemináriumait. Jobb megoldás lenne, ha házi feladatként mi olvasnánk el a Marxizmus-Leninizmus cikkeit és a szeminárium azokat megbeszélnénk. Ezután jöttek a kihallgatások, de minden szobatársam magára vállalta a felelősséget, igy szobánk minden lakójától elvonták, egy hónapra, a kilépési szabadságot. Engem tovább faggattak és nem tudom miért de nem rugtak ki az iskolából. Megigértem, hogy bocsánatot kérek az igazgatótól az összes diák előtt, amit meg is tettem. A szeminárium formáját ezután megváltoztatták. Érettségink napján én tartottam a búcsúbeszédet és mégegyszer bocsánatot kértem az osztály nevében 'helytelen' viselkedéseinkért.

A következő[lépés az egyetemi felvétel volt. Jól fekészültem a felvételi vizsgára a szaktárgyakból, de abból nem kérdeztek tőlem jóformán semmit. Tuskó Ferenc professzor csak azt kérdezte:„Igaz e Bódig elvtárs, ha valaki a szakmáját jól ismeri, de a politikát nem gyakorolja az csak egy fél ember?" Na erre a kérdésre csak egy választ adhattam, ha be akartam jutni a Soproni Erdőmérnöki Főiskolára.

□

Amikor 1956 őszén megkedtem Sopronban harmadik évemet, már érezhető volt a diákok közötti izgalom. Habár kollégiumi szállásom a Templom utcában volt, a tanulás mellett még dolgoztam is 'Tamás bácsi' menzáján a Dimitrov téren, ahol gyakran hallottam a diákokat beszélni a szerintük szükséges változásokról. Bár résztvettem a legtöbb soproni megmozdulásban, vezető szerepet nem töltöttem be. A menzán dolgoztam legtöbbet, főleg, amikor a gyógyszerszállitás megindult Budapestre és az autókat kisérő diákok éjjel-nappal éhesen jöttek vissza Sopronba. E mellett még a só raktárban zsákoltam sót és őrt álltam a botanikus kertben egy pár éjszakán. Egy alkalommal Hudák Jancsi évfolyam társammal kimentettünk egy határőrt a Várkerületen, a Hátsó Kapunál egy őt megverni készülő csoport gyürűjéből. November 4.-én korán reggel ébresztettek mindenkit a Templom utcai kollégiumban a hirrel, hogy az oroszok megtámadták Budapestet és hogy mindenki menjen az egyetemre. Mi rohantunk, ahol évfolyamok szerint csoportositottak bennünket.

Én egy tartalék csoportba kerültem, aminek fő célja az egyetem fegyveres védelme volt. Az orosz tankok érkezésekor kirendeltek minket a botanikus kertbe és rövid idő multán fel a Lővér Szállóhoz. Ott az úton álló páncéltörő ágyút őrző ötödéves hallgató kérte segitségünket az ágyút felállitani a tankok ellen. Magyarázgatta is, hogyan kell vele célozni, de mivel mi sohase kezeltünk hasonló ágyút, nem fogadtuk el a kérését. Rövidden ezután jött a parancs, hogy menjünk a Muck kilátóhoz, ahová gyalog indultunk el. Én cipeltem egy nehéz géppuskát és Szamosi Gabi évfolyamtársam a hozzá tartozó töltényeket. A mucki úton haladva láttam először a nagy zürzavart ami elfogta Sopront. Teherkocsik az árokban, tarackok felfodulva és puskák mindenfelé eldobálva. Amikor megérkeztünk a kilátóhoz, ott már semmi szervezet nem volt. Ott volt a nyilt határ, egy pár tétlenül álldogáló, fegyvenélküli magyar határőrrel. Többen átszaladtak a határon kiabálva, hogy most már szabadok. Vagyunk. Én csak csodáltam, hogyan lehet a haza elhagyását ilyen könnyű dolognak venni. Leültem a határ szélén és gondolkoztam mit is tegyek. Eddig azt csináltam és oda mentem ahová parancsoltak, de ott nem volt senki, aki megmondja, hogy mit csináljak. Előttem az ismeretlen Nyugat. Keveset tudván a német nyelvet, mi lesz ha nem tudom folytatni tanulmányaimat Ausztriában? Mi lesz ott belőlem? Mi lesz ha vissza megyek Sopronba. Talán lelőnek az oroszok az úton? Ha nem, akkor mi lesz később, amikor jön a megtorlás? Kizárnak az egyetemről vagy talán fejbe lőnek és igy lesz vége az életemnek. Nehéz volt a választás, de valamit tenni kellett. Ott kellett megigérni magamnak, hogy elhatározásomban később nem fogok kételkeni. A félelem győzött bennem és átléptem az osztrák határt.

□

Évekig nem volt semmi kapcsolatom a Soproni Erdőmérnöki Főiskolával. Idővel hazavittem a családomat rokon látogatásra, de nem mentünk Sopronba a politikai helyzet miatt. Ahogy a helyzet lassan változott Magyarországon, lehetővé vált egy összeköttetés a soproni egyetemmel. A magyar és az USA kormány kötött egy tudományos egyezményt és ennek alapján megrendeztem Sopronban egy tudományos értekezletet 1978-ban. Nyolc tanárt vittem magammal Sopronba az értekezletre. Az egyezmény ellenére minket Sopronban nem fogadtak szivesen. Be sem engedtek az egyetemre és a konferenciát a diákszállóban kellett megrendezni, amig a diákok szabadságon voltak. A zárt értekezleten csak hivatalos meghivottak vehettek részt. A batátságtalan fogadtatás ellenére javasoltuk a további együttműködést. A faipari cikkek roncsolásmentes vizsgálatára tett javaslatom alapján kerültem a soproni egyetemre a következő évben, öt hónapra mint vendég kutató. Az Épitéstani Tanszék fogadott be Winkler Oszkár professor jóvoltjából. Hivatalosan nem fogadtak szivesen. Kecskés, akkori igazgató, a megegyezés ellenére lecsökkentette fizetésemet, azzal érvelve, hogy nem vagyok tanszékvezető tanár (persze az USA-ban ilyen cim nincs is) és hogy én túl fiatal vagyok tanárnak, meg hogy Sopronban belőlem sohase lett volna tanár. Semmi hivatalos egyetemi funcióra (valétálás) nem kaptam meghivót. Mindezek ellenére, egyéni munkatársaim szivesen fogadtak engem és családomat is. Dolgoztam a kutatási feladatomon és tartottam egy pár előadást. Összeköttetéseim tovább folytatódtak Sopronnal. Több közös cikket irtunk ottani kutatókkal és számos műszert adományoztam az egyetemnek, segitettem megrendezni két nemzetközi konferenciát is Sopronban, amelyeken részt vettem mint diszelnök, illetve diszelőadó. A változás után megkaptam az egyetemtől a 'Doctor Honoris Causa' kitüntetést. Végeredményben úgy érzem, hogy többel tudtam hozzájárulni a magyar faipari oktatás fejlődéséhez Amerikából, mint ha otthon maradtam volna 1956-ban. *(B.J., Class of '59)*

Báthy István: **Forradalmi őrjárat**

Október 23.-án az 'Együtt a lengyelekkel' szolidaritáló diák felvonulás rendezett sorokban, fegyelmezetten és csendben haladt a Várkerületen (akkor Lenin körút) a Tűztorony melletti 1848-as emlékmű felé. Az út mindkét oldalán emberek álltak és néztek bennünk. Nagy szó volt 1956-ban egy tüntető jellegű felvonulás. Ott szorongtunk mi diákok az Előkapuban, a városháza mögött. Hirtelen üveg csörömpölés hallatszott. A városháza egyik emeleti ablaka lett valamivel beverve. Mivel a diákok közül senki sem dobált semmiféle 'lövedéket', a provokálásnak szánt ablaktörés nyilván belülről történhetett.

Visszatérve a Templom utcai diákszállónkba hamarosan híre futott a pesti eseményeknek. Valaki jelentette, hogy telefon értesülések szerint Pesten lövik a tüntetőket. Ott kuporogtunk a társalgóban lévő kis rádió mellett egész éjjel hírekre várva. Reggel bementünk az egyetemre. Ott már ment a szervezkedés. Engem, sok más társammal együtt, elküldtek a Lackner Kristóf utcai rendőrségre, hogy ott rendőr járőrökkel teljesítsek szolgálatot. Kaptam egy öreg 'dióverőt' (ahogy a hosszú elavult puskák voltak becézve) és egy marék töltényt. Alá kellett írnom egy átvételi papírt és ezzel valami segéd rendőr-szerűséggé váltam. Mindig éjszakai szolgálatban voltam két rendőr mellett. A napi lendületes események többségét elmulasztottam, mert aludtam. Mondanom sem kell, hogy nagyon unalmas volt a belváros elhagyatott utcáit róni egész éjjel. Hideg is volt.

Négy emlékezetes esemény volt amit tán érdemes megemlítenem. Az egyik hideg éjszaka beültünk a Pannonia szállóba melegedni. A rendőrök a személyzettel beszélgettek, én meg unalmamban elhatároztam, hogy csőre fogom tölteni a 'dióverőt', ha már töltényt is adtak hozzá. Nehezen akart belemenni a golyóbis az szent, de kijönni már egyáltalán nem akaródzott. Végül is odaadtam az egyik rendőrnek, hogy nézze meg már azt a nyavalyás fegyvert. Hát, jó soká tartott mig végre sikerült kiszedni a töltényt a puskából. Mert ugyebár a töltény nem a megfelelő kaliberű volt a 'dióverőhöz.' Ez volt az egyetlen alkalom, hogy a fegyver 'élesen' volt, mielőtt az osztrák 'kincstár' tulajdonába került volna.

Egy más alkalommal egy 'gyanús' egyén sietett a fal mellett az Erzsébet (akkor Köztársaság) utcában, méghozzá egy kosárral a kezében. A rendőrök résen voltak és elértük az illetőt, amielőtt az ki tudta volna nyitni a kaput és beillani a házba. Felemeltették vele a kosáron lévő kendőt és – kaja volt benne. Micsoda csalódás!

Egyik éjjel a Lenke utcai TEFU telepen melegedtünk. A TEFUsok a Szabad Európa rádió adását hallgatták, ahol egy volt obsitos adott előadást, hogyan is lehet a szovjet tankok ellen utcai harcot vívni.

A utolsó említésre méltó esemény az volt amikor rohamlépésben hajráztunk az Erzsébet utcán a Deák (akkor Sztalin/Május 1) tér felé, mert azt a hírt kaptuk (fogalmam sincs honnan), hogy Pestről ávosokkal megrakott teherautó érkezik. Amint kiderült, egy Pestről visszatérő gyógyszert szállító teherkocsi volt.

November 4.-én reggel felvertek bennünk, hogy azonnal menjünk az egyetemre. Jó álmos voltam. Csak arra emlékszem, hogy az akkori SzOT üdülő előtt (ami a háború előtt a Lövér Szálló volt.)

teherkocsira raktak bennünk, mondván, hogy a Muckra megyünk. Erre felébredtem. Én Sopronban nőttem fel. Ismertem jól a várost. A Muck az osztrák határon volt. Mit akarnak ezek ott védeni? Mindenesetre, ha szorulna a kapca, onnan, csak egy lépés Ausztria. Ami meg is történt, amikor arra a bizonyos 'mucki áttörés'-re került a sor. De erről már a naplómban írtam, amely megjelent a Kapocsban.
Mi késztetett a disszidálásra, engem, aki mindig azt hangoztatta, hogy az marhaság? Hát nézzünk csak vissza 50 év távlatából. Egy papír a rendőrségnél volt a nevemmel, mint felfegyverzett. Ha netán kirúgtak volna az egyetemről ezért, mennem kellett volna a seregbe, ahonnan csak azért voltam mentesítve mert egyetemista voltam. Már IV. gimista koromban kellett járnom katonai előadásokra. Először a szanitészekhez, majd az utászokhoz. Itt aztán olyan appróságokkal foglalkoztattak bennünk mint pl. taposó aknák összeszerelésével, telepítésével - és alkalom adtán azok hatástalanításával és felszedésével. Azokban még nem volt robbanó töltett. A Sopronban töltött napjaim alatt gyakran lehetett hallani a határsávban robbanó aknák dörrenését. Hát talán ezért **is**.*(B.I, Class of '61)*

ELSŐ NYÁR KANADÁBAN

Adamovich László: **Emlékek 1957-ből**

Powell Riveri napok
Abbotsfordból 1957 áprilisában átköltözött a csoportunk, autóbusszal Powell River-be, ahol addigra rendbehozták a kényelmes fabarakokkal kiépitett munkatábort, a papirgyár közvetlen közelében. Mi négy kis gyerekkel, Manci nővéremmel egy háromszobás részleget kaptunk. Szép tavaszi idő volt, lehetett sétálni a környéken, bementünk a faluba és megcsodáltuk a sok ismeretlen fát, bokrot, növényt –az akkor teljes pompájában viritó Dogwood fákat (*Cornus nuttallii*), a házak előkertjében a csodás tulipánokat és a sokszinű sáfrányt (*Crocus* sp). Szóval a honvágyunkat is csillapitotta az új környezet.
Egyik nap a táborunktól északra lévő domboldalon észrevettünk néhány fekete medvét, persze a gyerekek közt is nagy volt az izgalom, hogy ilyent láthattak. A tábor közepén volt egy tér a házak között, ahová egyik nap egy hatalmas teherautó homokot hozott a gyerekeknek játszani. A billenthető padozatról lecsúszott a homok, de hogy azt letisztitsa, a vezető seprőt kért. Persze nem értettük, de többször ismételte "broom, broom". Erre Kurucz Feri tornatanárunk elkiáltotta: „Emberek, meneküljünk, jönnek a medvék!". Ez az adoma persze évekik, szinte unalomig, lett emlegetve. Egy másik adomának személyes résztvevője voltam. Már Abbotsfordban kaptunk angol nyelvoktatást. Ott egy szimpatikus fiatal tanár a legfontosabb mindennnapi életben használt kifejezéseket verte a fejünkbe. Powell River-ben egy helyi csinos fiatal tanitónő viszont egyből a kanadaiak egyik kedvenc sportját, a 'baseball'-t próbálta megértetni velünk. Mi tanárok egy külön csoportot képeztünk egy kisebb szobában és ültük körbe az asztalt. Kikérdezés is volt. Egyik reggel valamit a pálya négy 'base'-jéről kérdezett a hölgy Fodor Gyula bácsitól, aki már közel járt a hetvenhez, „Mit kérdez, mit kérdez?" súgta a mellette ülő Dönci bácsinak , aki mindig kész volt az 'ugratásra', visszasúgta: „Fusd körül az asztalt!". Szegény Gyula bácsi meg is tette – és a a tanitónő csak'ámult és bámúlt' – mi se mertünk nevetni, de a történet sokáig élt az emlékezetünkben. Az is, hogy mikor már volt egy kis pénzünk, bejártunk a faluba ezt-azt venni. Medveczky Lajos egy cipőbolt kirakatában látta azt a hirdetést, 'aki egy pár cipőt vesz, egy másik párt egy dollárért kap'. Be is ment s - ő mint nyelvész már elég jól beszélt angolul – a boltostól kérte, hogy neki csak a másik pár kell, egy dollárért.
Baranyai Sika és Apt Dönci bácsi horgászfelszerelést vettek és kiváltották, ha jól emlékszem öt dollárért, az édesvizi horgászengedélyt. Kijártak az óriási tóra a táborunk mögött és a partjáról műlegyekkel próbáltak pisztrángot fogni, igen kevés sikerrel. A Powell River Társaság egy kis pár-holdas erdőrészt jelölt ki nekünk, ahol tanulmányozhattuk az itteni erdőt. A közepén egy méter széles hegyipatak rohant a tengeröböl felé, megszakitva itt-ott kis vizesésekkel, alattuk pár méter hosszú kivájt medencékkel, ahol az ivni felúszó pisztrángokat lehetett látni a kristáytiszta vizben. Több se kellett Sziklai Oszinak, Kurucz Ferinek és nekem, vettünk kis horgokat és kigyalogoltunk a kb. egy km-re lévő patakhoz. Kukacokat ástunk ki a tábor mögött és vittük magunkal. Oszi ott vágott három méter-hosszú ágat, a végére madzagot kötöttünk a horognak, rá a kukacokat. Egymásután húztuk ki a 20 cm hosszú gyönyörű pisztrángokat. Dönci bácsi és Sika, megbotránkozván, orvhorgászoknak hivtak bennünket, de azért ők is ettek a két tucat zsákmányunkból, ami Paula néni megsütött a konyhán. Az ő magyaros főztje volt egyébként a legfőbb ok, hogy rövidesen otthon éreztük magunkat.
Májusban megjelentek a hirdetőtáblákon a nyári munka lehetőségek. A BC Forest Service Engineering részlege munkást keresett útépitésre. Ez persze 'testhezálló' lehetőségnek látszott nekem, és a tábor vezetősége letárgyalta Victoriával, hogy mehetek akár másnap Hixon mellé, Prince George-től délre egy erdei út építéséhez. Egy böröndöt megraktunk a szükséges holmikkal, Vladimir Krajina professzor úr, a UBC-ről, aki gyakran kijött hozzánk, volt kedves elvinni autóján Vancouverbe és ott felsegitett az autóbuszra. Hosszú volt az út de csodálatos. Először utaztam át Fraser River canyon-ján, Williams Lake-en át Hixonig. Ott már várt a mérnökök 'jeep'-je – és utra keltünk első táborunk felé. Reményemben viszont, hogy mérnöki munkát kapok, alaposan csalódtam. A Powell River-i 'vidám barakk'-ból' a 'hixoni gulag'-ba kerültem. De ez már a következő történet

Első nyári munkám
A közmondások tömör igazságok. Egyike nagyon is rám vonatkozik: A szerencse forgandó! Faludi Ferenc verse ezt talán még találóbban mondja ki, közel 200 éve:

Fortuna szekerén okosan ülj!
Úgy forgasd tengelyét, hogy ki ne dűlj!
Ha miben kedvezett, ha szépen vezetett, meg ne örülj
Fortuna szekerén okosan ülj!
Hol édes jó anyád, hol mostohád...
Sorsáról senkinek számot nem ád...

Első nyári munkámon ennek a valóságát tapasztaltam meg – mint életem egyik legkellemetlenebb emlékét. A BC Forest Service Engineering Diviziója egy fontos utat tervezett és épitett Prince George-tól délre. Hixonnál ágazott ki kelet felé a Naver Creek-en át, Willow River felé. Az alépitmény földmunkája elérte a kb. 10 km-re levő Naver folyón elkészült hidat. Annak a tuloldalára telepedett éppen a mi kis sátortáborunk. Mikor megérkeztem már

álltak a sátrak, késő délelőtt volt, éppen ebédhez készülődött a csoport. Engem és cókmókomat jeep-el behozott az egyik fiú, akivel gyenge angolommal egy kicsit beszélgetni próbáltam, de nem mutatkozott barátságosnak, gondoltam a főnöke, leendő főnököm a nyárra, talán baráságosabb lesz. Node mekkorrát csalódtam és hogy meglepődtem, mikor tökéletes magyarsággal azzal fogadott, hogy hiába mondom hogy magyar vagyok, a nevem is elárulja, hogy én szlovák vagyok: mondtam édesapám magyar, az anyanyelvem magyar. Ő mikor bemutatkozott Luigi keresztnevet használt, és meg is magyarázta, hogy eredeti nevét meg kellett változtatnia, nehogy kiderüljön ideát, hogy a fasiszta Tiso kormányában erdészeti miniszter volt Szlovákiában. Tisót, akár Szálasi Ferencet, pap létére kötél általi halálra ítélték. Luigi Brünn-ben végzett erdőmérnök volt, jól ismerte Jablánczy Sándort. A magyarokról azt mondta, hogy „minket csak buta drótostótoknak hivtatok". Nem volt ez jó előjel, és gyanakvásom, hogy rosszidulatú főnököm lesz, hamar beigazolódott.
A tábor négy vagy öt sátorból állt. Volt jó szakácsunk egy segitővel, egy fiatal mérnök, figuránsok, a főnök és én. Egy négyszemélyes sátorba kaptam ágyat és még csak cövekelték a sátoromat. Dél felé jártunk. Luigi Lacinak szólitott, ami barátságosnak hangzott. Kérdésemre, hogy mi lesz az én munkaköröm, csak azt válaszolta, hogy „majd mindig megmondom előre". Ebéd után mondta „gyere velem". A szerszámos sátorból kivett egy csákányt és egy fejszét és a kezembe nyomta: „hozd!"+ Ő egy lapátot tett a vállára és elindultunk a frissen épitett alépitményen, át a tulsó oldalra, vagy ötven métert a fák között. Szép középkorú fenyves volt. Megállt két egymáshoz közelálló fánál és azt mondta, „Laci estére itt kell, hogy egy pöcegödör legyen, mert most ez a legfontosabb teendő". Egy 2x1 méteres terület sarkára cövekeket vert és azt mondta „állj neki, vacsora előtt kijövök megnézni mennyire mentél, kb. két méter mély legyen". Ezzel ott hagyott. Szinte megdermedtem. Pöce-gödör! A mi környékünkön is igy hivták a ház mögötti 'budit'. Nem volt más hátra, mint előre – ahogy viccesen otthon mondták. A szerszámok kitűnőek voltak. Jól kiegyensúlyozott kétvégű csákány, élesszélű földhányó lapát és egy éles kiváló nyelű fejsze. A két fa között már az első csákányütésnél kiderült, hogy komoly gyökerei vannak a fáknak. Fél méter után már vékonyabbak lettek a gyökerek, aztán csak homokos kavics. De mig oda jutottam szinte vért izzadtam. Szégyenben nem hagyhattam a magyarokat, mert most erről volt szó. Egy sovoniszta szlovák megmutatja nekem ki itt az úr. Zilálva jutottam olyan mélyre, hogy a gödörben állva mellemig ért a be-be dülledező part. Aztán egy agyagos réteg jött, pár arasz és alatta már nedves-nehéz föld. Mikor kijött Luigi – gondolom meglepte hogy ennyire jutottam, még meg is dicsért, „szép munka, majd vacsora után folytathatod". Igy is lett, mikor már csak a vállam látszott ki, jöttek a legények és hozták a faácsolatot. Kisegitettek a lyukból és ügyesen kiépitették a karfa, tető, két '2by8'-es deszka az ülő, előtte kifűrészelt nyilással és fedő. Az oldalakat másnap rakták rá. Szóval a mű elkészült – az alkotó pihent - Istenem, de jó elsőt aludtam a hálózsákomban. Ilyen kezdés után nem sok jóval kecsegtetett a jövő. Sajnos igy is lett. Másnap mikor elkezdtük a munkát az utépitő gépek mögött a földművön, a munkám a mérőszalag végét fogni és 50 láb távolságokban megállni és egy magas cöveket leverni és ráirni a középvonal betűit - CL –és a nulla pottól számitott távolságot kék jelölő krétával a jegyzőkönyvbe. Meglepő volt, hogy egy ily fontos első osztályú útnál se használt a mérnök teodolitot – csak egy svéd Silva compaszt és egy finn lejtmérőt, az u.n Suunto-t. Később én is ezekkel nyomjeleztem mérföldeket a szőrnyű aljnövények és kidőlt régi rönkökön át a 'logging camp'-eken, ahol nyári munkán dolgoztam McMillan Bloedel Franklin River telepén, pl. két nyáron át.
A monoton munkám a hixoni uton hetekig tartott. Hétvégeken egy Bryan nevű munkásunk – aki jó szivvel volt hozzám –néha bevitt Prince George-ba, ahol bevásárolhattam ami kellett. Útközben angolra is tanitott. Három szombatot összeraktunk a nyári hosszú vikendhez, ami egy hetes 'hazai' látogatást jelentett. Illetve jelentett volna, ha Luigi nem közli velem, hogy engem szemelt ki, hogy őrizzem a tábort. Mindenki elment, ki Vancouverbe, ki Victoriába.
Ez a váratlan fordulat úgy hatott rám, hogy kissebb idegösszeroppanás félét kaphattam, mert a nyár végéig láthatóan szomorú voltam, csak Bryan vigasztalgatott s bevitt magával hétvégeken Prince George-ba kikapcsolódni és bevásárolni. Egy ilyen alkalommal találtam egy boltban magyar csipős piros paprikát és egy szép darab friss, kissé zsiros disznóhúst is. Másnap a konyhán egy lábas pörköltet csináltattam . Luigit is megkináltam belőle egy tányérral, amit nyilván el is fogadott. Éjjel többször arra ébredtem, hogy Luigi kifut és jó negyedóra múlva jön csak vissza. Válószinű, hogy amint az Isten sem ver bottal, Luigit a pörköltem bosszulta meg, hogy a velem ásatott pöcegödröt látogassa egész éjjel.
Az egyhetes kényszermaradás közepetáján volt még egy soha el nem felejthető élményem. Egyik szép napos délután elhatároztam, hogy kissé felderitem a környékünket körbevevő erdőt. Mindig az út földművén dolgozván nem sokat láttam a vadonból. Egyszer ugyan az egyik bulldozervezető elhivott megmutatni az előző napi friss homokos töltésen lavór nagyságú lábnyomokat. 'Grizzly bear' – mondta, és azt is, hogy jó vigyázni mert ezek veszedelmes medvék. Mindig megcsodáltam a töltés melletti mocsárban kérődző 'moose'(jávorszarvas) -okat, nagyon érdekelte őket – néha egy tucat is felsorakozott, öregek, fiatalok – hogyan dolgoznak az útépitő gépek. Félelemnek nyoma sem volt, én is megcsodáltam ezeket a furcsa fejű, görbe orrú állatokat. De például a ritkás elegyetlen 'lodgepole pine' állományok alatti dús aljnövényzetet nem tanulmányoztam eddig, de velem volt C.P. Lyons kis kézikönyve BC vadvirágairól, fáiról és bokrairól. Egy doboz cigarettát és gyufát (akkor még dohányoztam, 1964-ig) és jó előrelátással egy tekercs élénkpiros plasztik kitűző szalagot tettem zsebre. Kelet felé mentem el a táborunktól, kb. 200 métert, aztán dél irányban be az erdőbe. Sok szép növényt tudtam meghatározni, például kedvencemet, a *Clintonia*-t, már itt ott megjelent acélkék egyetlen bogyója. Sokféle áfonya is volt, méretre akár Sopronban a Dalos-hegyen, de a termés nem egyenként, hanem fürtökben érett az ágacskák végén (*Vaccinium myrtilloides*) a könyv szerint –„they carpet vast areas of forest floor – abundant in the North". Egy kidőlt fatörzsön jól megozsonnáztam belőlük. Mikor már elég messze jártam és késő délután lett, megindultam hazafelé, de előtte még elszivtam egy cigarettát és a csikket, a mellettem lévő korhadni kezdő tuskóba szúrtam. Már jó ideje mentem, szerintem ki kellett volna már érnem az útra, amikor megpillantottam cigaretta csikkemet. „Úristen! Körbe jártam!" Pánik hangulat vett rajtam erőt. Szemem előtt megjelent a naponta használt légifelvétel: hatszáz km-ig semmi út, csak a mi épülő utunk. Felrémlettek azok az irások, amik ilyen rengetegben eltűnt emberekről szóltak, akiknek csak a csontvázát találták meg később. Rágyújtottam még egy cigarettára. A Nap már lemenőben. Tehát ha az irányt tartom feléje – nyugat felé el kell érnem a Naver folyót, aminek a partján áll a táborunk. Most segitett a kitűző szalag, mert kb. minden húsz méterre kötöttem a fákra és hátranézve, tudtam tartani az egyenes irányt. Kb. 200 méter után a tiszta erdőt sűrű bokros

váltotta fel és behatolva már halhattam a folyó csobogását. Nem tágitottam mellőle és bár a bokorban keserves járás volt elvergődtem a folyás irányába, amig csak meg nem láttam a sátraink tetejét. Az utolsó szakasz csak vánszorgás volt de végül is célhoz értem. Megköszöntem az Úrnak, hogy megsegitett és evés nélkül bedűltem az ágyamba, másnap délig fel sem ébredtem.
Megjött a csoport és rövidesen eljött az idő, hogy nyári munkám véget érjen. A nyár végén búcsút mondtam a csoport tagjainak. Luigit is megöleltem, ő is láttam kissé meghatódva mond búcsút. Victoriában télen mint műszaki rajzoló, nyáron mint útépités vezető működött évekig. Az erdészeti miniszteriumba került több volt soproni erdőmérnökkel együtt dolgozva – gondolom – megbarátkozott a magyarokkal is.
Powell Riverben várt a családom. Nagy boldogság volt viszont látni feleségemet, Ilit és kis gyerekeinket, Julikát, Andrist, Mártit és Lacikát, akit Manci néném 'dajkált'- hisz alig múlt egy éves. Jó volt ismét együtt lenni a kollegáimmal és diákjainkal. A biblia szavaival élve szomorúságom örömmé változott. Rövidesen beköltöztünk Vancouverbe és sikerült bérelnünk egy öreg házat a Granvill környékén. Megkezdhettem oktatói munkámat. Két évre rá, az egyetem környékén vettünk egy öreg házat, nagy telken, 17500 dollárért. Hetekig nem tudtam aludni: „hogyan fizetjük ki ?". De 2007-ben egy ügynök már felkinált 1.5 millió dollárt érte. Vancouverben legmagasabbak a ház, jobban mondva telek árak, különösen az egyetem környékén. De ahol hat gyerekünk élte le boldog gyerekkorát, az nem eladó! A ház körüli akkori 15 fenyőfából, esztétikai gyéritéssel, ma már csak hét 52 méter magas (Suunto-val mérve!) és 1.5 méter átmérőjű Douglas fenyő áll. Koronájukban orgonál az óceánról jövő kisebb-nagyobb szél sőt néha vihar. Alattuk üldögélni 86 évesen de jó. Szinte hihetetlen, hogy első nyári munkám óta 50 év telt el.
Végül is Fortuna istenasszony megszűnt rossz mostohám lenni és édes jóanyaként rendezte további sorsomat.
Mikor ezt az emlékezést befejeztem, leültem a kandalóm elé és halgattam a tűz pattogását és élveztem a melegét a hűvös tavaszi estén. Arra gondoltam milyen igaz is az egyszerű mondás: minden jó ha a vége jó!
(*Laci bátyátok, alias Cinke, 2007 májusán).*

Jozsef Bodig: **My First Canadian Job**

While waiting impatiently for a summer job opportunity, I was studying the English language at the Powell River, Riverside Camp. As I had only a limited number of days I could work before heading to Vancouver to resume my studies, every passing day without work became more and more a concern.
It was early June of 1957 when I was offered a job as an engineering helper at the near-by O'Brien Logging Company; this company supplied some of the logs to the Powell River pulp mill. The following Sunday afternoon I packed my working gear and caught a ride to the logging camp from one of the workers who regularly drove home to Powell River for the weekends. I checked in at the camp's office and had to purchase spiked boots, heavy socks, hardhat, etc. With this shopping, I owed money to the company. I was assigned a bunk bed in a bunkhouse; the latter was mostly occupied by a number of recently arrived Italians. This arrangement did not provide me with a good opportunity to enhance my English as I attempted to communicate with these fellows. Finding that the workday began early, I went to bed soon. A clock radio was set at 5:30 a.m.; we woke to music from the Nanimo radio station.

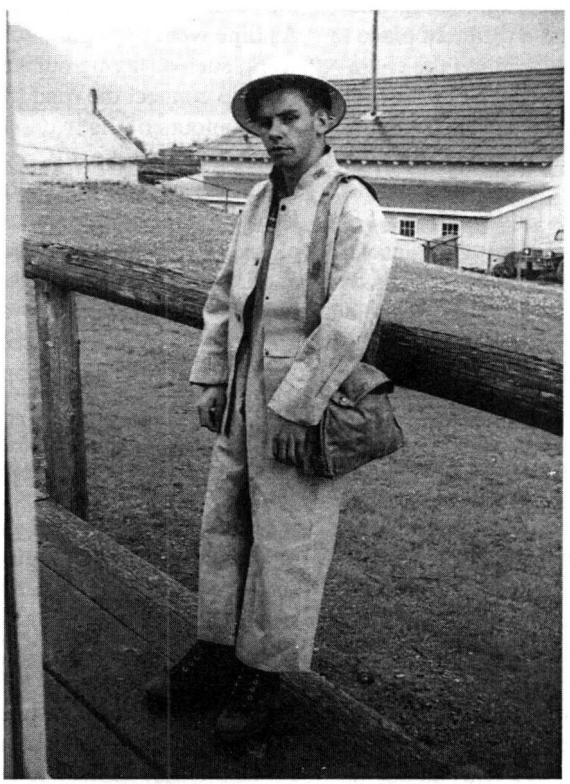

The first morning, I followed the crowd to the mess hall. Since I did not know anyone, I sat down at the middle of a long table, while the rest of the workers congregated at the two ends. Very soon I realized my mistake with this action. As soon as I sat down to eat, a call came from one end of the table: "pass the sugar". Then, from the other end: "pass the milk", and so on. Most of my time was spent passing items from one end of the table to the other. Sandwiches and drinks for lunch were spread out on a table. I grabbed a few wrapped sandwiches located closest to me and headed to the bus, which took us to the logging area. Not until lunchtime did I realize my sandwiches were all peanutbutter, my least favorite choice.
Even though I was hired as an engineering helper, I spent the first couple of weeks as a choker man. This was very hard work. It involved hooking up the chokers to the logs to be pulled to the loading dock. We needed to move 32-foot long logs, two to three feet in diameter, crisscrossed over each other. The choker setting crew waited at a safe distance until the chokers arrived at the designated place. We ran to the logs and hooked up the chokers. Then, as soon as we were done we would run away to a safe location to start the process again. Now I appreciated the need for spiked boots and a hardhat, especially during rain.
Because of my limited summer time at the camp and the cost, I opted not to buy rain gear. As a consequence, I got soaked every time it rained, which was a regular event. Then, my clothes would dry on me until the next rain shower. When the bus took us back to the camp, we smelled worst than ten-day-old fish. Quickly, we took showers and changed clothes. We had a steam room at the camp where everyone hung their working clothes to dry for the next day. The smell in this room was unmentionable. After a big dinner, there was a little time to stroll around the camp before bedtime. The camp was located on a lake with a picturesque view of snowy peaks.
Someone gave me chewing tobacco, which I accepted only once. Also, my hardhat disappeared and I found in place a used one with big red letters written on it: "the Boss". I did not know what this meant so I just wore it until my original hat was returned. I

knew these actions were just jokes on the part of the fellow choker men, trying to include me in the group. Besides hard work, not many things happened during the workdays: a bear walking away with a lunch box or a crow with a sandwich. However, one scary thing happened when the logs being dragged got stuck on some debris and the cable broke. It whipped to the ground and landed a few feet from me, barely missing some of us. It split a stump in half on the ground.

On the weekends I caught rides back to Powell River. As I still had my place at Riverside Camp I stayed there. It was nice to see my friends who were still in the camp. Also, I went to the beach at Westview and saw some of the movies to learn more English, counteracting some of what I learned from the Italians.

A couple of weeks later, the logging engineer returned to the camp and my work assignment was changed. Now I rode with the engineer in his truck to the various job sites. The most common assignment was surveying the future roads that would be built to carry the logging trucks. I walked ahead of the engineer in the forest pulling a "chain" (a measuring tape), while the engineer, from a fixed position, directed me where to go. The underbrush was quite heavy. I had to cut the bushes down with a hatchet if they were in the way of my seeing the engineer. The underbrush was covered with dew in the mornings and it took me no time to get wet. So after all, I changed my mind and bought rain gear (see photo). Now, instead of getting wet from the rain and dew, I was wet from sweating.

Following the change in my work assignment, life got more interesting. I learned quickly the hazards of a wild, virgin forest. Once I had to cross a swollen creek on a small log, the log was vibrating. Luckily I made it across, but found a different place to cross back. Another time I was looking ahead pulling the chain over an avalanche area. There the ground gave away under me and I fell into a hole. Water was running under my feet and the hole opening was above my head. I held onto the chain for dear life, so the engineer could find me and pull me out. Yet, another time we crossed a moss covered sloped rock ledge with a significant cliff below. I suggested that we find another place to cross, but the engineer said it was an easy task and just walked across to show me that it could be done. Now I had no choice but to follow him. As I started to cross the ledge, the wet moss began to slide down and I had to run across the ledge to make it. Later on he went back the same way as we came, but I walked down on the other side all the way to the main road.

Working one on one with the engineer gave me an opportunity to enhance my English. On the other hand it also exposed my limitation to communicate. At one time the engineer stopped me and said: when I ask you to do something you say, "I see", but then you go the wrong way. Why do you say, "I see" if you do not understand? My reply was that if I would have said, "I do not understand" you would have fired me. He just laughed and walked away. By the way, the engineer was a Norwegian, but had been living in Vancouver for a few years. We usually stopped for a lunch break, but moved on relatively quickly. The mosquitoes were really bothering us. A few times we built a fire and put green braches on it so the smoke would keep the mosquitoes away. This action replaced the mosquitoes with choking smoke. One episode created a chain of events. The engineer was a smoker and he rolled his own cigarettes. On one occasion, while he was driving on an old abandoned logging road, he decided to roll a cigarette. He had difficulty accomplishing this task so he asked me to hold the steering wheel from the passenger side. I could not see well and, as a consequence, we headed to a ditch. He stopped the truck and asked: "don't you know how to drive?" I said, "No, I don't." He said why did not you tell me, to which I replied that you never asked.

Learning to drive became important. As I sat next to the engineer in the truck I imitated his movements. On one occasion he parked his truck on the side of a down-sloping road and left the car with the key in the keyhole. He was gone for quite a while so I took the opportunity for my first attempt to drive a stick-shift pickup truck. I was able to start it and drove it downhill a short distance. Then, I thought I better drive the truck back where he left it. I was able to do so, but then I could not shift back to parking. Now, I discovered that the parking brake did not hold. I turned off the engine and sat there with my foot on the brake. Time was going by and no engineer. I was not sure how long I could hold the brake. So, after spotting a good size rock on the middle of the road I opened the door, jumped out, picked up the rock and with the speed of a hundred yard sprinter, shoved the rock in front of one of the tires and waited to see what would happen. The truck partially climbed up the rock and then stopped. I cannot describe the relief I felt. After explaining to the engineer what had happened, he said that I better practice on the flat parking area at the camp, which I did.

As time went by, I got into more and more engineering type work, such as laying out a road on a contoured map. At one point I had to connect the road from the edge of one map to the other. The contours of the two maps were way off; so with great precision I split the difference. I was not there when the road was actually built, so I do not know how this issue got resolved.

Because of forest fire danger, some of the logging camps were closed on Vancouver Island. To supply the needed logs, logging at our camp was moved to seven days. Since the engineer went home to Vancouver every weekend, I worked those days as a choker man. While I missed my weekend trips back to Powell River, it gave me a good opportunity to earn more money before departing to Vancouver. I was called back a few days earlier to Powell River to fly to Sea Island to make arrangement for the Sopron Division to be housed there for the start of our school year.

It is hard to believe the degree of experience I gained those few months working at a logging camp, as well as in the second summer working in Vancouver at the B.C. Forest Products Ltd. and at the Canadian Forest Products Ltd. sawmills. My interaction with the logging engineer created a long-term friendship. I was invited to his house in Vancouver for several dinners and received fruitcakes at Christmas time. Beside the friendships I developed at my summer jobs, the ability to earn enough money to finance my further education enabled me to set the course for my professional life. *(J.B., Class of '59)*

Görgényi Béla: **1957 - nyári munka**

Édesanyám megőrizett minden hazaküldött levelemet, igy elég hűen tudom feleleveniteni az eseményeket. A BC Forest Products vállalatnak dolgoztam Bear Creek nevű fakitermelő telepén, a Vancouver Szigeten, Duncan várostól nyugatra, majdnem a Csendes Óceán partján. A levelekből idézett részletek után magyarázatokat is irok. Hozzáteszem, hogy még nem értem el a tizenkilencedik születésnapornat, amikor a leveleket irtam.

Aprilis 25."... megkaptam a munkám, már itt irom a levelet az új szálláson...épp Husvét hétfőn utaztam Vancouverbe és onnan a névnapomon tovább. Olyan sem fordult még elő, hogy ezen a napon 4-5000 láb magasságban, hóesésben utazzak. Az egész út érdekessége az volt, hogy olyan helyeken jártunk autóbusszal, ahová a 1ó sem menne el. A sofőr nevetve, sörivás közben vezetett. Néha el is engedte a kormányt, hogy kabátot vegyen fel vagy pénzt számoljon. Közben kanyargott a szerpentin.

Hogy mit dolgozom? Még nem tudom. A fizete's 315$ egy hónapra, ebből lejön a lakás, koszt, kb. marad 240-250$. Négy és fél hónap alatt megkeresem a tanulásra valót. A munkámnak 'csókermen'-ség a neve. Nem a fákat csókolgatni, hanem drótkötéllel megkötözni kell az emeléshez. Azt mondják gyorsnak kell lenni, különben nem nehéz. Az őserdő közepén élünk villany és hideg-melegviz mellett. A koszt jó, az emberek kedvesek, azaz nem vágnak mérges pofát ha rank néznek. Van egy szép öltözet a munkához, majd a fényképekről megláthatjátok. Ketten vagyunk magyarok..."

Hirtelen kellett dönteni a mukával kapcsolatban. Egyik nap megjelentek a rabszolga hajcsárok a táborban, Powell River-ben, és sorbaállitották a nagy testű szivarokat. A kicsikkel nem akartak bajlódni. Elsétáltak a sor előtt és akit újjal mellbe böktek az mehetett a másik szobába aláiri a papirokat. Nem tudtuk kinek és mit fogunk dolgozni, csak annyit értettünk meg, hogy jól fizetnek. Bogyai Elemér volt a társam, ketten mentünk Még két másik soproni diák dolgozott ugyanennek a vállalatnak egy közeli táborban, de a nyár folyamán ritkán találkoztunk. A vállalat ügyvivői nagyon kedvesen bántak velünk megérkezésünk után. Egy fiatal német fiúval tettek össze minket hárman egy hállószobába, ahol rendszerint hatan laktak. Saskatchevan-ban dolgozott egy uránium bányában és két év után az orvosok javasolták neki, hogy menjen nyugatra, az őserdőbe, kitisztitani a tüdejét. Ő már elég jól beszélt angolul és a mi német tudásunkkal sikerült megértenünk, hogy mi is történik körülöttünk. Munkaidő alatt mind a hárman más csoportba voltunk beosztva, hogy tudjuk az angol nyelvtudásunkat gyarapitani. Nem volt pénzünk, Igy a vállalat előlegezte nekünk a szükséges felszerelést, a szöges bakancsot, a védő sisakot, a munkaruhát és ami a legfontosabb volt, a vizhatlan öltönyt.

Május 5. "...Nekem most jó dolgom van. Tanulok angolul egy nemzetközi társaságtól akik között a legtöbb a nyugat-német. Így ha nem megy valami, akkor németül próbáljuk kisütni az értelmét. Vannak finnek, svédek, oroszok (ezt a nyelvtudásomat nem tudom használni, annyira furcsa a kiejtésük), még cigány is van, de csak favágáshoz ért, máskép nem tud muzsikálni. Egy héten öt napot, 40 órát dolgozunk, de a szakszervezet erősen veri a vasat, hogy Június 15-től négy napos munkahét legyen. Addigra sztrájk is várható, egy kis húsz százalékos béremelesért. Ha a munkaadók nem engednek, visszamegyünk Powell Riverbe és nyaralunk tovább. Azért az ősszel fogunk tanulni. Remélem leszek még Sopronban is diák. Ha itt végzek, akkor is..."

A szakszervezet az IWA volt (Nemzetközi Famunkások Egyesülete), Amerikából irányiva. Mi úgy tudtuk, hogy mint diákoknak és csak nyári munkásoknak, nem kell tagnak lenni. Nyári gyakolat volt a mi munkánk, még ha a szakmunkásokkal dolgoztunk is együtt. Az IWA fejeseinek más volt a vélemenye. Egyik este meglátogattak minket a szobánkban és elkérve a szótáramat megmagyarázták, hogy ha nem leszünk tagok akkor balesetek történhetnek velünk akár melyik nap. Mi aláirtuk a papirokat, csak 5 dollárt kellett fizetni a nyárra. Azt is megértették velünk, hogy ha szavazni kell a sztrájkra, akkor "Igent" kell szavaznunk. Hozzá voltunk szokva otthonról, hogy a felü1röl jövő ukászokat teljesiteni kell, Igy nem volt nagy probléma nekünk. Pénz nélküli hontalanok sztrájkolni fognak meg mielőtt megkapnák az első fizetésüket. mert többet akarnak! Mi csak nem láttuk a vörös zászlót a sarló kalapáccsal amit Amerikából lengettek felénk.

Június 2. "...a szrájkról még semmi hír. Lesz, nem lesz, bizonytalan. Ha lesz, jó lesz egy kis nyaralás, újra emberek közé kerülni. Ha nem, még jobb, mert akkor kézzel foghatóan biztositva lesz a jövő..."

Június 12. "...inkább az életünkről irok. Éppen most hagytuk abba az 'early shift'-et, a korai változatát munkánknak. Ha nagy a meleg, ami itt egyenesen kánikulát jelent 'csak', veszéjessé válik az erdő öngyuladása, meg a munka sem a legkényelmesebb, nem beszélve a természetétől adott kellemetlensegekről. Ezért aztán 4-kor keltünk hajnalban, fél tizkor ebédeltünk és három órakor már kongattak a vacsorához. Persze lefeküdni nem tudtunk korábban, mert még kilenc órakor is süt a nap. Bizony nem tudtunk aluszkálni. Igy egy kicsit fátrasztóbb volt mint máskor, de ma kipótoltuk az egészet a 4-tő1 6-ig való alvással. Ugyanis volt egy kis felhőszakadás, nem nagy, csak másfél napig esett egyfolytában. Most hát a régi 'shiften' megy minden, fél-nyolckor kezdünk, délben ebédelünk: és este vacsorázunk.

Különben minden reggelire 'ham-and-eggs' (hemendeksz), minden ebédre szabvány szendvics és kávé, minden vacsorára 'roast-beef' (marha sült) van. Persze ez a szabvány, ami mellett még naponta válltozó étrend is van, amit én szoktam fogyasztani, és elég europai izű. Rendszerint disznóhús és a hozzá valók. Ezen kivül az én kompozicióm, amikre a jámbor és böszme kanadai kiejti a szemeit és a villát a kezéből. Ugyebár a túrós tészta az nagyon finom és ellenállhatatlan eledel. Még akkor sem tudok ellemállni neki, ha a tésztát spaghetti formájában, a túrót pedig hideg vacsorához szánja a szerencsétlen szakács. Ezen aztán a többi bámul, én pedig jóllakom.

Most hagyjuk az asztalt. Másból is áll az élet. Munkánk szükséges kelléke a keménykalap. Nem a harmincas évek maradéka, hanem rohamsisak formára, üveggyapotból préselve és fehér szinben. Aztán egy pár szöges bakancs, egyenként öt kilo legalább. Aztán ebben árkon-bokron keresztül fellkullogni még munka előtt, csak bemelegitésnek, naponta, a hegy tetejére. Hogy milyen magas azt nem tudják megmondani, de szép látvány végignézni a felhők felett a környékbeli tájon...egyenlőre úgy áll a nagy harci helyzet, hogy szavazás útján döntik el a sztrájkot és ha lesz, csak később lesz. Talán 25-e körül, vagy csak szeptemberben. Még bizonytalan..."

Ez a levél evésről szó1. Hadd mondjak el egy kis jellemző esetet a mi konyhánkról a tanyán. Az itterem a konyha mellett volt, az asztalok hat embernek megteritve. A vacsora java része már az asztalon volt tálakban mielőtt kinyitották az ajtót. Kiszolgálók keringtek az asztalok közt, Újra tölteni a tálakat, ha kiürültek. Vacsorára minden nap legalább három féle hús volt és a sok hozzáa való köritės, zöldség és saláta.

Egyik este mi hárman az egyik asztal egyik oldalán ültünk és a 'catskinner', az útépitő gép vezetője ült le velünk szemben egyedül. Aznap este rostélyos volt az egyik hús választék, hat szelet egy tálon. Ő kivett belő1e hármat és átnyújtotta a tálat nekünk. Mi vettünk belőle egyet-egyet és keresgéltük, hogy mi mást is vegyünk hozzá. ő pedig a kiszolgáló kezébe nyomta az üres tálat "Hozzál még!" felszólalással. Mire én összeszedtem az én vacsorámat, ő lefalta a vesepecsenye részét a húsnak és félreto1ta a többit. A kiszolgáló elment az asztalunk mellett, de nem állt meg, másik asztalhoz vitte az ételt. A catskinner megfogta az asztal szélét, ránk boritotta az egészet avval afelszólással, hogy "Ha nekem nem adnak enni, akkor nem maradok itt!" Kiment a teremből, beült a kocsijába, elhajtott, sosem láttuk azután.

Mi hárman pedig ott ültünk, az étel csurgott le az ölünkből, a fejünkről. a többiek nagy hahotázásá.ra. Én pedig magamban gondolkoztam: "Körbe jöttem a földgömb másik oldalára, hogy megszökjek az oroszoktól. De azok közel sem jöttek ezekhez a kanadaiakhoz! Hová mehetnék, hogy ezektől is megszökhessek?"

Junius 18. "...Semmit sem változott az élet másoknak, nekem igen. Kiemeltek! Eddig mint tudjátok, csókermen voltam...Mától fogva 'backrigger' (kötél-pálya épitő) vagyok. Nehezebb, de érdekesebb, erdésznek szebb munka. Nem csak a 'kenyéradó' letarolt fák fölött kell járni, hanem bent a 'bush'-ban is, az őserdőben. Nem a rombolásban kell segiteni, hanem az épitésben. Ez fölötte jó érzés. Nem egy hangú. Sok kis probléma akad amit egyedül kell megoldani. Vagy a motorfűésszel dolgozni. Egyben tanulni is lehet. És ami még job, európai emberekkel dolgozom együtt. A főnök egy finn 'testvér', én is szeretem, ő is szeret engem, a többiek pedig német fiúk, velem egy idősek. Szóval, jól érzem

magam. A kanadaiak egészen más fából vannak faragva, sokmindent nem értenek meg. Van itt egy lengyel férfi is, vele értjük meg magunkat a legjobban..."

Az előreléptetésemet, ami annyira nekibúzditott, megelőzött egy borzasztó eset, amiről biztos nem irtam a szüleimnek. Ha igen, akkor az a levél elveszett. Remélern még mielőtt otthon megkapták volna.

A legelső intézkedés, amit megtanitottak nekünk az a munkahelyi biztonság fontossága volt. Megmagyarázták, hogy ha azt a kiáltást hallom, hogy 'Duck!' (vágódj hasra - tűnj el a föld szinéről) akkor nincs idő körülnézni, kérdezősködni, csak el kell vágódni a földön. A fa rönköket vaskötéllel húzták le a hegyoldalról, ami a föld fölött volt úgy 70-80 lábnyira. Ezen futott egy csiga, amiről leengedték a drótkötelet, amihoz mi kötöttük a 'csókereket' amiket a faronkök köré tekertünk. A csigát egy másik kötél húzta vissza a hegyoldalra, ami a tarra vágott terület kerületén, háromszög alakban futott, közel a föld szinéhez. A csigák, amik ezt a kötelet helyhez tartották, levágott fák maradék törzséhez voltak kötve. Ritkán, de megesett, hogy ez a kötél elszabadult és sivitva vágott keresztül a hegyoldalon. Velünk is megesett. Én hallottam, hogy 'duck!' és elvágtam magam. Valami leverete fejemről a 'vaskalapot', de én nem mozdultam, bújtam a farönk mellett, ahol elhasaltam. Néhány perc múlva hallottam, hogy szólítják a nevem. Vissza kiáltottam, hogy "Mi van?" Meglepődve hallottam, hogy a társaim örültek, hogy életben vagyok Ha egy másodperc töredékével lasabban vágtam volna el magam, a kötél nyakon ütött volna, és akkor "Jó éjszakát!" Akkor most nem irhatnék erről! A 'vaskalap , a betört oldallal, mig most is ott lóg a pincémben, a munkaasztalom fölött, emlékeztetve arra, hogy a fegyelem a legfontosabb az életben.

Néhány évvel ezelőtt valaki megmutatott nekem egy Magyar-országon kiadott folyóiratot, 1998-ból, amiben egy hasonló történet le volt irva. Egy Németországban kiadott könyv részlete volt, magyarra forditva. Az iró az 50-es években dolgozott soproni erdész diákokkal az őserdőben, Kanadában. A cime: 'Fremdes Land (Idegen föld). A regényben a soproni diák nem marad életben. A történet helyszine pedig Powell River közelében van, nem a Vancouver szigeten. Tudomásom szerint senki nem halt meg a mi csoprtunkból azon a nyáron és senkinek nem volt hasonló balesete. Az iró neve Surmanski Arnold, ami inkább szláv név mint német. Ő lett volna a mi szobatlusunk vagy valamelyik másik munkatárs. Ki tudja, a név valószinű csak irói álnév.

Az áthelyezésem az én kérelmem nélkül történt. Gondolom, hogy a főnökök jól tudták, hogy akivel ilyesmi történt, előtérben fogja tartani, hogy az új kötélpályák épitése hibátlan legyen.

Június 30. "...Most három napos vikkend van. A jövő hétfő szabad. Július elsejét tartják itt Kanada megalakulásának évfordulójául. Ennek örömére mindenki berúg és ehhez hasonló dologban részesül a saját pénzén. Itt nem szeretik a kollektiv rendeszvényeket. Innen a campről is elment mindenki, csak mi négyen maradtunk. Egy német legény, egy fiú Kanada keleti tengerpartjáról és mi ketten...A sztrájk bizonytalanabb mint eddig volt..."

Július 11: "Újra itt vagyok a táborban. A sztrájk amit oly régóta vártunk, megvolt. Egy éjszaka őszesen. Emelést kaptunk, de csak 7.5% maradt a követelt 20-ból. Mikor megkezdtük a 'nagy ünnepet' itt, akkor fogtam a csomagomat és gyerünk Powell Riverbe. Szombaton megérkeztünk, akkor kezdödött két csodaszép nap. Lehet, hogy ha ott élnék, fel sem tűnne, de az őserdő, az egyedüllét után remek volt. A cimem újra Bear Creek, remélem őszig. Maradtam backrigger, aminek nagyon örülök. Van itt egy német paraszt gyerek, talán már irtam róla, nagyon szépen játszik a harmonikán. megszerette a magyar nótákat, valahonnan kottát keritett és most tanulja őket. Jó pofa, amikor irok vagy olvasok, elkezd játszani és pislog felénk, észre vesszük-e? Hát hogyne!.."

A sztrák hirtelen kezdőgött és vége is lett épp oly hirtelen. El kellett hagynunk a munkatábort, mert a vállalat nem volt hajlandó etetni minket, ha nem dolgoztunk. Péntek este érkeztünk Vancouverbe. A tengerparthoz közel találtunk egy kis szállodát, ott aludtunk. Onnan indultunk el megnézni a nagy várost. Az egyik Royal Bank fiókjának az ablakában láttunk egy táblát magyar szöveggel. Bementünk megkérdezni hogy miként tudnánk a fizetési csekkeket betenni egy bankszámlára. Az úriember, aki magyarul tudott Mr. Baxter volt. Még Kanadában is esnek csodák. Segitett a pénzügyeinkkel és utána elmondta, hogy a második világháború alatt tanult meg magyarul a kanadai hadsereg kémkedési részlegében. Gondolom, nem volt elég magyar származasú, aki megtehette volna a szolgálatot, vagy csak nem biztak meg bennük. Persze! ők is a 'másik oldalról'jöttek, mint a Japánok! Most, tizenkét évvel később, mi lettünk a világ szabadságharcosai! A politikusok memóriája nagyon rövid!

Este a szállodában már mondták, hogy vége a sztrájknak, mehetünk vissza a szigetre. Powell Riverbe mentünk inkább két napra és csak hétfőn este vissza az őserdőbe. Kellett egy kis vakáció.

Július 20. "...Esténként beszélgetni szoktunk a német fiúkkal és hallgatjuk a harmonikázást. Amikor besötétedik, akkor jön a nap fénypontja, a medve etetés. Van egy kedves kis mosómedvénk. Valahol a közeli bozótban lakhat és esténkent ide jár a tábor szemétládáiban ennivalót keresni...Akkora mint egy jól megtermett angóramacska, lompos farokkal és kiváncsi szemekkel...két lábra állva szaglássza a szemétládát vagy figyel minket...Kézből még nem sikerült etetni, de talán majd összebáratkozunk...szúnyog és ami még rosszabb, picike muslica szerű kis légy rengeteg van. Érdekes, hogy nem minden nap. Úgy látszik egy-egy nemzedék kifejlődesekor van nagyobb rajzás, amihez az időjárás is közrejátszik...Finn főnökön azt mondja, hogy a részvénytársaság tenyészti ezeket, hogy a munkások állandóan mozogjanak, dolgozzanak. Van egy hatásos ellenszere, valami olaj, amivel kenegetni szoktuk magunkat és fütyülünk a vállalat törekvéseire..."

Július 31. "...Augusztus kilencedikén itt befejezzük a munkát. A vállalat négy hetes szünetet tart, vissza kell mennem Powell Riverbe. Úgy hiszem, erre a levelemre a választ jobb ha oda külditek. Megpróbálok valahol elhelyezkedni, de reménytelen az eset...Azt hiszem ide többet nem fogok visszajönni, szeptember közepén kezdünk áthurcolkodni Vancouverbe..."

Augusztus 15. "Ne haragudjatok, hogy most újra kihagytam két hetet a levélirásban, de az utazás közbejött. Mint ahogy már irtam - csak sejtve - valóban megszűnt a munka. Becsukták a kempet, mindenkit elbocsájtottak. Nem üzlet a papir az idén, azért záták be, nem az időjárás miatt... itt vagyok Powell Riverben, élvezem a szabadságot. a pénzem szépecskén összejött, 800$-on felül, talán elég lesz. Új munka itt reménytelen..Gyönyörű csillagosak az éjszakák. Szép látvány ez, a tengerben nézni a ringadoz6 holdat...még északi fényt is sikerült elfogni..."

Mielőtt a Vancouver sziget fáit az emlékezetem mélyére sülyeszteném, szeretnék egy-két dolgot megemliteni az élményeimről.

A fakitermelés módja tipikus tarvágás volt. Nagyon meglepő, mig egy teljesen tudatlan, gyakorlat nélküli európai gyereknek is. A hegyoldalak meredekek voltak, jóformán termőtalaj nélkül, mintha a fák a kőből nőttek volna ki. Óriás fáknak látszottak. Némelyik fatörzs átmérője olyan nagy volt, hogy két embernek kellett a drótkötelet körétekerni a szállitáshoz. Volt egy néhány olyan nagy is amelyiket ketté kellett hasitani, hogy feltehessük egy vasuti kocsira. Rendszerint dinamittal kellett ezt csinálni. Az járt a fejemben, hogy azokon a hegyoldalakon soha többé nem lesz erdő

1985-ben, feleségemmel a szabadságunkat a Szigeten töltöttük és áthajtottunk a nyugati oldalra is. Próbáltuk megközeliteni Bear Creek-et, amennyire csak tudtuk. Az utolsó 5-6 kilometeren zárva voltak az utak, de láthattuk azokat a hegyoldalakat, amiket mi tarra vágtunk hajdanán. Közel harminc éves, egészséges, természetesen felújult erdőket láttunk. Egyáltalán nem gondoltam, hogy ez lehetséges lett volna. Remelem, hogy a fakitermelés már egy elfelejtett munkakőr lesz mire ezek a fák 600-800 évesek lesznek, olyan nagyok mint amiket mi vágtunk ki. Lesznek még emberek ezen a Földtekén akkor? *(G.B. volt I. évf. hallgató)*

György Kondor: **First summer in Canada**

It was on April 27th, 1957, in Powell River, BC, when we re-ceived good news from Kulacs, that there are jobs available with·the BC Department of Highways for·three engineering assistants at $195 a month gross. Andy Szalkai, Béla Várady, and I decided to take the jobs.

First we made our way from Powell River to North Vancouver with the help of a Mr. McNeil, who took us under his wings. He gave us dinner at his·home and in the yard put up a tent for our overnight stay, saying we better start getting used to 'roughing it a little' before it really hits us. He also bought our tickets on the Pacific Great Eastern (PGE) Railway, to leave for Lillooet early next morning. The train trip was very enjoyable. There were gorgeous views of snowy mountains, glaciers reaching down into·beautiful little green lakes. It would be hard to even dream of anything more spectacular, or more pleasing to the eye.

Not being aware that our train ticket included meals as well, we were afraid to take any of the breakfast items that were offered to us. But we learned fast. By lunch time we joined the rest of the travelers, and helped ourselves to all kinds of food.

We·arrived in Lillooet in·the early·afternoon and were taken by a fellow in a Dept. of Highways·truck to the Lillooet Hotel, and were told to go to wait until further notice. So we did. Look-ing·out·our windows we saw beautiful natural scenery all around us.

When suppertime arrived, the hotelier encouraged us to go eat in the Cafe, and just sign for it. That is what we did. The same with our next morning's breakfast as well. Then we kept waiting for further·developments. So far nobody had been looking for us. After taking the hotelier's advice, we ate lunch too, again for respective signatures in exchange. Finally in the afternoon we were met by our future boss, a Mr. Art Beaumont. (years later Art and I both lived in Prince George, BC and met several times, each time recalling our earlier days of acquaintance. Art, while appearing a bit preoccupied by something once in a while, was always a true gentleman, when-ever we met).

Late in the afternoon of May 1st we were finally on our way to a place called Minto. Here again, we were deposited, temporarily, into the local hotel. Later we moved on our·own into an abandoned house, where we shared the facilities with two more Hungarian university students. They were music students from Miskolc, I believe.

May 2nd was our first workday. The work was not exceptionally hard, but the terrain we had to traverse day after day was pretty rough. An extremely rocky and steep hillside with huge rock outcrops, and many natural rock slides. Not very conducive to be traveling all day, back and forth and up and down endlessly. The traversing of the future center1ine, and taking as many cross-section measurements as possible, was in fact a very tiring and somewhat dangerous work. Good thing we were young. In fact at that age we wanted to prove that we 'were the greatest'.

On May 11, being a Sunday, we went to church and also for a little joy-ride to a place called Bralorne, a gold mining town further up in the mountains. On our way back we stopped and did some 'gawking' at the site of an accident, that happened the night before. The driver of the pick-up truck was lucky enough to be able to bail out of his vehicle, thus saving his life. His truck slid down the hillside sideways for a drop of what we estimated to be well over 400 metes. It looked bad enough just to see the skid marks.

Minto, the abandoned gold mining town, had a little grocery store. It was owned and operated by Mr. Solgi, a gentleman of Japanese descent. One day Mr. Solgi wanted·a little holiday, so he asked a couple of his fellow townspeople, that were still remaining in this condemned town, to run his store while he is away. Pretty trusting fellow, we thought. One time I wanted to buy a pocketwatch from Mr. Solgi for $3.95. He gave me the watch and told me to pay for it on payday, which was two days later. When I delivered the money that coming weekend, he was wondering what I was talking about. Why do I want to pay him $3.95? Did he actually sell me a watch? And about 10 minutes later he came over to our house and asked if he had already given me the watch. I hope most of his customers over the years were the honest kind.

May 31, 1957. My birthday. I was 23 years old. We had our co-workers over to our house to help us celebrate. We finished a few cases of beer. Yes, there was some singing as well. "Nyár volt és-csodásan szép volt az éj… Látlak-e még egyszer Édes?...Visszajön-·e még a nyár?... etc. (in rough translation: "It was summer time and the night was beautiful,...Will I see you again Sweetie?...Will the past summer ever repeat itself?..."). All the while I had names, pictures of girlfriends, friends, parents, relatives, school chums, etc. that I left behind in Hungary, twirling in my mind. I may have even wiped my eyes occasionally. It was a great afternoon.

Next day we drove out to Gunn Lake, which is fed by glaciers. The water temperature was accordingly intolerably cold. For me at least. On the way home I drove the 'company truck' for a few miles. Scared the living daylight out of myself every time I had to go by oncoming vehicles. But we made it home in one piece.

Another little episode popped into my mind, I will call it 'Várady and the hornets'. One day Béci had to go!. Urgently! NOW!!! Looking around for an appropriate spot, that is close by, reasonably flat, not on a rock slide, he was actually pleasantly surprised to fmd a nice big old stump, with even an appropriate sized hole in the center. How much better can things get? Good thing too because the urgency. A few seconds after Béci occupied his 'throne', we heard an extremely shrill scream and saw him trying to break the world record in the 100 yard dash by outrunning a nestful of hornets, which were defending their nest against all intruders. It was quite a sight. Hundreds, maybe thousands of hornets buzzing around Beci, while he is trying to swat them off his bare bottom. We couldn't help but laugh our heads off. Poor Béci, could not sit, walk or sleep, days afterward.

So these were the good old days. We were young, we were friends, we took it all. In the end most all of us had a happy, healthy success-ful life. The same is my wish for all who read this presentation. Jó szerencsét! Üdv az Erdésznek! *(G.K., Class of'59)*

Andy Szalkai: **1957 summer job, Minto, BC**

The purpose of our summer job was to locate a new road, approximately 120 feet above an existing dirt road. This was needed because the whole Bridge River valley was to be flooded to create Carpenter Lake for hydro development. The highways people organized us into several crews. The 'transit crew' which located the center line, the 'level crew' which ran the level of the new highway and the 'cross-section crew' to put cross-sections 80 feet uphill and 80 feet downhill for every 100 feet on the center. In the curves the cross-sections were 50 feet apart. There were a total of five Hungarians working on the highway project.

The summer was dry and hot and gave us a chance to take an occasional dip in glacial waters even at a risk of a real shock to our systems.

How to save a little extra money. We learned that the Highways Department paid a daily allowance of $3 per person to the Minto Hotel, while we were there . We thought we should save some of this money by moving out of the hotel and cooking for ourselves. So we moved into an abandoned old house and set up our home there. We devised the daily chores and arranged for our own lunches (for example a can of sardines, tea and bread). A can of sardines cost 10

cents in those days. Our move out from the hotel did not make Mrs. Jones, the lady who ran the place, very happy but it turned out successful never the less.

'No chicken bones for dogs in Canada?' Among the many things we had to learn this was very important. We did give chicken bones to our boss' dog. A very common thing to do we thought. However it is an absolute no-no in this country, that we were not aware of. One day our boss was very sad because his dog felt sick. Mr. Beaumont was wondering if somebody is feeding his dog with the wrong food. We of course sympathized with him and realized that chicken bones should not be given to dogs in this country. Another of the many useful lessons to learn for newcomers.

First day on the job. We all got new axes and off we went to the side hill to start our work. Our instrument man of course found a large tree right in the center line, blocking his view, so the tree had to be cut down. For the instrument man this was a good break from work and he could light a cigarette. For us, however, this gave a chance to try out our new axes, which were not filed yet and were totally dull. We all took turns to cut down the tree, which seemed to take a life time. The next day of course we nursed our blisters and quickly got busy filing our axes. The biggest problem with the incident was that it could have been avoided by setting up the transit a few extra times to offset around the big tree. This is an example when knowledge of the situation made our suffering even worse.

How to become famous in the Bridge River Valley. As the summer progressed so did our work in locating the new highway. The transit crew became up to date by acquiring a Pioneer chainsaw for falling trees. Our chainsaw-man appeared quite confident in his ability to do the work. One day, however, he dropped a tree on to the power line, which provided power all the way up and down the valley. Needless to say that a power outage resulted for several communities and a police investigation commenced very promptly. Our highway survey crew earned some unwanted fame through this investigation. We did not know what happened next but continued our work the next day and our chainsaw-man did not get jailed.

Minor delay in picking up our mail. Minto was a booming mining town in the past but was a ghost town when we were there. The original post office was run by an elderly woman. The original owner, of the mine, Sam, was also living in Minto. One day we went to the post office to pick up our mail. As we got into the building, we realized that the woman was not in the room. Shortly after a minute or two we heard her voice saying that we should not bother 'them' because they were, so to speak 'busy'. Some old standing romance delayed picking up our mail but we took all this in good humor. We can conclude that our summer was eventful and our earnings enabled us to attend UBC for the 1957-1958 year.

(A.Sz., Class of '59)

ÉLETUTAK/ÉLETPÁLYÁK

Apt Kamill, volt I. évfolyam hallgató gondolatai életpályájáról

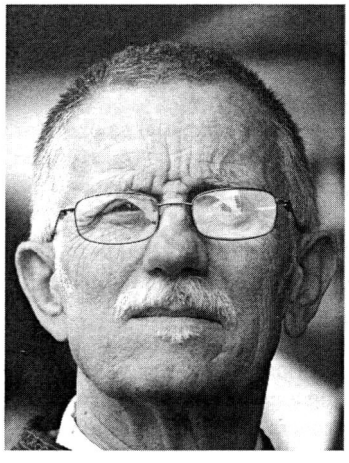

(Kérdéseidre magyar angol koktéllal fogok válaszolni, azon. részeire amire az angol szöveg nem ad választ, magyrul felelek, távirati rövidséggel.)

Mikor vonultál vissza az aktív foglalkozásttol és mivel töltöd manapság napjaidat?

Az aktiv mérnöki foglalkozástól 55 éves koromban, 1992 ben vonultam vissza. Azóta a zöldséget, gyümölcsöt magunknak termeljük, gombát és a húsféle nagyrészét az erdőből hordom haza. Magyar néptáncot táncolok, magyar népzenét muzsikálok tárogatón és nagy bőgőn, irtogatok, és a maradék kis időben feleségemmel olvasunk, unokákat terelünk, és rettentően élvezzük az életet. Nagyon érdekel a modern fizika, a kozmológia és az akkupunktúra meg a 'placebó hatás' mehanizmusa közötti összefüggés. Nehéz a nyugdijjas élet. Semmire sincs ideje az embernek.

Milyen munkakörökben s hol, dolgoztál pályád alatt s mit tartasz karriered 'zenit'-jenek, úgy egyéni megelégedettségben mint általános érvény? eredményekben?

Elég korán rájöttem, hogy nem az a fontos, hogy mit csinálsz, hanem az, hogy hogyan. Az hiszem ezért, akárhova kerültem jó munkaerőként kezeltek, hagytak dolgozni. Igy alkalmazottként is szabad embernek éreztem megam. Ez volt a legmagasabb eredmény amit elérhettem. Talán mondhatnám, hogy csaknem végig a zeneiten voltam.

The list started like it starts for most. Summer jobs, physical labour, logging camps. Then compassman. Then cruiser on several different jobs. Things were looking up, but, by fall of 1961 they started to slow down. For a while I was passed hand to hand from one consultant to the other, mostly in short logging engineering projects, and then nothing.

I spent a few months walking the streets of Vancouver all day, from office to office, looking for any work. In the evening I had my one meal of the day, a prepaid $1.10 dinner at Little Budapest on the corner of Fourth and Alma, and the next morning back on the job hunt. Early '62 I got in on a few weeks of treeplanting for Evans products in Knight Inlet, and then I lucked out. I was hired on by Mannix Mining, where I soon got promoted to work underground as a miner, drilling, blasting and shovelling magnetite to my heart's content, seven days a week on the graveyard shift.

ActuallyI loved that work. Made good money too. This was a break in more ways than one. By the time the mine closed down for the winter I had all my debts payed off and had enough money left to go visit my parents in South America, where my father had managed to get a job with a large engineering firm in highway planning. They liked his work, and offered me a job too. They accepted my degree and with my underground experience, hired me as engineer in the construction of dams, tunnels and related structures. So I moved over into civil engineering, in eternal spring, high up in the Andes.

There was a lot to learn, which I thrived on. A new language, a new way of thinking, interesting, challenging work, highballing in a throbbing construction atmosphere. I was in my element. My responsibilities and my salary grew. After finishing two large projects I took tally, sort of a personal benefit-cost analysis, and concluded, that what we call 'progress' has too much on the cost side in environmental and social terms. So I turned my back on the lucrative living with the chauffeur driven company truck, house servants and the rest, and did a 'masters program' at UBC in forest resource management for outdoor recreation. I was the guinea pig in this program, before Peter Dooling's time.

I rammed my 18 units through in twelve months, and with two kids and an empty pocket, took the first job coming my way, which got me to the other beautiful part of Canada, right accross the land to Newfoundland. There I started as supervisor of the Canada Land Inventory recreation capabilty project. Did the whole thing for the island and designated areas of Labrador. This lead into integrated land capability, land use analysis, in which I took a leading role. This work sort of followed me to my next job with the Provincial Parks Branch where I became Parks Engineer. That was nice work. It was all about sustainability and responsible resource management. I was about to zone the parks for different types and levels of use. I had workable, sustainable concepts.

Then came the end of Joey Smallwood, and I got sucked up into the vortex of political renewal and turmoil. They put me on the Planning Taskforce of the new government on two fronts. The one on Land Use Planning and the one on Tourism, Recreation and Culture. At the same time I conducted the reorganization of the Parks Branch, for which I was in a good place to be head. I did good work and they liked me. But I never was a political animal. I was a team member, but never the member of any party, club or gang. I need my mental freedom, and I need to make my own mistakes I was drifting too close to the top, and did not like it.When my director retired and his position came open, I did not apply for it. Instead I took a working level position with the Engineering Division of the BC Forest Service.

First I was in the construction section as project manager, then moved to the Management Engineering section, doing a variety of work, from area development planning, through equipment development, commercial and pre commercial thinnings, silvicultural mechanization, up to managing the Section for about a year in an acting capacity.

The Engineering Division was a well organized, well managed , productive, cost effective large unit. We built all the major roads and related structures throughout the interior of BC. Cleared reservoir areas, did wood utilization analyses. Our area development plans aimed at managable size watershed units, with harvesting all usable wood in three passes over a hundred year rotation. We were onto sustainable forest management, but unfortunately not onto sustainable maximum profits on the stock market. So there came a reorganization in which Engineering Division got anihilated, and replaced by its own bureaucratic shadow, approving plans and sitting on committees.

Area-based harvest planning was replaced by abstract calculations in which the allowable cut had only a statistical relationship to the forest over too large an area, without a chance of a thought given to what and where is left behind after the first cut, leaving the feasability of future passes to eventual wood shortages, hypothetic technological improvements and good luck in market fluctuations.

Why did we in Engineering Division not come up with a way that would yield both sustainable forestry and high profit margins? Simply because these two objectives are antagonistic, and beyond a point, mutually exclusive. Our legislated mandate of forest management simply clashed head on with capitalist reality.

There was no one to blame. No recourse. Responsibilty for forest lands rested with one agency but the expertise necessary to manage the multifaceted resource was spread in a maze of narrow specialties, under different programs, agencies, even different levels of government, with uncoordinated objectives and mandates, multiple noses out of joint, jealousies and mutual mistrust. In such a setting you don't even need smoke and mirrors to do as you please. No! Things were not well. So along came' integrated resource management'.

I was not ready to admit defeat, and looked for potential avenues toward better forest management, perhaps even a sustainable one. Along came the new program and branch of Recreation Management. I went for it on my spare horse that I got when I did my Masters at UBC, and was appointed as Manager of Planning and Liaison. My interest went far beyond managing recreation sites and trails, collecting garbage and building toilets. It was the social and human values of the forest resource that I wanted to hang my hat on. I had a wonderful director. Bright, good humored, broadminded, who had similar ideas and let me do my thing. We succeded. We built a program which forced integration of recreational resources into forest management decisions. Our program was highly regarded by many and despised by some. Too bad, the some stood on the stockmarket side of the field, and won again.

In a 'Mission Review' tiny Recreation Program passed with high honours, but days before the results were published, out of the blue came a reorganization, and with it a new deputy minister wielding a big double axe. Unfortunately, handling an axe was the only thing he understood about forestry. My director was asked to take early retirement. I took over in an acting capacity for almost a year. During that time the program structure of the ministry got disassembled, our branch along with some others was demoted to section status. I managed to slip out of my position and into Forest Landscape Management, where as Senior Landsape Forester joined forces with a stubborn Scot, a diehard from the engineering crowd, and using state of the art computer technology we combined visual analysis with integrated resource input and the old harvest management system. We scored again. Another reorganization was imminent. I decided not to wait for it, and retired, by my own volition, with no 'buy-out', at the tender age of fifty five and two days. Was my professional life a success or a failure? Both, of course!

I failed dismally in my effort to force the system to define, if not in statutes, but at least in policies, what exactly we mean by 'Forest', 'Forestry', 'Sustainability'(sustainability of what?), 'Public Interest', and who is the 'Public' we refer to. I know that not just I, but WE, foresters, faced many failures because of the lack of clear definition of at least these concepts.

Did I succeed in anything? Yes! I did all I could, enjoyed it, and retired with a clean conscience. Would I do things different if I had the chance to start again? No! And that is success, perhaps not so much my own as that of my professors and that broad, broad curriculum I suffered so much swallowing in my undergraduate years.

Mennyiben segített pályád alatt iskolai végzettséged; egyéni képességed (rátermettség, munkabírás, elkötelezettség); esetleg soproni öregdiák kapcsolataid és általában az adott lehetőségek kihasználása?

Kivétel nélkül minden sikeres újrakezdésem előttem járó soproni kolléga renoméjára épült. Utána aztán már a megam lábán álltam.

Vannak-e kapcsolataid Magyarországgal s miben nyilvánulnak meg azok

Vannak. Főleg hagyományőrző népi kulturális vonalon.

Hogyan alakult családi életed - házasodás, gyerekek érkezése, nevelése, taníttatása?

Délamerikában találtam meg életem nagy ajándékát, a feleségemet, Tattay Csillát. Lányunk, Kinga ott született, fiunk, Attila ott készült, de Vancouverben született. Mind a kettő beszél magyarul.

Van-e magyarságtudata gyerekeidnek, érdeklődnek-e magyar vonatkozású dolgok iránt, beszélnek-e magyarul?
Igen.
Hányan vannak 'utódaid' (gyerekek, unokák), merre szóródtak, mivel foglalkoznak?
Négy unoka. Lányom tanán. Két kislánya van. Innem kb 65 km-re laknak 25 hold erdő közepén egy kis házban. Fiaméknál kislány, kisfiú, velünk egy házban laknak. Fiam masszázs terapista. Jól megvagyunk.
Térj ki bármi más témára, amiről mondani szeretnél valamit.
Last October I was at a gathering at the University of Western Hungary, commemorating events of 1956, where someone must have slipped a lapel pin into my pocket. I found it there back at the apartment in Budapest when I was putting my clothes away. I looked at it and I was touched. I do not know who slipped it there, only suspect a young pair of forest engineering students I spent some time with. The pin has the five oak leaves in the form of the 'Forester's Star' and the writing: Forest Engineering Faculty, 1808. Wow! So this is where my thoughts as a forester began to cristallize. Two hundred years! Just about the right perspective for thinking about forestry, and the old brain kicked into gear. It knocked and rattled as it started to grind over the last fifty of those two hundred.
How was it, now? Oh, yes, 1958! That is when we formed a choir and held a concert of ancient student songs at Brock Hall, celebrating the 150th birthday of our faculty. Yes, yes, UBC, a big university with 4500 students. And forestry. When did that begin for me? In 1956? No. Much before that. It must have started soaking in through my pores, when as a small child I was sitting and listening to my father on the horse-dragged carriage as he sometimes took me along on field trips through the beautiful mixed wood forests of central Hungary. And then came Hitler, and then came Stalin, and then came a long row of other gangsters dressed in multicolor camouflage of different patterns. And forestry. What is forestry? A profession? Yes, that is part of it, but there is much more. It is a way of life. It is a calling, a faith. Faith in the future. It is love. The love of nature, of harmony. It is passion. A passionate thirst to know how it all hangs together? How the forest lives? What is the forest? What we all would be without it? And then it is knowledge. The knowledge of some to 'do's and 'not to do's to keep a forest healthy, or at least sustainable.
Yes, these thoughts and knowledge started to cristallize more than two hundred years ago, when as a result of discovering the new world, and of the rapid progress following the industrial revolution, much of Europe got deforested almost to the point of no return. To avert disaster France, and later Germany started looking at managing forests within a disciplined framework, and started high level forestry education. They then realized that the interests of landowners or wood merchants did not always serve the interests of society at large. So they passed laws which made the forestry profession responsible for establishing and maintaining healthy forests over at least 12% of productive land areas. Forestry decisions were taken out of the political process and put directly under the courts.
My school was started right in the middle of this turmoil, to turn out graduates who can stand up in court for the results of their work, including all aspects of forestry . No responsibility could be passed off to someone else, like another committee member, or the wildlife guy, media pressure, the landowner, or the local MLA. Thus our curriculum was both broad and deep with no undergraduate specialization at all. For that, I personally cannot thank my Alma Mater enough, as I needed to, and could stand on my feet in quite a variety of occupations.
Az angol részben azt hiszem elég világosan megirtam, hogy miért hagytam abba a kultúrmérnökséget. Az erdészettől való korai megválásomnak tulajdonképen ugyanaz volt az oka. Egyik elhatározást sem bántam meg soha. Igy visszatekintve nagyon attól félek, hogy igazam volt. Mint végső konkluziót, minden kétség nélkül, sőt inkább megnyugvással veszem tudomásul hogy az emberi butaság része a TAO-nak. Jó szerencsét, üdv az erdésznek!

Für Károly volt III éves hallgató életútja

Mikor mentél nyugdijba és mivel töltöd manapság napjaidat?
1995-ben mentem nyugdijba. Kamloops-ba helyeztek 1974-ben és azóta itt lakunk. Nagyon megtetszett ez a videki város. Nyáron jód meleg van, habár a tél néha elég hideg. Szeretek kertéeszkedni és sportolni. Van 9 gyümölcsfám, egy nagy konyhakert és egy uszómedence, ezeket mind rendben kell tartani, úgy, hogy tavasztól őszig nem unatkozom. Télen pedig 'curling'-ezek és havat lapátolok. Közben az unokákat is meglátogatjuk és 3-5 évenkent redszerint 'haza' látogatunk.
Milyen munkakörben és hol dolgoztál pályád alatt?
(Egyes teknikai szavaknak sajnos nem.tudom a magyar megfelelőjét, igy angol szavakat kell használnom). A BC Forest Service-nek dolgoztam 1960-tól 1995-ig. Vancouverban keztem, mint 'compass man', majd egy év után 'cruiser', majd 'parti-chief' lettem. Négy évet dolgoztam igy.
1964-ben Victoriában, a parlament épületében, az 'Appraisal Section'-nak keztem dolgozni. Nagyon érdekes kutatás jellegű munka volt. Meg kellet állapitani a Duglas fenyő és a Lucfenyő gömbfa és deszka közötti tényezőit, fa átmérő szerint. Ezen alapult a fa értékelése, illetve a 'stumpage' meghatározása BC-ben
1968-ban a 'Forest Inventory Section'-nak dolgoztam egy évet, majd 1969-ben a 'Prince George Forest District'-hez kerültem mint 'Zone Forester'. Itt dolgoztam 1974-ig. Ez is egy nagyon érdekes munkakör volt, mert alkalmat adott a 'Ranger Staff' tagjaival dolgozni. Nagyon érdekelte őket az erdészeti munka és nagyon méltányolták tanácsaimat. Ugyan akkor én is sokat tanultam tőlük, mert nekik pedig sok gyakorlati tapasztalatuk volt. Velük határoztuk el a vállalatok által benyújtott tervek elbirálását és a területek feltárását, utak tervezését, a kömyezetvédelmi eljárásokat és a letermelés módját és költségeit.
1974-ben Kamloopsba kerültem mint az 'Appraisal Section' vezetője. Ugyan akkor, a 'Cruising Section' és a 'Scaling Section' is hozzám tartozott. Ez a munka is nagyon érdekes és változatos volt, gyakran adott alkalmat, hogy a vállalatokkal és a Ranger Staffal ki tudtunk menni területeket megnézni és felértékelni a letermelési módot és azoknak a költségeit. Később az 'Administrative Section'-nek lettem a vezetője és a 'Zone Foresterek' munkájáért voltam felelős. Ez egy felelőség teljes munka volt, mert a vállalatok panaszai és problémái rendszerint hozzám

jöttek be és a végleges megoldás az én munkám volt.
Menyiben segitett pályád alatt iskolai végzettséged?
A fentebbi munka elvégzésehez erdész diploma és az azáltal megszerezhető képesités a 'Registered Professional Forester' (RPF) kelett.
Vannak-e kapcsolataid Magyarországgal?
Mivel sok a rokon és az ismerős Magyarorszagon, és még a hugom is él, igy 3-5 évenként 'haza' látogatunk. Amig a gyerekek is itthon voltak, ők is velünk jöttek. A feleségem Budapesten született és vannak ott neki jó gyerekkori barátai és velük is tartjuk a kapcsolatot. Igy az időnk egy részét Rádóckölkeden, Szombathelyen az én rokonaimnál, a másik részét pedig Pesten töltjük. Közben a távolabb lakó rokonokat is meglátogatjuk, és ez alkalmat ad arra, hogy szép hazánk több részét is láthatjuk.
Hogyan alakult családi életed?
1965 július 3-án nősültem és egy magyar lányt, Nagy Máriat vettem feleségül. Most már 42 éves házasok vagyunk. Három gyermekünk született; Krisztina, 1966, Elisa 1968 és István (Steve) 1974-ben. Mind a három gyermek egyetemet végzett. Mind a három gyerek ir, olvas és nagyon szépen beszélnek magyarul. Gyakran szavaltak az Okanagani magyar összejöveteleken. Nagyon büszkék vagyunk rájuk.Még Édesanyám élt, mindig irtak neki levelet születés napjára, karácsonyra és husvétra. Ő pedig büszkén mutogatta a faluban, hogy neki milyen okos unokái vannak és millyen szépen irnak magyarul. Négy kis unokánk van és ők is értenek és valamit beszélnek is magyarul. Nagyon büszkék vagyunk rájuk is. Mikor itt vannak nálunk, a családi beszélgetes gyakran magyarul folyik, ami édesanyjaik érdeme, mert a apjaik angolnyelvű kanadaiak. Krisztina kislányai Cassandra 11, Haley 9 éves. Elisa kislányai pedig Rebecca 10 és Caroline 8 éves. Hála Istennek mind a négy szép és értelmes gyerek. Cassi szépen énekel, tavaly első dijat nyert a '100 Mile House'i zene fesztivalon, Haley pedig zongorázni tanul. Rebecca és Caroline nagyon szépen hegedülnek. Pistiéknél még nincs család.
Tervünkben van Krisztina kislányait elvinni Magyarországra és megmutatni nekik, hogy honnan jött a 'Mama' és 'Papa'. Utánna pedig Elisa kislányait szeretnénk elvinni, megmutatni hogy honnan erednek a 'gyökerek'. Mivel a gyerekek értenek magyarul, gondoljuk, hogy élvezni fogják a látogatást.

Magasi László volt IV. éves hallgató visszaemlékezése

Mikor vonultál vissza az aktiv foglalkozástól és mivel töltöd manapság napjaidat?
Nyugdijazásom 1997 március végén történt, két évvel azután, hogy a kanadai központi kormány leépitései alkalmával megszüntették csoportomat, amelyben dolgoztam. Ez egy kicsit hamarabb jött mint szerettem volna, de a hosszú lejáratban jól sikerült. Azóta egyetlen egyszer sem unatkoztam! Életemet jól betölti a ház és a kert körüli tevés-vevés (a hólapátolást hetven éves koromban feladtam), olvasok, fényképezek, irogatok, barkácsolok, játszom a magam épitett villanyvasutammal (diplomatervem – Cinke bátyánknál – erdei vasutvonal tervezése volt), nagyokat, bizony sokszor sántikálva, de rendszeresen gyaloglunk feleségemmel. Családunk szétszórva él és igy a látogatásokkal sok – de kellemes - idő telik el. Egyszer-egyszer a tél közepén délre utazunk (Mexico, Dominikai köztársaság) egy kis meleget szivni magunkba.
Milyen munkakörökben és hol dolgoztál pályád alatt s mit tartasz karriered "zenit"-jének, úgy egyéni megelégedettségben mint általános érvényû eredményekben?
Vancouveri végzésünk után (1959) az egyetemen maradtam továbbtanulni és 1963-ban mykológiából (gomba-tan) megszereztem a 'Master' diplomát (MSc.). Akadozó angolom miatt kis problémám volt a 'tézis' megvédésénél és a vizsgabizottság egyes tagjai azt javasolták, hogy ne kiséreljek tovább tanulni. Abban a pillanatban határoztam el, hogy megszerzem a doktorátust! 1972-ben a New York Állami Egyetem Erdészeti és Környezet Tudományi karán (SUNY-Syracuse) kaptam meg egy kombinált erdőkórtan/mykológia doktorátust. Még 1962 decemberében feleségül vettem egy magyar kislányt (Sárikát) – és 1963 január végén kelet-Kanadában találtuk magunkat. New Brunswick tartomány fővárosában – Frederictonban – kezdtem fizetett munkásságomat – és még ma is itt élünk. Annak ellenére, hogy csoportunk (Soproni Erdőmérnöki Főiskola) északamerikai élete New Brunswickban kezdődött, egy kezem ujjain meg tudom számolni azokat akik ötven év alatt visszajöttek ide látogatóba – azokat viszont igazi örömmel fogadtuk.
A kanadai központi kormány kelet-kanadai erdészeti tudományos intézetében dolgoztam egész 'karrierem' alatt. Az Erdei Rovarok és Fabetegségek Felmérési Csoportjában (Forest Insect and Disease Survey) kezdtem mint mykológus, 1974-ben a csoport vezetője lettem, egy ideig az intézet erdővédelmi osztályának voltam főnöke és mint a kanadai erdő-egészségi program tanácsadója mentem nyugdijba. Bár közvetlen felelősségi területem a három kelet-kanadai tartományra – New Brunswick, Nova Scotia és Prince Edward Island – terjedt ki, a program jellege nemzeti lévén, az öt, enyémhez hasonló, régionális csoport együttmûködése szoros volt és jelentéseink gyakran voltak nemzeti jellegûek.

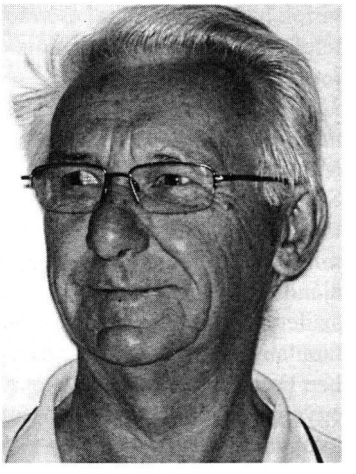

Mint tudományos kutató jónéhány rovarral és gombabetegséggel foglalkoztam az évek folyamán. Ezek közül a szilfavész munkámat emlitem, részben, mert ezt magyarul is ki tudom fejezni, de főleg, mert munkám eredményeképpen Fredericton városát még negyven évvel a favész érkezése után is a "Szilfák Városa"-ként (City of Stately Elms) ismerték. Legbüszkébb mégis a kanadai'légszennyezõdés erdõkre káros hatásának és az erdõk egészség-változásának követésére szánt módszerei'-nek kidolgozására vagyok (Bocsánat a nyakatekert kifejezésért, angolul ez sokkal tömörebb és rövidebb – 'Canadian Forest Health Monitoring System') A kanadai ARNEWS (Acid Rain National Early Warning System) programmal kapcsolatos munkám eredményeként mint nemzetközi megfigyelő képviseltem Kanadát többször is Európában. Az Egyesült Államokba (USA) tanácsadóként hivtak meg az amerikai program tervezése alatt (vegyétek észre, hogy a kanadai módszer már évekkel azelõtt dolgozott, hogy az amerikaiak az övékét tervezni kezdték!). Mexicóban egy kollégával mi képeztük ki az erdészeti tudósokat és felmérőket, miután ők a kanadai program követése mellett döntöttek.
Mennyivel segitett pályád alatt iskolai végzettséged; egyéni képességed (rátermettség, munkabirás, elkötelezettség); esetleg soproni öregdiák kapcsolataid és általában az adott lehetõségek kihasználása?

Sébor professzor úr mondta egyszer, hogy nem szükséges teodolitot használnunk ahhoz, hogy eldöntsük, mennyi keritésanyagra van szükségünk egy kukoricást bekeriteni. Értsd alatta: Ne komplikáld a dolgokat, ha egyszerûen is el lehet valamit végezni. Ez a megjegyzés, melyet más formában más professzorok is kifejtettek, vezetett át a problémákon, mikor a dolgok bonyolultnak látszottak. A mérnöki végzettség rengeteget segitett biológiai (erdészeti) vonalon, már csak olyanokban is, hogy én tudtam, hogyan kell pl. egy átlagot kiszámitani. Édesapám, volt 'soproni öregdiák', befolyásolta legjobban életemet. Tőle tanultam meg becsületesen, keményen, kitartóan dolgozni, beosztottjaimmal emberségesen és demokratikusan bánni, 'ott lenni nekik' ha szükségük volt rám akár professzionális akár személyi ügyekben – és meghallgatni mások véleményét. Azt is megtanultam, hogy nem szabad túlságosan komolyan vennünk magunkat.

Vannak-e kapcsolataid Magyarországgal s miben nyilvánulnak meg azok?

Magyarországi kapcsolataim csupán családi, személyi kapcsolatok. Bár ötven év alatt mindössze négyszer voltam látogatóban – kettő ezek közül halálos betegektől való búcsúzás volt (anyám, egyik öcsém) – mégis szoros és meleg kapcsolatot tartok hat testvéremmel és számtalan unokahúggal, unokaöccsel telefonon, e-mailen és a tradicionális karácsonyi beszámoló levélen keresztül.

Hogy alakult családi életed – házasodás, gyerekek érkezése, nevelése, tanittatása?

Mint emlitettem, magyar kislányt vettem feleségül 1962-ben. Sárikával a Magyar Házban találkoztunk a szokásos szombat esti táncok egyikén – nevelőapja volt a Magyar Társaskör elnöke mikor mi Vancouverba érkeztünk. Az Isten két kislánnyal ajándékozott meg bennünket. Angie 1966-ban, Syracuseban született éppen doktorátusi tanulmányaim kezdetén (egyszerre tanultam a növénykórtant és a pelenkázást), Zsuzsa pedig 1969-ben Fredericton-ban látott először napvilágot. Angie a helybeli egyetemen (UNB) kémikusként diplomázott, aztán gyógyszerészként végzett a Dalhousie Egyetemen Halifaxban. Zsuzsa science diplomát szerzett Fredericton-ban (UNB), 'Occupational Therapy' diplomát a McGill Egyetemen Montreálban, aztán pár évig mint 'occupational therapist' Louisianában dolgozott agysérültekkel. Viszament tanulni, 'rokkantsági vizsgálatokból' (Disability Studies) doktorált Chicago-ban (UIC-Chicago) és ez év végén fejezi be kétéves 'postdoctorate' kinevezését. Utána? Majd megtudjuk, valószinûleg egyetemen fog tanitani.

Van-e magyaságtudata gyerekeidnek, érdeklődnek-e magyar vonatkozású dolgok iránt, beszélnek-e magyarul?

Idősebb lányunk csak magyarul beszélt mindaddig mig egyszer, két és fél éves korában, a szomszéd gyerekek játszani hivták, amit ő nem értett meg. Ekkor határoztuk el, hogy mivel ahhoz, hogy valaki Kanadában éljen és érvenyesüljön ahhoz angolul kell tudnia (ez még azokban az idõkben volt mielőtt a 'multiculturalismus' átesett a ló másik oldalára). Bár ő is, huga is ismernek sok magyar szót és kifejezést, nem mondanám, hogy egyikük is beszélne magyarul. Itt Fredericton-ban kevés a magyar, itt nincs magyar templom, magyar iskola, cserkészkedés, sőt nálunk itt még csak nagyszülők sem voltak akik csak magyarul értettek. De lányaink is, idősebb unokáink is tudják, hogy magyar vér folyik ereikben és számon tartják a legfőbb eseményeket (pl. "A Papa beszédet mondott a magyar forradalom évfordulóján"). Halle, a legidősebb unoka, zongorázza és büszkén énekli is a 'Boci, boci tarkát'- ezen a nyáron négyéves unokatestvérét is próbálta erre megtanitani.

Hányan vannak 'utódaid' (gyerekek, unokák), mivel foglalkoznak?

Angie gyógyszerész, ő Peterborough, Ontario-ban él tizenegy éves kislányával (Halle) és nyolc éves kisfiával (Keegan), Zsuzsa most számolja fel a doktorátussal kapcsolatos tanulmányait Chicago-ban és férjével (Scott) nevelik négyéves és tiz hónapos kislányaikat (Duska és Laci). Mint láthatjátok a mi családunkban a nők nagy többségben vannak.

(Térj ki más témára amirõl mondani szeretnél valamit)

Nem térek ki másra, mert már ugyis túl sokáig vettem igénybe türelmeteket.

Németh Lajos, volt V. éves hallgató életútja

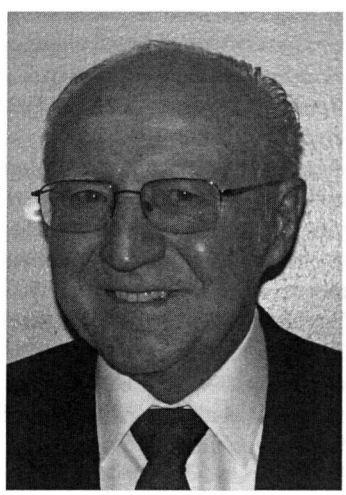

A kanadai gazdasági élet lassulóban volt végzésemkor (BSF, 1958, UBC, Vancouver, BC) következésként, nehéz volt versenyezni korábbi kanadai szakemberekkel megfelelő állásért. Ezért, az első három évben alkalmi munkáim voltak váltakozva fakitermelés (chokerman), mérnöki segédmunkás, mosogatás és munkanélküliség között. Állando állásom 1960-ben lett a British Columbia tartomány erdészeténél a mérnöki osztályon.

Továbbtanulásra szántam el magamat 1961-ben; két évet töltöttem a californiai egyetem Berkeley campusán (Master of Science in Wood Technology, 1963, University of California, Berkeley, CA) Ott, a kötelező tárgyak tétele mellett, a vezető professzorom kutatásainak a kivitelezésén dolgoztam fél majd teljes időben. Californiai tanulmányaim során, a következő területeken bővitettem ismereteimet: Fa fizikai és szilárdságtani tulajdonságai, szerkezetek tervezése, száritás, ragasztás, statistika, kisérletek tervezése, kivitelezése és a nyert adatok kiértékelése.

1963-ban Potlacth Corporation, egy tekintélyes méretű faipari vállalat, kutató csoportjának lettem a tagja. A vállalat egyik fő üzeme Lewiston, Idaho államban volt több más államban lévők mellett. Munkám röviden: a gyártásban és a faipari termékekkel felmerülő technikai kérdések megoldása volt, ami széleskörü gyakorlatra adott alkalmat; kidolgoztam új termékeket a vállalat igényeinek a függvényében; összeállitottam a szükséges technikai adatokat a termékeinkről a faszerkezeteket tervező szakemberek számára. Az új termékek nem szerepeltek a kiadott épitőanyag szabványokban, következésként, speciális engedélyt kellett nyernem a termékek használatára négytől nyolc intézetig az áruk értékesitési tervétöl függően. Ezen munkám nyujtotta az egyik legna-gyobb szakmai kielégitést, a bea-dott 40 plusz kérvényem mind si-kerrel járt. Ezen munkakör alkal-mat adott az ország nevezetesebb városainak és államainak a meglá-togatására is. Főleg ragasztott új termékek kidolgozásával foglalkoztam. Például: kidolgoztam há-rom féle új tartót, és új vagy módositott ragasztott, préselt leme-zeket. A munkám felkarolta az ipar számára fontos kemény és puha fafajokat. Tagja voltam egy vállalaton belüli kutató csoport-nak, amelynek munkája az egész iparra kihatással lett. Az uttörő munkák területei: a) deszkák szilárdságtani tulajdonságainak mé-rése roncsolásmentesen, b)

elsőnek dolgoztuk ki a furnérlemezt országszerte helyettesitő préselt lemezt amiben a forgácsok tervszerűen vannak irányitva háromtól öt rétegben (oriented strand board). Ez a lemez, ma már, széles körben használt or-szágszerte.
Tagja voltam az ipart képviselő következő három szakmai associációk Technikai Tanácsadó Bizottságának: A nyugati faipart képviselő (Western Wood Products Association), az ország lemez iparát képviselő (American Plywood Association), az ország faszerkezetek épitését és tervezését képviselő (American Istitute of Timber Construction) associációknak. Továbbá, tagja voltam a szövetségi kormány által létesitett intézménynek (American Society for Testing and Materials) a szabványok kiadásának és felujitásának feladatával. Aktiv tagja voltam a nemzetközi faipari kutatók társaságának (Forest Products Research Society) amin belül több szakmai csoportnak voltam az elnöke (egy-egy éves kinevezések) és elnöke voltam a nyugati országrész alcsoportnak. Az alcsoport magában foglalt négy amerikai államot és két kanadai tartományt. Ezen szerepben, a mi alcsoportunk nyerte meg munkájával az év első diját a többi alcsoportok között.
Továbbiakban, rendszeres kapcsolatban voltam nevezetesebb egyetemi és állami kutató laboratoriumok személyzetével.
Az egyéni vállalaton belüli technikai és kutató munkák rendszerint bizalmasak. Ezért, részemröl, csak hat szakmai cikk kiadásáról és ezekkel kapcsolatos előadásokról tudok jelentést adni. Több előadást is tartottam külömböző, kevésbe formális, szakmai összejövetelek során.
A gazdasági helyzet a faipar száméra legyengült és a vállalat költségcsökkentési tevékenysége a kutató csoport megszűnését eredményezte, nyugdijas lettem 1985-ben. Ezt követően tiz évig egyének beruházási terveit segitettem értékpapirok használatával. Társadalmilag aktivan vettem részt a helyi iskolarendszer ügyeiben 13 évig.
Családi vonalon: 1965-ben esküdtem meg Schügerl Ilonával Csornán. Ö ragaszkodott a szakmája folytatására mint gyógyszerész ami a magyarországi tanulmányainak a megismétlését igényelte. A házasságunkból két gyerek született. Fiam, Tamás megszerezte a gyógyszerész doctor diplomát ami után specializálta magát gyermek szakra. A seattle-i gyermek korházban dolgozik. Leányom, Anita, Spokane, WA. nagyobb korházában gyógyszerész. Két unokánk van a leányomtól.
Mindkét gzermekünk tudatos a család magyar mivoltáról, lányunk megtanulta a magyar nzelvet, fiunk kevésbé.
Kapcsolatunk Magyarországgal szoros a családon belül.
A soproni végzettség komoly segitség volt pályafutásom során, mint ahogyan az volt a többi iskolatársunk számára is. Részemről főleg a továbbtanuláshoz nyújtotta a megfelelő alapot. Ez a háttér, aszükséges egyéni igyekezet és képesség alkalmazása felelős a végső teljesitményért.
Különböző betegségekkel nézek szembe 2000 óta, melanóma és utólag máj probléma, amik több féle kezelést igényeltek Seattletől Houstonig. Ezért tevékenységem korlátozott. A szükséges tennivalók mellett, hetenként háromszor teniszezek. Ezen túlmenően, nagyon élvezzük az unokákat Spokaneben.
.

Kerekes József: **Hogyan lettem soproni diák Vancouverben**

Győrött végeztem a gimnáziumot 1950-ben. Sajnos az akkori körülmények miatt nem járhattam egyetemre. Az érettségi után a Győri Tervező Irodában dolgoztam mint árelemző. Osztálytársam, Hámori Karcsi, aki szintén szeretett volna továbbtanulni (papnak készült), sikeresen átszökött a szigorúan őrzött, az akkor még el nem aknásitott határon. Hívott engem is, hogy tartsak vele, de az egészségi állapotom miatt (szivbelhártya-gyulladás és szövődmények) nem mertem megkisérelni. Mint sokan mások, 1956 novemberben Piroskával (menyasszonyom) felültünk egy GYESEV személyvonatra. Kópházánál többedmagunkkal leszálltunk és egy volt határőr segitségével, a sötétben egy kis gyaloglás után már osztrák oldalon, Németkereszten (Deutschkreutz), a volt Nyugat-Magyarországon találtuk magunkat. Egynapos pihenő után Felsőpulyára (Oberpullendorf), néhánynapos lágerélet után pedig (Kismarton) Bécsbe kerültünk. Itt rövid tájékozódás után a kanadai követségre mentünk bevándorlási kérelmünkkel. Ennek eredményeként december 6-án Torontóba érkeztünk a második magyar menekült repülőszállítmánnyal. Ellentétben az USA és más államok követségeivel, akkor még a kanadai követségen nem kellett sorbanállni, várakozni. Én Vancouverbe készültem, ahol tudomásom szerint Hámori Karcsi egyetemre járt. Egy kis időbe telt amíg rájöttem, hogy engem Torontóba hozott a Bevándorlási Hivatal és az én Vancouverba jutásom most már csak az én gondom, rájuk ez már nem tartozik. Néhánynapos Torontói 'láger- élet' után egy magyar 'dipi', Géczi Attila jóvoltából Welland, ON-ba érkeztünk. A Karácsonyt és Újévet náluk töltöttük. Januárban a wellandi magyar templomban volt az esküvõnk. G. Attila, aki a helyi kórház laboratóriumvezetője volt, Piroskának szerzett egy 'nursing aid' állást, engem pedig bevett 'inasnak'a laboratóriumba abban a reményben, hogy majd tavasszal felvesznek Hamiltonban a kórházi laboráns iskolába. Sok laboratóriumi munkát megtanultam és még egy kis zsebpénzt is kapam. Közben sikerült levél útján Hámori Karcsival kapcsolatba lépnem. Május elején írt, hogy a hónap végén jön Ontárióba, én pedig szeptemberben csatlakozhatok a 'soproniakhoz' és járhatok egyetemre. Köszönetet és búcsút mondtam Géczi Attilának és még jónéhány wellandi magyarnak, akik jó barátsággal voltak hozzánk. Karcsival vonatra szálltam és május vége felé megérkeztem Vancouverbe. Piroska Wellandon maradt, amíg a helyzetem kissé megszilárdult Vancouverben.
A UBC kampuszon. a Union College-ban laktam egy rövid ideig, ahol megismerkedtem Füstös Árpáddal. Hamarosan találtam némi alkalmi munkát vidéken: komlókapálás Chilliwack környéken, barackszedés, körteritkítás az okanagáni gyümölcsösökben. Közben Füstös Árpád biztatására és segítségével munkát kaptam mint bányász segédmunkás (mucker) egy ércbányában, Britannia Beachen. Akkor még nem volt kész a műút, vonattal volt csak megközelíthető. Munkásszállóban laktam, csak hétvégére mentünk Vancouverbe. Találtam egy olcsó 'basement' lakást a Spanish Bankon, közel a UBC-hez, így augusztusban Piroska is megérkezett Vancouverbe. Közben bemutatkoztam Roller Dékán Úrnál, aki szívesen fogadott és közölte velem, hogy csatlakozhatok a soproni csoporthoz. Ezután szeptemberben beiratkoztam a UBC Sopron Fakultásra, balek lettem és megkezdtem az előadások hallgatását. Sikeresen elvégeztem az első évfolyamot és beilleszkedtem az egyetemi életbe. Időközben rájöttem, hogy inkább az állattanhoz és a biológiához vonzódom, mint az erdészethez, s így a második évet már az Arts and Science Fakultáson végeztem. (Udvardy Miklós általános állattani előadásait hallgattam). Véletlen folytán az 1980-as években útjaink ismét találkoztak, laza szakmai kapcsolatba kerültem vele és haláláig leveleztünk). A BSc. fokozatot 1962-ben szereztem meg. Utána azonnal elkerültem Vancouverből, de a kapcsolatot a soroproni alumnival fentartottam. Az együt eltöltött 1957/58-as tanév maradandóan emlékezetes szakasza volt életemnek.
Befejezésül, megragadom az alkalmat, hogy hálával megemlékezzek Kornya Lajos hungarológia óráiról, ami nagyban hozzásegített engem ahhoz. hogy közelebb jussak Magyarország felfedezéséhez.
(Halifax, NS, Jú,lius 2007)

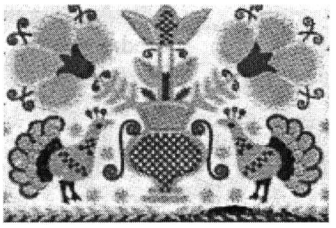

K Ö Z E L M Ú L T

Apt Kamill: **Életek, emberek...** (4. folytatás)

Ja, igen. A Mari Néni. Sziringer Jánosné, sz. Hibalda Mária. Eddig nem beszéltem róla, pedig ugyancsak megérdemli. Különleges karakter volt. Nem tipus, mert olyat mint ő volt csak egyet, vagy legfeljebb nagyon keveset csinált a teremtő. Én csak eggyel találkoztam.

Korábban emlitettem Finta Rozikát, aki 1943 ig nálunk főzött. Amikor az ura hazajött, ő is hazament dolgozni, s mint feleség és édesanya töltötte az életét. Igy mi szakácsnő nélkül maradtunk . Édesanyám kipróbált kettőt vagy hármat, de nem ment nekik. Ekkor jött Mari Néni aki az Oszbach molnárnál dolgozott, s onnan jött át hozzánk. Neki aztán ment. Kiválóan főzött, tiszta volt, rendes, és látástól vakulásig dolgozott, mint a megszállott. Kinézetre meghatározhatatlan korú, nem falubeli ember, erős palócos kiejtéssel, de szépen beszélte a magyart. Németül (nem svábul) is jól beszélt. Ruhája inkább városias volt mint parasztos. Felvidéken született és mint anyányi lány került ki Bécsbe a nagynénjéhez, akinek ott vendéglője volt. Ott tanult meg főzni és viselkedni. A világháború vége felé egy katonakórházban segédkezett. Itt feküdt leendő férje mint sebesült. Elvette és hazahozta Gyulajra. Sziringer szabó mester volt, aki jóval kevesebbet vart mint amennyit ivott és hamarosan lelépett valami cédával. Akkoriban nagyon nehéz volt idegennek lenni a faluban, de a jó munkást megbecsülték, igy meg tudott maradni. A faluban egyedül volt. Nálunk családot talált magának. Anyámmal, mint főnökével a viszony természetéből adódó normális surlódásoktól eltekintve, jól megvolt. Apámat imádta. Engem is nagyon szeretett A bátyámra azt mondta, hogy „áz úgyis ákásztófan végzi", de vele se volt probléma. Velünk jött Szekszárdra. A negyvenes évek végén egy Bárdos Zoltán nevű, a gondnoki irodán dolgozó erdész , normális feladataként kiment az erdőre kifizetni a munkások bérét, hatezer egynehányszáz forintot, de meggondolta magát, lelépett a pénzzel, átment Yugoszláviába. Évekkel később Montrealban találkoztunk vele újra. Akkoriban 6000 forint nagy pénz volt. Apámat tették felelőssé a fizetések eltűnéséért, s az ő fizetéséből vonták le ami eltűnt. Ebben az időben már úgyis nehéz volt az élet, igy nekünk is mélyre vágott a havi többszáz forintos levonás. Anyám megmondta Marinéninek, hogy nem tudjuk tovább fizetni, keressen magának más munkát. Az öregasszony tudott dramatikus lenni, ha akart. Letérdelt anyám előtt és úgy kérte, hogy ne küldje el. Nem kell neki fizetés, elég a kis nyugdij amit kap az államtól. Neki nem kell több, csak maradhasson. Hát maradt. Sopronba is velünk jött, s nálunk halt meg 56 nyarán. Süket volt valamelyest. Hogy mennyire, azt sose tudtuk meg, mert változott, azt hiszem aszerint, hogy mit mondtak neki. Nálunk a faluban azt mondták, hogy ki mennyire süket, annyira bolond is. Hát bolond volt is valamelyest, de buta aztán nem. Pontosan tudta, hogy a munkája és a társadalmi helyzete immunissá teszik a bolsevista rendszer negativ kilengéseivel szemben. Kiváló humorával, végtelenül ártatlan pofával olyanokat mondott minden következmény nélkül, amiért átlag embernek tárgyalás nélküli agyonverés járt volna ki. Néha el-el emelt valami apróságot és odaadta valakinek, akinek nagyobb szüksége volt rá mint nekünk. Mikor anyám kérdezte, hogy hová lett ez vagy az, akkor azt mondta, hogy „én nem laattám, nekem az nem kell"-. Nem csináltunk belőle nagy ügyet.

Még '45 telén lakott nálunk Gyulajon egy Ivanics Mihály nevű körülbelül korom beli pesti gyerek. Rettenetes idők jártak a városokban. Az emberek éheztek. Az állam megpróbált segiteni, hirdették, hogy falusi családok vállaljanak el városi gyerekeket néhány hónapra, „feltáplálásra" . Igy került hozzánk Misi. Helyes gyerek volt. Olyan volt szegény mint a csontváz. Megrühesedtünk tőle a bátyám is meg én is. Együtt fürösztöttek bennünket a kreolinos vizben, együtt játszottunk, jól elvoltunk vele. A rüh elmult, a Misi kigömbölyödött, kipirult. Az édesanyja a sofőr sráccával jött meg érte, hogy hazavigyék. Boldog volt az asszony, nagyon köszönt mindent. A srác, nagyszájú, elég ostoba fickó, kicsit részeg volt és nagyon szidta az urakat, hogy csak szivják a szegények vérét, meg mit tudom én, dicsérte a fölszabaditókat. Az asszony csititotta, a Mari néni csak hallgatott egy darabig, s aztán egyszer csak megjegyezte, hogy „haat én is mindig mondtám, jobb lett voná há á Hitler győz". Elvitték a Misit. Egy ideig várták a szüleim, hogy mi lesz ebből, de nem lett semmi.

Egy másik eset '48-ban történt. Apám akkor a Dunaártér erdőgondnoka volt, és Gemencben vadásztatta Tildi Zoltán köztársasági elnököt, meg Rákosi Mátyást. Kivitték Mari nénit a gemenci kastélyba a vadász vendégeknek főzni. A gemenci erdész egy Eidenpenz nevű sváb ember volt. Néha a konyhán is segédkezett és a Mari nénivel németül beszélgettek. A kastélyban, az erdőben, mindenütt katonaság, testőrség, igy a konyhában is állandóan jelen volt egy civilruhás ÁVOs. Nem tetszett neki a német beszéd, meg is szólalt, hogy ne beszéljenek németül mert nem érti mit mondanak. Erre a Mari néni azt mondta, hogy „Mérő Nem mondunk mi semmi rosszát, nem vagyunk mi kommonistaak!" Este vacsoránál az ÁVÓs elmesélte az esetet. Apám azt mondta, hogy Rákosi egy nagyot nevetett rajta. Ebből sem lett semmi.

Teltek az évek, megjött a sztalinizmus, romlott a helyzet. Mari néni csak dolgozott, látástól vakulásig. Este, vacsora után is a konyhában vacakolt. Akkoriban még volt borunk rendesen. Édesapám szeretett a szöllővel bibelődni, hát volt szöllőnk amig el nem vették. Az öregasszony szerette a bort, és esténkint, munka közben iszogatott, énekelgetett csendesen. Szépen énekelt. Sok régi nótát tanultam tőle. Hajnalban már föntvolt s dolgozott megint. Egyszer valami szakszervezeti ember jött ki hozzá, kérdezte mikor dolgozik, mennyit, mennyit keres, ki parancsol neki, és mondta., hogy csütörtökön és vasárnap ne dolgozzon mert azok munkaszüneti napok. Mari néni megmondta neki, hogy ő nyugdijjas, neki nem parancsol senki, neki „csák á munká páráncsol", meg azt is megmondta, hogy hova menjen, jó magyarosan.

Mikor Sopronba kerültünk már ugyancsak kutya világ volt. Húst

nem igen lehetett kapni, kenyérért sorba kellett állni, tejet csak jegyre adtak. Marinéni mint nyugdíjjas háztartási alkalmazott kapott tejjegyet. Reggelente 6 órakor ment a közeli Népbolt-hoz, sorbaállni tejért. ő nem itta meg a tejet. A bort sokkal többre tartotta. Nekem hozta tejeskávénak reggelire. A környéken mindenki ismerte az öreget, sorban állás közben szórakoztatta a népet. Minden reggel csúcspontja volt amikor megkapta a tejet és odaállt Rákosi Mátyás falon lógó fényképe elé azzal, hogy „ köszönöm neked drágá Raakosi ápaam ezt á két deci fölözött tejet." Nevetni persze senki nem mert. Érdekes, hogy soha semmi baj nem lett belőle. Ötvenhat júniusában egy reggel nem ébredt fel. Bánfalván temettük el. Azt hiszem, nálunk boldog volt.

□

Szekszárd, Tolna megye központja, már a római időkben város volt, Alisca néven. Mikor mi odakerültünk kb. tizenhat ezer lakosú tipikus mezőváros. A hegyek lábánál húzódó, igen hosszú, észak-dél irányú főutcája három részre szakadt. Észak felől az Újvároson át a Séd patakon átvivő Hármas Hid-ig Rákóczi utcának hivták, onnan a 'központon' át egy pár száz méteres szakasz Széchenyi utca volt, aztán a kórháztól délre, az alsóvároson át jó hosszan Béri Balogh Ádám utcának tisztelték a 'Török bársony süvegem ' kezdetű kuruc nóta Balog Ádámja után. A központtól, a Béla tértől nyugatra, föl a 'hegyek' közé vezetett a Bartina utca, a főleg református lakosságú felsővárosba. Szekszárd várát, aminek az alapjaira később a Megyeháza épült, még az öreg Béla király épitette valamikor a XI. században.
Én a Béla téri elemi iskolába jártam, ami a nagy templom és a megyeháza között volt. Azóta lebontották. A második osztályt Malonyai Elemér igazgató-tanitó tanitotta. Érdekes módszerrel tanitotta az öreg a számtant. Az egyszeregy bemagolása helyett kettesével, hármasával stb, föl tizenkettesévelig kellett számolni. Ettől az ember megtanulta látni a számsort, ami hihetetlen könnyüvé tette a fejben számolást. Azt hiszem nagyrészt ennek köszönhettem későbbi meglepően magas IQ vizsga eredményeimet, aminek folytán két állást is kaptam. Ő beszélt a város nevének az eredetéről. Azt mondta, hogy a név valamikor valószinüleg Szegzár volt, mert ott épült ahol a Sárköz északnyugati sarkát a hegyek beszegik, bezárják. A város nevének volt egy érdekes szimboluma is. A Széchenyi utca első házának a sarkába volt beépitve egy fatönk. A ház mindjárt a Hármas Hid mellett a Leány Polgári Iskolával szemben levő, úgynevezett Gőzsi ház volt. A fa tönk, egy arasznyi átmérőjű törzs, néhány rövid ágcsonkkal, talán fél méter magas volt , finoman kovácsolt , szegeccsel kivert vaslemezzel boritva, rajta egy zárvas nagy lakattal. Régi lehetett. Annak nézett ki, s a ház sarkát nyilvánvalóan köréje épitették. Nagyanyám abban a házban született. Ma egy különösen izléstelen Skála Áruház parkolója van a helyén. A szegzáras fa is eltünt. Remélem valaki bevitte a muzeum pincéjébe. Jó lenne.
Tolna megyében, és különösen Szekszárdon igen kemény volt a kommunizmus. A város karakterét csaknem teljesen szétverték. Sok érdekes régi épületet, emléket bontottak le és helyettesitettek gyufaskatulya formájú, szovjet mintájú tömeglakással. A meg nem értett, győlölt jelei egy kulturának szinte ellenséggé válnak. Az ember a könyv égetésekre, a kinai kulturális forradalomra, vagy a Talibán által felrobbantott régi oriás szobrokra kell gondoljon, vagy arra, ahogy a bevonuló szovjet hadsereg egyes tagjainak első dolga volt belepiszkitani a zongorába, ha valahol találtak egyet. 'Ecce homo!'
Hanem '46 májusában még alig változott valami. Egy két autót, teherautót lehetett látni. Volt köztük fagázas is még néhány, kis gázgenerátorral és tartályal, hátul vagy a tetőn. A háború vége felé magán gépkocsik egyálalán nem kaptak benzint, igy sokan átálltak methanolra. Egy benzinkút is volt, meg autoszerelő műhely a Széchenyi utcán, közel a Garai térhez, de még mindig a ló volt a fő mozgató erő munkában, közlekedésben. Istálló, kocsiszin majdnem minden háznál volt. A központon kivül főleg parasztházak nagyudvarral, górékkal, félszerekkel.
A régi társadalmi rend is megvolt. A paraszt többségen kivül volt egy polgári réteg, és erős intellektüel középosztály, valamelyes dzsentrivel főszerezve. Élénk társadalmi élet, kaszinó, amatőr szimfonikus zenekar. Hat cigány banda, köztük kettő-három kiváló, jól megélt a nótáskedvű, gyakran mulató városban. A Kaszinóban a hires Rácz dinasztiának nem tudom hanyadik Franci nevő tagja volt a primás. Nagy nótázások voltak vele is. Ő szokta vezetni a cigány temetések nagy zenkarát. Az utolsó cigánytemetésen, amit láttam, ő feküdt a koporsóban a gyönyörő fekete lovak mögött , baldahinos halottas kocsin, utána a harminc egynéhány tagú banda, húzták végig a városon, ki a temetőig.
A szimfonikus zenekarban apám is hegedűlt. Nem emlészem már, hogy ki volt a karmester, vagy kikből állt a zenekar, de voltak huszan vagy harmincan középosztály beliek, orvosok, tanárok, gazdagabb kereskedő családok sarjai, ügyvédek, miegymás, Évente elhatározták, hogy mit fognak játszani, és melyik szólistát hivják meg előadni. Azután ki-ki hazavitte a kottákat és egy két hónap otthoni gyakorlás után megkezdődtek a zenekari próbák. Amikor édesapám is benne volt, általában egy Hegedős nevű mérnök lakásán probáltak, a Béla tér sarkánál, mindjárt a birósággal szemben. Ha lehetett, mi is elmentünk a bátyámmal hallgatni. Aztán úgy fél év múlva megjött a szólista, és néhány összpróba után meglett a koncert. Az első Mendelssohn hegedű versenye volt Zaturecki Ede hegedű művésszel. A következő évben Fischer Annie-t kisérték, valami Beethoven darabban.
Az első városi nyarunk nem csak nekünk hozott újat. A háború utáni nyomort megtetézte a pénzromlás, tetőfokára hágott a cserevilág. A városokban, különösen a nagyvárosokban nem volt mit enni. A városi nép kijárt a falvakba cserélni. A vonatok tömve, a vasúti kocsik sokszor olyanok voltak mint egy egy szöllő fürt, még a kocsik tetején is, emberek lógtak a lépcsőkön, ütközőkön. Vitték ami kis érték volt otthon, ékszer, evőeszköz, jobb ruhadarab, lábbeli, szerszám, ami volt, és hozták amit kaptak érte. Pár kiló bab, krumpli, egy kis liszt, szalonna, pár napi étel a családnak. Akinek nem volt mit cserélni, az éhezett. Pénzért nem lehetett kapni semmit. A pénz romlott. A történelem egyik leglátványosabb inflációja játszódott le néhány hónap alatt. Még Gyulajon voltunk amikor kezdődött. Addig 10 pengő nagy pénz volt a falusi embernek. '46 tavaszán emlékszem láttam egy tizezer pengős bankót. Juliusban már nem beszéltek pengőben, hanem 'bilpengő'-ben, ami egy európai billiót, vagyis egy millió millió pengőt jelentett. Állandóan nyomtatták az új pénzt. Volt ezer millió bilpengős bankó. Aztán kis bélyegeket raktak a papirpénzekre. Minden kis bélyeg hat zérónak, vagyis egy milliós szorzó számnak felelt meg. Emlékszem olyan bankóra aminek a felső szegélyén végig két sor kis bélyeg volt ragasztva. Komikus volt. És tragikus. El tudom képzelni mit jelentett ez a fizetésből élő szeggényebb városi népnek. Minket nem érintett közvetlen. Nekünk, akkor még volt mindenünk. Azt tudom, hogy amikor édesapám megkapta a fizetését, valaki azonnal elfutott a boltba és elköltötte. Mindegy, hogy mit vett, nem sokat kapott a hatalmas köteg bankóért. Tiz tojást, húszat? Másnap már egy szál gyufát se adtak azért a pénzért. A boltokban alig volt valami, de a boltos köteles volt folyó áron eladni ami volt.
Közben én a Rákóczi utca szép nagy árnyas fái alatt rúgdostam a vadgesztenyét, fociztam, verekedtem a szomszéd gyerekekkel.

Azért a cserevilágból megmaradt valami bennem is. Legalábbis azt hiszem, hogy annak a világnak volt valami szerepe Mammon dogmáival szembeni szolid cinizmusom kialakulásábn. Sose hittem el, hogy több pénztől boldogabb lesz az ember.
A Béla téri elemi még régi vágású fiúiskola volt. A rendszeres hittan órákat a plébániáról valamelyik pap, eleinte a Harsányi tisztelendő úr, később a Horváth tisztelendő úr tartotta. Vasárnaponkint az osztály az iskola előtt felsorakozva ment misére. Nagy felhajtás volt az 'első áldozás', amin az egész város összes harmadikos tanulója, fiuk, lányok, együt vett részt. Persze áldozás előtt nem volt szabad reggelizni, úgy, hogy utána az iskolában volt ünnepi reggeli, ami a mamák által készitett hihetetlen mennyiségű süteményből és tejszinhabból állt. Ezt a reggelit már hetekkel előbb alig vártuk, s máig emlékezetes. Tudom, hogy nem a reggeli miatt, de ebben az időben igen vallásos lettem. Voltam Sziv Gárdista, ministrálni jártam, még kora reggeli misékre is, és nagyon komolyan vettem az egészet. Apám nem szólt bele az életembe. Tudta, hogy legjobb ha az ember maga találja meg az útját.
Negyedik osztály után, a régebbi időkben gimnáziumba vagy polgári iskolába került a gyerek. Akkoriban változott meg a rendszer, amikor odajutottam, igy első gimnázium helyett ötödik 'általános'-ba kerültem, le a Garai téri iskolába. A különbség nem volt nagy. Itt is volt egy osztályfőnök, és a különböző tárgyakat más-más szaktanár tanitotta mint a gimnáziumban szokták. Idegen nyelvként a németet tanitották, volt mezőgazdaságtan, aminek néha még ma is hasznát veszem Hittan is volt, egy vagy másfél évig. Aztán megszünt. Itt kezdődött a 'testnevelés' oktatás. Itt kezdtem hasznát venni Gyulajról magammal hozott fa és egyéb mászó tudományomnak. A magyar Testnevelési Főiskoláról kiváló tornatanárok jöttek ki, de általában vasalt nadrágban, zakóban, nyakkendősen tartották az órákat, úgy, hogy a gyakorlatokat csak elmagyarázták, hogy hogyan kell csinálni de nem mutatták be. Én rendszerint első magyarázásból megértettem, hogy mit kell csinálni s a 'na ki próbálja meg?' kérdésre általában elfogadhatóan megcsináltam. Igy lettem úgynevezett előtornász, nem csak a szekszárdi osztályomban, hanem Sopronban a Petőfi téri általánosban, meg a Real Gimnáziumban is. A reálban Ravasz tanár úr be akart szervezni szertornásznak, de akkor én már régen beleszerettem a birkózásba, s megmaradtam annál.
Időközben megürült az erdőgondnoki lakás, a Várköz 8 alatt. Szép nagy lakás volt, öt szoba, konyha, összkomfort, cselédszoba, mosókonyha, nagy udvar, istálló, és a hátsó udvarban egy emeletes épületben az iroda. A ház a Széchenyi utca sarkán a Posta mellett volt. Ma már nincs meg. Lebontották. A területet átvette a Posta. A Várköz rövid kis utca volt. A mi oldalunkon mindössze négy ház, utána a Vármegyeház mellet két magas fal között egy meredek macskaköves kaptató föl a Béla Térre. Itt töltöttünk még egy-két, a régi úri életre emlékeztető évet. A mellettünk levő ház, az iroda mögött egy nagy bolltives kapualjas, vastag vasalt kapus gazdaház volt nagy udvarral. Nem tudom ki lakott ott, sose voltam bent. Utánna egy emeletes , modern, úgynevezett tiszviselő lakás volt. Itt lakott Danieli Béla rendőr ezredes, Boronkay Kaba cimboránk (igazi nevén Zoltán) mostoha apja. Danieliné, Lili néni, Kaba édesanyja elvált asszony volt. Anyám régebbről ismerte mint Boronkay Zoltán főszolgabiró feleségét. Béla bácsi zsidó ember volt, és nemcsak rendőr ezredes, hanem kiváló és befutott bűvész is. Nem tudom, hogy hogyan egyeztette össze a két állását, de gyakran jártak Lili nénivel Budapesttől kezdve az ország különöző nagyobb városaiba bűvész előadásokat tartani. Előadáson is láttam, de vacsora vagy egyéb összejövetel alkalmából néha nálunk is rávette a társaság és produkálta néhány trükkjét, leginkább kártyásakat, amihez nem kellet egyéb holmi. Máig sem értem hogy tud némely ember olyan hihetetlenül ügyes lenni.
Kaba korra bátyám és köztem volt. Vékonydongájú, kicsit elkényeztetett úri gyerek, aki egy fának még neki támaszkodni se igen mert, nemhogy felmászott volna rá, de azért jó haver volt. Ujságiró akart lenni. A választásoktól szinte belázasodott. Engem is beszervezett plakátokat ragasztani, szórólapokat terjeszteni. Nem voltunk elkötelezve egyik politikai nézethez sem, igy bármelyik pártnak a propagandáját terjesztettük néhány fillérért. Az új forint jó pénz volt, és tizenhárom párt vett részt a választásokon, úgy, hogy sok irodába jártunk be ketten Kabával és ragasztottuk a vinyettákat az eresz csatornákra meg falakra.
A Kabáék melletti ház, Göbölös fogorvos háza, a kaptató mellett közvetelen a várfalak alatt volt. Itt lakott özvegy Göbölösné és fia a Bubu (rendes nevén Gyula). Bubuval inkább a bátyám barátkozott. A ház hátsó részét elfoglaló fogtehnikai műhelyben motorbicikli modelleket öntöttek ólomból a fogtehnikusok segitségével. Néha néztem ahogy dolgoztak. Szép pontos munkát végeztek. Bubut ezen kivül nem is igen láttam. Azt hiszem elég nehezen éltek
Ahogy telt az idő, egyszercsak azt vettem észre, hogy ateista vagyok. Valami nem stimmelt a katekizmussal, hát nem sokat teketóriáztam, elvetettem az egészet. Pár évvel később, 13 éves lehettem, amikor Szekszárd város birkózó bajnokságán indultam. Elég jól bikóztam már, de semmi esélyem nem volt, hiszen a legalacsonyabb súlycspoport 52 kiló volt, én meg még 47 sem voltam. Azt mondtam magamnak, hogy na ha ezt megnyerem, akkor hiszek Istenben. Hát megnyertem. Nem 52 kilóban, hanem Szajkó Pista szakosztályvezető csinált egy 47 kilós súlycsoportot négyőnknek, akik fiatalabbak és kisebbek voltunk a többinél, s ezek közt én voltam a legjobb. Tulajdonképen nem lepődtem meg, hogy nem volt varázsütés, és még mindig nem hittem Istenben, de nagyon büszke voltam a város bajnok cimre, akárhány kilós is volt a súlycsoprtom.
Változtak az idők máskép is. Ötödik elemiben még németet tanultunk. Hatodik elején türülték el a németet és oroszt kezdtünk tanulni. Viccnek tartottam az egészet. Nem tanultam semmit. A volt német tanárnő lett az orosz tanár, és amikor egy-egy orosz szót tett fel, hogy mit jelent, kértem, hogy súgjon németül. Ő súgott én meg megmondtam hogy mit jelent. Ennek ellenére negyedévre megbuktam. Mikor nagy büszkén hazavittem az intőt, mint ellenálló hazafi, azt hiszem tényleg azt hittem, hogy megdicsérnek érte. Meglepődtem amikor apám azt mondta, hogy, "fiam az iskolában neked nem az a dolgod, hogy politizálj, hanem hogy tanuld meg azt amit tanitanak". Örülök, hogy igy volt, mert megszerettem az orosz nyelvet és irodalmat. Érettségikor egész jól beszéltem oroszul, és eredetiben tudam élvezni egyszerübb novellákat, verseket, itt ott még Tolsztojt és Puskint is.
A várközi lakásban megint kivirágzott az életem. Nagy udvar, gyümölcsfák, háztetők, ólak, istálló, lovak, szabadság! Az istállóban a Muki mellett a gondnokság két jókiállású vasderes parádés lova, a tehenünk meg egy három éves körüli arabs kanca csikó lakott Gyenes János nevű kocsis keze alatt. A csikót apámék tenyésztésre vették. Akkor még nem lehetett olyan tisztán látni, hogy a lovak kora lejárt, pedig már lejárt. A kocsis, jóképű, pörge bajszú érsekcsanádi magyar ember, tiz gyerekes családdal az Oncsa telepen lakott. Hamar összemelegedtem vele, de sajnos nem sokára elköltöztek Szekszárdról és egy másik János, Angyal János vette át a munkát. Vele is jól megvoltam, de ez már nem volt Gyulaj. Néha ugyan fölnyeregeltem a Mukit és az udvarban meg a Várközben poroszkáltunk egy kicsit. De aztán

Muki kapott egy méretre nekivaló párt, a Bandit és igásló lett Tóth Feri nevű felsőutcai legény kezei alatt. Néha még találkoztunk. Vittem neki cukrot, megvakargattam a nyakát, simogattam kicsit. Megérdemelte, hiszen annyiszor ledobott a hátáról. Aztán szépen eltüntek a lovak.
Körülbelül akkoriban, amikor a Várközbe költöztünk jöttek haza unokanővéremék Németországból, a menekülésből. Baján a lakásuk elveszett, a holmijukat széjjel hordták. Gyuszi bácsi tovább dolgozott a birságon és festette a szép tájképeket. Kaptak két szoba konyhát egy parasztházban, viz az udvaron a kútban, budi a tyúk ól mellett. Náluk hamarabb meglett a változás mint másoknál de megálltak a lábukon, csak az eladó lányok kiházasitása vált nehezebbé a körülmények között. Nálunk még a régi világ volt, hát Magdus néném meg a lányok sokat voltak nálunk, farsangozni, bálozni, részt venni a még élénk társadalmi életben. Szépek voltak a lányok. Nagy vacsorák, házi bálok, zsúrok, vizitek, sok finom sütemény, sok udvarló megtették a hatást. Klárát egy ügyvédből tanárrá vedlett Nagy Andor nevű ember vette el, Mutit pedig az igen gazdag Steiger borkereskedő Székelyhidi-ra magyarositott Géza nevű csendőrtiszt fia. Géza a háborúban a páncélosoknál szolgált. Fogságból való hazatérte után az apja üzletében dolgozott. Ügyes rámenős ember volt.
Még Szekszárdon laktunk amikor megszületett Attila fiuk.
Ebben az időben kezdődött meg a régi társadalom szétesése. Először a volt katonatisztek kerültek ki az utcára. Apám sgitett ahol tudot. Nálunk a gondnokságon egy fiatal volt gyalogos tisz, Szabó Feri bácsi volt a motorcsónak kezelő. Egyszobás lakásban éheztek feleségével meg a pici fiukkal a selyemgyár mögött a Báró Auguszt Imre utcában. Rendes ember volt, nem tett semmi rosszat, csak rossz foglalkozást választott.
Nemcsak a lovak tűntek el, hanem a Göbölösék, meg a Kabáék is. A házaik helyére került az ÁVÓ. Kellemetlen szomszédság volt, de egy két év múlva minket is átköltöztettek a Rákóci utca 41 alá. Az egész várközi ház iroda lett. Előbb azért volt még valami emlitésre való. '49 körül kezdték behozni az erdészetbe a kádereket. Például a bajai erdőigazgató, apám főnöke egy Tömpe nevű pártember lett, szakmájára nézve vasmunkás. Édesapám is kapott egy erdőgondnok helyettest, Klein Árpád nevű, harminc év körüli zsidó embert, aki a szegedi láda gyárból került hozzánk, ahol segédmunkáskét dolgozott. Aranyos ember volt, senkinek nem ártott a 'helyettes úr'. Reggelente Szabad Nép baráti félórát tartott az irodában, futball klubbot próbólt szervezni, és időnként meg kérdezte apámtól, hogy "Dönci bátyám, nem köll valamit ellenőrizni?".Akkor apám mondta neki, hogy de igen Árpád, fogass be és menj ki ide vagy oda ezt vagy azt megnézni. Árpád pedig nagy büszkén felült a hintóba Citrom nevű németvizsla kölykével és elment ellenőrizni. Édesapám meg áldotta a szerencséjét hogy őt kapta helyettesnek. Kevés volt köztük az ilyen ártalmatlan rendes ember.
Nem emlékszem pontosan, hogy hogyan vagy mikor, de egyszercsak megjelent életünkben a Gőzsi család Hencséről. A birtokot elvette az állam, a kastélyból kidobták őket. Nem tudom biztosan, hogy Geiszt Gőzsiek voltak vagy nagyanyám unokatestvérének, a C vitaminos Gőzsi Bélának voltak leszármazottai. (Gőzsi Béla vegyész volt, docens Szentgyörgyi professzor mellet, a Szegedi egyetemen.) Tulajdonképen három család jött. Az öreg Tibor bácsi, hetven fölött lehetett, felesége, a 35-40 közötti Berta, 3 év körüli kisfia, Gábor és anyósa, a Bertus néni. A Hármashid mellett a Rákóczi utcai bérházban szorongtak egy pici lakásban . Fiatal Tibor bácsi , felesége Jutta néni, 15 éves körüli lányuk Gabriella (Kuki) és két nálam valamiverl fiatalabb fiuk Tibor és Péter volt a másik család. Nem emlékszem pontosan hol laktak, de sokat voltak nálunk mint családtagok. A gyerekekkel jól kijöttem, ők is szabadban nevelt, istálló körül, lovak közt növő falusi gyerekek voltak mint én. Tibor bácsi húga, Gőzsi Mariann , férje Fejes Béla hadirokkant huszártiszt és fiuk Balázs, aki szintén kicsivel volt fiatalabb nálamnál, tette ki a harmadik családot akiket különösen kedveltem. Béla bácsi szép verseket irt, aranyos, jóhumorú ember volt. ők valahol a Báró Auguszt Imre utcában laktak, szintén egy szobában. Mariann néni kapott valami munkát, abból éltek, amikor elfogytak a családi ékszerek. Aztán elkerültünk Szekszárdról és többet nem láttam őket, csak Balázzsal találkoztam egyszer, futólag a kilencvenes években, amikor Szekszárdon a Kárpótlási hivatallal volt dolgom. Balázs ott dolgozott. Nem jöttünk össze vele, és sajnos az én hibámból. Erről majd még beszélek amikor odaérek.

Szekszárdi életemnek nagyon fontos részét tették ki a folyók meg az erdő. Édesapám gondnokságába tartoztak a Sió partján Taplós, Góga, Hátfő, Bárányfok, Borrév és Keselyős erdész kerületek meg a Duna partján Gemenc, Feketeerdő, Szomfova és valamelyik ostobább átszervezés folytán rövi időre még Buvat is egész le Pörbölyig. Édesapám sokat vitt magával az erdőre, ismertem az összes erdészt családostól. Tamás Lajos, Zilahi János, Berek János a vadász, Barabás, Martonosi meg a többiek. Nagy halpaprikások, vidám horgászatok. Itt kezdődött meg munkáséletem is.
Az első munkám Bogyiszló falutól nem messze Gógán volt, Zilahi János keze alatt. Orbán Imre, Rizsányi Pista meg még néhány haver társaságában vállaltunk valami bozót irtást, tisztogatást. Ez aránylag könnyő munkának számitott, mivel kisbaltával és vermelővel lehetett végezni. Tizenhárom éves voltam, ebben a korban a fejsze még túl nehéz lett volna a napi tiz órás műszakban. Reggel héttől este hatig dolgoztunk egy óra ebédszünettel heti hatvan órát. A szombat még rendes munkanap volt. A bozótban nem járt a szél. Rekkenő hőség volt. Úgy emlékszem két hétig nyomtuk mielőtt feladtuk a nekünk még túl nehéz munkát. Apám hagyott, hogy csináljam ahogy birom „Hadd tanuljon a gyerek". Azután átkerültem Gemencbe, erdőbecslésnél segitettem, faátmérőket mértem, s odakiáltottam Eidenpenz erdésznek, hogy „feketenyár 72 centi, tölgy 35, stb". Ez sem volt igazán könnyű munka. A jókora mérőkaliper acélból volt, megvolt a súlya, meg az egésznapos erdőben járkálás is jól kielégitő testgyakorlás, igy nem éreztem csorbát a becsületemem a munkaváltoztatás miatt. Megtanultam megismerni a fafajokat, s amikor a gemenci becslés befejeződött átkerültem Keselyősbe, Horvát Pista bácsi kerületébe. Itt négyen dolgoztunk. Kappel Jancsi a 'Kisbivaly' birkózó partnerom és jó barátom, meg két lány, a Füstös Ida, egyik idősebb birkózó haver húga és annak egy barátnője Pálföldi Gyöngyi. A segéderdész, Katona Jenő bácsi középen ballagott, mi meg ketten-ketten a két oldalán mentünk arcvonalban, meszesvödörrel meg egy-egy nagy pemzlivel a kezünkben, és ahogy Jenő bácsi a botjával mutatott és mondta, hogy „azt a szilt, azt a tatárjuhart, azt a gyertyánt, stb, stb", egy-egy nagy plecsni 'meszetet' csaptunk a fa oldalára, hogy télen majd a favágók azt vágják ki. Úgy mondták, hogy 'gyéritéshez jelöltünk'. Szerettem ezt a munkát. Nem volt könnyő ez sem. A meszes vödör meghúzta az ember vállát, és vigyázni kellett, hogy indán-bokron átmászkálva ki ne boruljon a mész, mert messze volt az erdészház és a meszes hordó. De túl nehéz sem volt, és az erdő , a gyönyörű Erdő körülöttünk. Gemencben a kastély mögötti munkás barakban laktunk. Csak szállás volt, konyha nem. Hideget hoztunk hazulról, azt ettük egész héten. Akkoriban változott a munkahét 60 - ról 44 órára. Mi vasárnap

este mentünk ki biciklivel Szekszárdról Gemencbe, és szombat ebéd után haza. Csak négyen laktunk ott. A lányok először a barak végében levő kis különszobában aludtak, de féltek éjjel, hát kiköltöztek hozzánk. Izgalmas volt, de nem történt semmi különös. Gyerekek voltunk még. Én természetesen szerelmes lettem Füstös Idába, de az sem tartott sokáig. Pár évvel később találkoztam vele. Szép lánynak indult, az is lett.
Amikor a barakban laktunk, időnkint összejöttünk más erdei munkásokkal is. Volt egy negyvenöt körüli nagybajszú bátai ember, a Sándor bácsi. Sokat beszélgettem vele, énekelgettük is. Sárközi nóták disznó szöveg változatait tanultam tőle. Pár hétre a birkózó csapatunk diák tagjai az edzőnkel, Szilágyi Dezsővel együtt, uszályokra rönköt rakott valahol a közelben. Akkor keresték meg az új birkózó szőnyeg árát. A bátyám is köztük volt, de ők sem velünk laktak, csak párszor jöttek látogatóba. Kutya fáradtak voltak a nagyon kemény munkától. Volt még egy Kázmér nevű, nekem idősebb, munkás (tán már 30 éves is élmult!), aki beszélgetett velem néha. Szimpatikus, művelt, középtermetű, szikár, izmos ember volt. Lehetett 62 kilós, olyan pehely súly körüli. Ebben az időben az ilyesmit jól tudtam becsülni, hiszen a birkózással kapcsolatos dolgok központi helyet foglaltak el az érdeklődési körömben. Úgy emlékszem őrmester volt a háborúban. A jutasiak közül. Elég sokáig volt orosz hadifogságban, s mesélte, hogy 37 kilóval érkezett haza, '49 elején. Különben a fogságról nem sokat beszélt, csak azt mondta, hogy azt is túl lehet élni. Sokszor jutott eszembe később, amikor néha úgy gondoltam, hogy nehéz az élet.
A '48-as választás után lassan szétverődött a középosztály. Megszüntek a koncertek. Az egyik hegedűs, időnkint tarokk partner is, Kaszás Bandi bácsi, a korzón levő nagy papirkereskedés tulajdonosa, Auwschitzból özvegyen hazatért zsidó ember, új, szintén 'hitler-özvegy' feleségével együtt kivándorolt Izraelba. Egyre erősödött a sztalinizmus. Megindultak a 'B-listázások' Politikailag nem kedvelt vagy megfúrt embereket dobtak ki az állásukból az utcára. Édesapám is, mint mindeki akinek módjában állt, begyüjtött belőlük néhányat s mint segédmunkást alkalmazta a gondnokságban. Két pesti erdőmérnök kolléga is dolgozott a szekszárdi irodában mint napszámos. Luther Árpád és Zsámbor Ernő bácsik, akiket a Minisztériumból tettek ki, meg valahonnan egy Laboda Károly nevű rendőrőrnagy, agglegény, aki hetente hozzánk járt fürödni. Alacsony, gömbölyű, nagyműveltségű, jó humorú ember volt a Károly bácsi, aki a fürdéssel egybekötve rendszerint nálunk is vacsorázott. Fürdés közben olyan locsogást, megelégedett szuszogást rendezett, hogy elneveztük a fürdőszobát vizilovardának.
Azt hiszem 1950-ben kezdte piszkálni apámat az ÁVÓ. Behivták és felszólitották, hogy adjon információt a környezetében lévő emberekről. Néhány hónap múlva ismét behivták, és mivel nem kaptak senki ellen semmit, sőt, apám megmondta nekik, hogy ő nem informál, azzal jöttek elő, hogy tudják, hogy Kamill bátyám Diósgyőrben mérnök, és Dudus néném a Nemzeti Bankban tolmács, és ha apám nem informál, kidobatják őket az állásukból. Erre apám felutazott Miskolcra és Pestre beszélni a testvéreivel, akik mind a ketten azt mondták, hogy fontosabb az emberség mint az állás, miattuk ne legyen spicli. Hazafelé jövet Pesten a vasút állomáson találkozott Dr Bokor Rezsővel, aki akkor Sopronban az Erdészeti Tudományos Intézet igazgatója volt. Beszélgetés közben ,előjött, hogy apám mi járatban volt, erre Rudi bácsi azt mondta, hogy éppen rovartanos emberre van szüksége, s hogy apám jöjjön át Sopronba az ERTI-be tudományos kutatónak. Ott talán békén hagyják. Igy kerültünk át Szekszárdról Sopronba.

IROGATÁSOK

REFLEKCIÓK

Rétfalvi László: **Betetőztem**

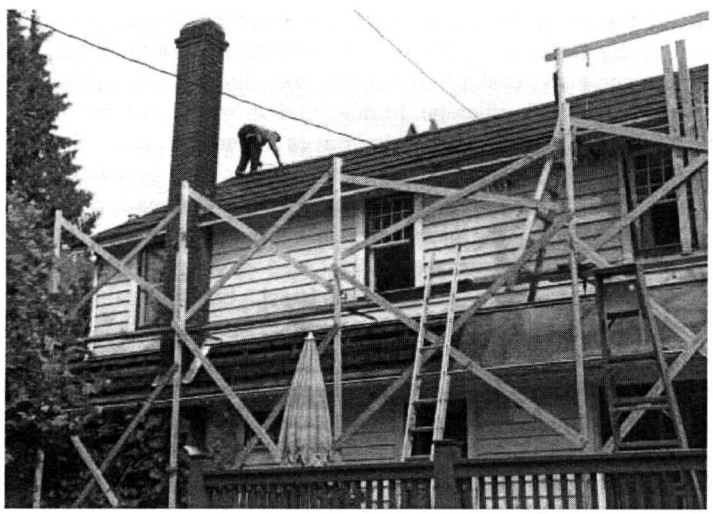

Több éve élt bennem a terv lecserélni 'huszon valahány' éves háztetőmet, mivel az idő már ugyancsak megviselte s újabban nagyméretű rongálást okozott benne a környéken letelepedett mosómedve, miközben a tető különböző üregeiben vackoló patkányok és szürke mókusok 'közelébe' akart jutni 'ragadozás' céljából. Éjnek éjjelén kellet gyakorta felkelnem, hogy hosszú bottal próbáljam 'lenoszogatni' a buzgó medvécskét a tetőről, de az nehezen tágitott s vissza-vissza tért a jó falatnak igérkező prédáért, miközben tovább tépte a tetőmet. A meglazult zsindelyeket aztán az erős szél is kikezdte s hamarosan toldozni-foltozni kellett bádog darabokkal, hogy az időjárás továbbra is a házon kivül maradjon
Tehát ideje volt már új tetőt tenni a házra. Mondhattam volna, hogy 'tetetni', mivel az ilyen speciális munka az arra szakosodó vállalatoknak való, de lappangott bennem a gondolat, hogy talán én, aki eddig a házunk mindennemű átalakitását, felújitását, javitgatását egymagam csináltam, talán ezt a munkát is el tudnám végezni. De közben elszaladt az idő felettem is s már nem rendelkezek középkorú erőnléttel és hévvel, (bár a hévvel még meglennék) s emellett feleségem nem csak hogy fenyegetett, hanem 'majdnem hivatalosan' közhiré tette, hogy válás lesz az ügyből, ha ilyenmód ügyködni akarok. No meg a szemem, ami a tavalyi operációm óta keresztbe áll s csak karnyújtásnyira látok térben. Bár a Bazedow-kórral járó legyengülést többnyire kihevertem, abban sem voltam bisztos, hogy birnám erővel. De mégis nem hagyott a gondolat és miután kaptam egy nagyöszegű árajánlatot egy kihivott becslőtől, meg is érett bennem az

elhatározás: igen, én fogom csinálni, ha törik, ha szakad. Nem is annyira a drága ajánlat forditott el engem a 'szakmunkásoktól', hanem a hozzáállásuk. Első ajánlatuk nem tartalmazta a munka nagyobb részét, a második egy más formájú tetőről szólt s amikor ezeket figyelmükbe hoztam, az 'oh, sorry' után az ár nem változott. Ha ennyire 'laza' az ajánlat, milyen alapon becsülnek? Döntő fontosságú volt számomra, hogy a szükséges ácsmunkát nem is vállalták, mondták keressek arra külön válallkozót. Miután ilyenmód 'megérett' bennem az elhatározás, a hátralevő akadály, feleségem magatartása, nehezebbnek bizonyult. Sem argumentáció, sem könyörgés, sem igérgetés nem segitett. A végén azt csak úgy tudtam megoldani, hogy egyszerűen 'fait accompli' helyzet elé állitottam, azaz háta mögött tettem meg az első lépéseket s miután ő rájött a turpisságra, már nem volt visszaút.

Terveket, persze már szőttem hetekkel korábban. Csináltam időrendi munkatervet, büdzsét, rajzokat, átolvastam minden tulajdonomban lévő odavágó irodalmat. Miután 'kibújt a szög a zsákból' feleségem, mint minden szerető élettárs, nem akadályozott, hanem segitett megszerezni a könyvtárban megtalálható minden 'roof' és 'roofing' cimszó alatt lévő publikációt. Ezeket áttanulmányozva korrigáltam a korai terveket s készitettem részletes szerszám és anyaglistát s megkezdtem beszerzésüket.

Nem mindig, de korral jár valami bölcsesség. Nálam ez abban mutatkozott, hogy rendkivül nagy súlyt fektettem a biztonságra. Nem alaptalanul, mert évekkel ezelőtt volt egy potenciálisan végzetes balesetem, amikor egy ujonnan fabrikált 'storm window'-val a kezemben, a második emeleti magasságban, kidőlt a felületesen felállitott aluminium létra alólam és mi mindannyian, azaz az ablak, a létra és én, összetörtük magunkat. Az volt első kórházi 'beutalásom'. Tetőm 20 láb (kb. 7 méter) magasságban kezdődik s emelkedik kissé több mint 2:1 arányban a nyeregig, tehát 'biztonság mindenek felett!' lett jelszavam. Álványozással kezdtem, mindkét oldalon. Mindjárt az elején komoly akadályba ütköztem a déli oldalon, a tűzhely-kéménynél lévő nagyforgalmú darázsfészek okán. Ilyennel is volt már alkalmam küzködni házátalakitási munkálataim során huszonnyolc évvel korábban, amikor egy felbőszült darázs (lehettek vad méhek is) család 11 szúrást okozott 'kobakomon', aminek hatását csak egy hét multával hevertem ki. Azóta is allergiás vagyok darázs vagy méh szurásra (ami szükségessé tette nyarankénti hegymászó turáink alatt 'antihistamine' injekció kéznél levőségét egy potenciálisan végzetes 'anaphylactic' sokk kezelésére). Nagyon komikus képet adhattam, amikor pirkadatkor gumirozott esőruhában, gumicsizmában, gumikesztyűben és aprószemű hálóval betakart fejemmel oda lopakodtam a fészek bejáratához az ölőszert bespriccelni. Többnapos próbálkozásom ellenére sem sikerült őket kiirtanom. Szerencsémre nem voltak támadók, sőt inkább jámborak voltak. Meg is sajnáltam őket kegyetlen szándékom miatt. Sajnálkozhattam, de a tetőzés miatt kegyetlenkednem kellett! A végén maradtak a rovarok, addig mig a tetőbontás során le nem téptem róluk a 'fedelet', amikor kiderült, hogy rossz helyen próbálkoztam korábban, fészkük mélyen bent volt az eresz alatt. Jámborságok miatt addigra annyira felbátorodtam, hogy legyekként hesegettem a körülöttem cirkálókat. Egy szúrást sem kaptam.

Az állványozás jól sikerült, aminek eredményeként nem csak a biztonságom nőtt hanem, ami szintén fontos, biztonság érzetem is. Az utóbbiban nagy szerepet játszott a tetőnyeregnél, egy tartógerendába csavart vaskos 'eyehook'-hoz erősitett hegymászó kötél, amihez a testre csatolt hegymászó övet kapcsoltam.

Túlbuzgóságom fintora, hogy ezek után csak akkor lett 'csúszós alattam a talaj' amikor ritkán a biztoságot nyujtó kötelekre léptem. No, a létrákat se felejtsem el. Minden egyes alalommal, amikor a létrákat át kellett helyezni, lábukat 8 colos 'szögekkel' lecövekeltem s tetejüket erős kötéllel az állványhoz erősitettem. Sok babra munka, amikor az elérhetőség céljából a létrákat gyakran kellett áthelyezni, de korai esetem emlékeként s az 'örgög nem alszik' közmondás alapján, nem hagytam fel a gyakorlatot.

Tisztában voltam a munka komolyságával és el-el fogott az aggódás, amikor a meglévő tető butkolat leszedésére gondoltam, mivel addig amig fel nem kerül az új tető, teljesen ki leszünk téve az időjárás szeszélyeinek. Be is szereztem több vizhatlan ponyvát, amik képesek befedni majd az égnek kinyitott tetőt. A 'nincs visszaút 'munkálat, azaz a meglévő tető butkolat letépése, egy szép verőfényes júliusi reggelen kezdődött, 'super handyman' jó barátom Józsa Laci közreműködésével. Nem volt könnyű munka! A házon három burkolat volt, az eredeti 'cedar shingles' a 1920-as évekből, egy zöld'duroid' réteg, amit valamikor a 40-es évek végén szegezhettek az eredeti tetejére, majd a fekete 'interlocking ashfalt shingles', amit már mi, röviddel beköltözésünk után, a 70-es évek végén tetettünk fel. A munka a nyeregnél kezdődött s csupán abból állt, hogy rövidnyelű lapáttal 'alányúltunk' a három rétegnek, amit erőteljes lökésekkel szabaditottuk fel a szögek tartásából. A laza hulladékot egyszerűen, saját súlyától vezérelve, hagytuk a földszintre hullani. A nagyfejű 'roofing' szögek 'engedtek az erősebbnek' s lazitásuk csak a lökés nagyságán múlott, de a 'cedar shingle'-eket rögzitő apró szögek benn maradtak a '1 by 6 colos batten' deszkákban s vagy egyenként kellet őket kihúzni vagy beljebb verni, hogy ne legyenek útba. Közben persze több helyen felszakitották nadrágunk térdét vagy ülepét. Jól haladtunk s a nap végére befejeztük a tető északnak néző felét. A jó idő és Laci barátom jóakarata továbbra is tartott s a következő nap letisztitottuk a déli oldalt. Ekkor azonban közbe jött a hagyományos nanaimoi 'balek találkozó' amit én igen de Laci barátom nem hagyhatott ki (mivel ő volt a szakács), s ezért a következő napokban már egyes egyedül végeztem a munkát. A lekotort hulladék a ház előtt és mögötte is hegyoromként tornyosodott, amit csak napokig tartó, kegyetlenül kemény munka árán tudtam talicskával a kibérelt 20 köbméteres 'container'-be behordani. A jó idő tovább tartott, de a bisztonság kedvéért közben befedtem a nyitott tetőt az előre elkészitett ponyvákkal.

Épp az első emeleti magasságban lévő tetőrészeket kezdtem tisztogatni, amikor megjelent Laci barátom Gyuri kisöccsével. Gondoltam jöttek 'ellenőrizni', de ők egyből neki estek a még fenn maradt tetőrészeknek s a nap végére igy be is fejeztük a tisztogatást. Látszott a Gyurin, hogy nem először csinál hasonló munkát, mert kétszer olyan gyorsan haladt vele mint Laci meg én. Meg is kértem, ha ideje engedi, segitsen fizetségi alapon, a következő napok munkáiban.

Mielőtt segitséget fogadtam, egy nagyon fontos, de egyedül is végezhető munkát kellet elvégeznem: a tető szélein, de főleg az első emeleti szint 'dekorációs' tető-épitményeiben hemzsegő rágcsáló fészkek kitakaritását. Az idő folyamán a környék 'vadállománya' megtalálta az alkalmat, hogy valami kis lyukon vagy repedésen bejusson az épitmény különböző üregeibe s ott szaporitsa fajtáját. Szinte kiló számra kapartam ki a behordott száraz növényi anyagokat, de főleg a falakból 'összegyűjtött' vizüveg-gyapot' szigetelőanyagot. Nem tudom, hogy milyen hatással volt ez utóbbi a kis kreaturák légző szerveire, mivel

alkalmazásakor nekünk, embereknek, szűrő-maszkot ajánlanak, de összeköttetésben lehetett a több múmiára száradt példányokkal, amit ott találtam. A kiakaritás után minden ilyen üreget nagyerejű porszivómmal jól kiszippantattam.
A következő munkafázis volt az, amitől a becslők elfordultak. A ház előrehaladott kora, no meg a három réteg tetőburkolat súlya igencsak megviselte a tető tartógerendáit s azok meg is görbültek a súly alatt. Amikor hozzájuk fértem láttam, hogy egy pár köztük meg is repedt s egy pedig majnem ketté tört. Tisztában voltam vele, hogy a behorpadt tetőt ki kell egyenesiteni. Korábban föléjük terveztem épiteni egy új tartó szerkezetet az eredetihez erősitve, de a könyvtári könyvek tanulmányozása során jött az újabb gondolat, hogy hasonló célt érhetek el, ha az új gerendákat (ami a mi esetünkben csupán 14 láb hosszú '2 by 4'-ok voltak) belülről erősitem a meggőrbült régiekhez, miután a keresztben rájukszögelt 'batten'-eket felfeszitve teret engedtek az egyenes újaknak. Úgy is történt, de nem kis erőfeszités útán. A nagy szögekkel lerögzitett 'batten' deszkák ugyan engedtek a feszitő vasnak, de ha célomat akartam elérni, akkor azokat majdnem teljesen szabaddá kellet tennem a régi gerendáktól. Végeredményben csak félmunkát sikerült csinálnom, mert a déli oldalon egy kis 'süppedés' mégis megmaradt. J.Laci szerint viszont azt csak azok veszik észre, akik épitették. Az északi oldal egyenesebb lett Laci megrögzött ragaszkodása a 'do it right' elvhez, amikor ismét alkalma volt segiteni. Akkor már Gyuri is munkában volt s kettőjük fáradozása eredményeként be is fejeztük a 'dúcolást' s elkezdhettük az új 3/8-ad colos funérlemez burkolat felszögezését. A '4 by 8' láb nagyságú lemezek nem nehezek, de felvinni 50 darabot a háztetőre nem kis dolog. Jól is jött Gyuri felfogadott segitsége, mert nélküle napokkal tovább tartott volna s erőnlétem további próbára lett volna téve.
Nos, ha már erőnlétről van szó, megemlithetem, hogy az eltelt hetek során a napvégi 'kimerülés' másnap reggelre új energiára változott, amiben sokat segitett a nagymértékű táplálkozás és a lefekvés előtti 'Karlsbadi sós' (Epsom salts) áztatás. Étvágyam a kezdés utánni pár nap mulva visszajött, de addigra sokat vesztettem testsúlyomból (kb. egy hét alatt 10 kilót vesztettem, ami nálam úgy 15% -os visszaesést jelentett), amit nem bántam, főleg azért mert a derekamról jött le. Karjaim megerősödtek, fogásom kemény lett s a sok hajlongás miatti hátfájásom is lassan a kora reggeli órákra korlátozódott. Abban azért nem voltam biztos, hogy hosszabb futásra lenne kitartásom, ami Bazedow kórom jöttével, remélem csak ideiglenesen, a múlté lett.
Jól jött volna a segitő kéz, amikor a 'roofing felt'-et, azaz vastag kátránypapirt kellet a tető szélességében kiteregetnem. Gondolom mással is úgy van, hogy 'saját kárán' tanul meg új dolgokat. Úgy kezdtem, hogy felvittem a 25 kilós köteget a vállamon és a tető egyik szélétől a másikig 'guritottam'. Azaz csak szándékoztam, mert a nehéz tekercs nem maradt nyugton a tető lejtőjén és kiszakitotta azt az egynehány drótkapcsot, amit rögzitésre szántam és a már kiteritett részt is magával húzva, 'üstökösként' zuhant a földre. Ezután már okosabban cselekedtem s a tekercset a földön göngyöltem ki s vágtam szét a tető hosszát befedő darabokra, aminek súlyát már elbirták a drótkapcsok. A kátránypapir boritóval másért is rossz emlékeim maradtak. Gyakran megcsuszott a lábam alatt, amikor a nap melegében annyira megpuhult, hogy a rözitő kapcsok haszontalanná váltak. Ezért csak a nap korai és kései óráiban lehetett rajta járni. Már befedtem mindkét oldalt s odalentről 'gyönyörködtem' munkámban, örülve annak is, hogy többé nem kell a ponyvákkal bajlódnom, amikor egy kis szél 'fuvalat' hirtelen elkapta az egyik sor szélét s mint egy elszabadult vitorlát vitte magával, könnyűszerrel kitépve a kapcsok tartásából. Gyorsan kellett cselekednem. Fel a mászó övet, feltölteni a kapocstűzőt, fel a létrán, rákapcsolni a mászókötélre s 'lepkesúlyú léptekkel' elérni a vitorlázó kátránypapirt, 'kihúzni' azt a szél húzásából s ugyanakkor újrarögziteni újabb kapcsokkal. Már úgy hittem sikerrel járok, amikor a szél újra feltépte a papirt, miközben lábam alatt kezdtek csúszni a hőben megpuhult ezideig helybenmaradt sorok. Ha volt krizis a tetőzési projektem alatt, akkor ez volt az. Nem tudom hogyan, de rongyosan és foltosan megmaradt a boritó, lankadt a szél s az alkalmat adott további javitgatásra. Ezután már nem 'teketóriáztam'. Hat colonként tettem alátétes kapcsokat és megmardt 14 láb hosszú '2 by 4'-jaimat a nyeregre merőlegesen rácsavaroztam. Használt a mentő manőver, mert a boritó meg is maradt a zsindelyezésig. Pedig közben eső és szél is volt.
A zsindelyeket már a kátránypapirozás előtt megrendeltem s vártam kézbesitésüket, az igéret alapján, 7-10 napon belül. A zsindelyeket a tetőn kell alkalmazni, tehát azokat valahogy oda kell juttatni. Már tervezgetéseim legelején készitettem egy prioritás listát azok helybejuttatására. A hat választék közül az első a szállitó általi 'rooftop delivery', azaz tetős kézbesités, a legutolsó pedig a létrán való saját felcipelés volt. Az első nem volt alkalmazható, mivel a ház megközelithetősége és a szállitó által alkalmazott teherautó-daru elérőképessége nem egyezett. Az utolsó megoldás pedig nem volt szimpakus, ugyanis a 20 zsindelyenként egybecsomagolt 'bundle'-ek 84 fontot (kb. 38 kg) nyomnak. Volt más megoldás is, mint csigák és csörlők alkalmazása, de az ahhoz szükséges erős faépitmény megépitése túl sok időt vett volna igénybe. A szerszám kölcsönzőktől beszerezhető 'ladder lift' azaz egy erős létrán benzin motorral működtetett fel és lecsúsztatható szán, tűnt a legjobb megoldásnak.
Közben a zsindelyek kézbesitése ugyancsak késett. Először morgolódtam a szállitó megbizhatatlanságáról, meg hogy miért kell a kátrányáztatta papirgyártást 'Keleten' csinálni, amikor a kátrány, a kőolaj melléktermeke, itt Nyugaton 'terem', főleg Alberta tartományban, de aztán rájöttem, hogy jól ki tudom használni a rám kényszetitett késést apró cseprő, de nélkülözhetetlen munkákkal. A régi tető lebontása után jutott 'napfényre' a tucatnyi 'nyilás, amin rágcsáló barátaink ki és be közlekedtek a tetőtér biztonságot adó üregeibe. Majd mindannyi bejárat meglévő rések és repedések rágással megnagyobbitott eredménye volt, amiket én aztán egyenként, aprólékos bádogozással elzártam, remélem véglegesen, a buzgó állatoktól.
Legalább 10 napos késéssel, szintén verőfényes reggelen, megérkezett a zsindely szállitmány. Ötvenegy 'magenta-vörös bundle' műanyag foliába csavarva. Olyan kis csomagnak tűnt a hatalmas teherautó platóján és csak percek kellettek, hogy a 'kis' emelő targonca' onnan a ház előtti pázsit szélére varázsolja. A sofőr nagyon szimpatizált velem a eljövendő feladat megoldásában, azaz hogyan kerül ez a két tonnányi anyag oda, ahol alkalmazva lesz, a tetőre. Lelkesedésem erőt vett rajtam s minden haladék nélkül gyorsan kihámoztam a csomagot a fólia göngyölegből, hogy szemet vethessek az anyagra, ami haztetőnket fogja disziteni az elkövetkező években. Nem csalódtam, a 'magenta red' ominőzus jelentése ellenére tényleg tégla vörös szinű volt, amit mindig is akartam. Évtizedekkel korábban, amikor a házhoz vezető járdát raktam le és a főbejárati lépcsőket átépitettem, téglavörös szint használtam, jövendö tetőm szinét előre is látva. Most talán elérem az esztétikai hatást, amit már olyan régen terveztem. Mivel a 'bundle'-k tetőre szállitása megoldatlan maradt, nem volt más hátra mint szétszedni a csomagokat és annyit vinni fel belőle egyszerre, mint amit a lábak és a hát elbir a létrán. Több próbálkozás után ki is dolgoztam egy kibirható megoldást: tizenként,

papirkartonba foglalva, a súlyt széles 'gurtni'-val a vállamra áttéve vittem a zsindelyeket fel a tetőre. Már több csomagot igy felcipeltem, amikor ismét megjelent jóbarát jótevőm, J. Laci segiteni. Rendkivüli elfoglaltsága ellenére, többször szakitott időt, hogy kruciális alkalmakkor kisegitsen. Persze őt is hajtotta a kiváncsság, hogy milyen is az az 'architectural double-layer', (épitészeti kettős-rétegű), zsindely. Közösen megállapitottuk tettszésünket s elégedettségünket, igy ő is elhatározta, hogy hasonló minőséget fog használni saját, későbbre tervezett tetőzésére. A kisebb porciókra szedett 'bundle'-ek cipelése neki is fárasztónak bizonyultak s kis idő után elszaladt volt (részben még mostani is) munkahelyére, ahonnan egy kis csigasorral tért vissza, amit tőle megszokott ügyességgel gyorsan beépitett a meglévő álványzatba. Ezután már egész 'bundle'-enként húzta fel az anyagot a tetőszintre, amit én ott 'lekezeltem' s küldtem vissza a kötelet. Hamarosan az oldalra kiszámitott szükséges 18 csomag fenn volt az álvány legmagasabb platóján s nekem onnan már csak hajlongani kellett, hogy elérjem.

Már korábban is úgy hivatkoztam a zsindelyek feltevésére mint 'hab a tortán' s tényleg a munka a sok gürcölés, cipekedés, erőlködés után könnyűnek bizonyult. De csak egy darabig! Addig még az első hat hét sort az állványról tudtam leszögezni. Ezután már a tetőre kellett másznom, a zsindelyeket fel kellett oda hordani s a szögelést guggolva, vagy oldavást ülve tudtam csak elvégezni. A zsindelyek metrikus méretűek s a 14 szer 40 colos darabok (36 szor 100 cm) túl nagyok ahhoz, hogy egy helyből mind a hat rögzitő szöget be lehessen verni. Tehát, állandóan mozogni kellett a ferde tetőn, vigyázni, hogy rá ne lépjek a biztositó kötélte, (mert akkor biztos megcsúszok), áthelyezni a tartó kötelet minden pár darab szögelése után és nem utolsó sorban kimarkolászni a szögeket 'kötényemből', és számban tartani jó egynehányat, hogy kézügyben legyenek. A tető lejtése miatt az odaillesztett zsindelyek csak úgy maradtak helyben ha egyik kezemmel ott tartottam, mig a másikkal a szöget helyezését, a kalapácsolást kellett végeznem. Meg kellett tanulni, megint saját magam kára árán, a dolog csinját binját. Balkezem hüvelykújja már korán megszenvedte a tanulást s máig tanú kalapácsolásom ügyetlenségének. A zsindelyekbe felülről préselt apró kavicsok 'smirgli-papir' módjára viselkednek a kéz és újjak csuklóival szemben, hamarosan véresve koptatva a gyakran érintett helyeket, amig azok meg nem keményedtek a használatban. Mondanom se kell, a ferde tetőn való guggolás rendkivül fárasztó 70 éves láb izmokra s a meggémberedett tagokat gyakran kellett nyújtóztani. Minden napi tetőzés után csak az esti 'gyógyfürdő' és a korai lefekvés segitett. Igy is gyakran elkapott a láb görcs, ami a lábfejben kezdődött, majd a bokánál folytatódott s végül a combizmokba szállt. Azokat csak nyújtozkodással és 'lejárással' tudtam csak leküzdeni. Persze a többszöri görcs epizódok feldarabolták éjszakai pihenésemet, de nem akadályoztak meg a munka folytatásában.

Pozitivumként kell emlitenem, hogy a zsindelyek felrakása igazi sikerélmény volt. Minden egyes darab újabb és újabb képet adott a tetőnek, amit gyakran, meleg megelégedettséggel néztem a földszintről a napi munka végén. A görnyesztő, gémberitő munka sikerrel párosult! A zsindelyek nagysága miatt relative gyorsan is haladt.

A lakóterületet befedő rész hamarosa be is lett fejezve, ami rendkivüli elégedettséggel járt, mivel az eső miatti aggódások a múlté lettek. Laci barátom továbbra is gyakran 'beugrott' ellenőrizni a haladást s közben időt is talált újabb 'bundle'-ok felhúzására. Összességében a zsindelyek többsége az ő erejének köszönhette tetőszintre kerülésüket.Ezután már csak a dekorációs tetőrészek befedése maradt hátra, ami babra-munka lévén majdnem addig tartott mint a fő tetőé, de mivel nem volt sürgető, az idő nem számitott. Itt is a rágcsálók beférkezőségének megszüntetése vitte el a legtöbb időt. Köszönet ábrázológeométriában élesitett térbenlátásomnak, a különböző szögek és hajlatok kiépzése a felhasznált bádoganyagban nem okozott különös problémát.

□

Persze, egy munka soha sincs kész. Tetőzésemmel is úgy vagyok. Az álványok még mindig fent vannak, bár leegyszerűsitve, hogy alkamat adjanak a vizcsatornák visszaszerelésére és a ház esetleges erősitett vizsugárral való lemosására, ami szükséges festése előtt meg kell hogy törénjen. Hogy mikor fog megtörténni azt még nem tudom, lehet hogy megmarad jövő nyárra. A csatornákat mindenképp vissza kell szerelnem az őszi esők kezdete előtt. Mint minden munkának, a tetőzésnek is vannak csinjai-binjai, amiket csak akkor sajátit el az ember, ha már be is fejezte a tenni/valókat. Milyen kár hogy a felgyülemlett, saját bőrén megtanult tapasztalat igy elvész. Nem mintha újabb tetőzési feleadatot akar/nék. Nem. Elég volt ez nekem, ezzel a munkával be is tetőztem házfenntartási munkálataimat. A gyártó garanciája 160 km-es szélviharra és 40 év tartamra szól. Nincs kivánságom, hogy legyen alkalmam egyiket is reklamálni. *(R.L. Szept. 15, '07)*

Stephen Hidasi: **In Life, Anything is Possible**

My life was changed in 4 seconds - the time it took for my car to be hit, not once, but twice, by a car running a red light. In those 4 seconds, a very healthy and active, athletically built man became a wheelchair candidate.

For over a year and a half, I was seen by many specialists for numerous tests and exams to determine the extent of my injuries. During that time, I had constant, excruciating pain. With only a slight movement of my head, it felt like a huge hand was reaching into my forehead and trying to pull my brain out backwards. Other times, it felt like someone was sticking huge knitting needles into my head. I could not find any position of rest. My back felt like it was on fire and pain shot down from my lower back, through my buttocks to my feet whenever I moved. It was somewhat of a relief when I lost the feeling in my legs from the knees down but then I couldn't walk! I lost nearly 30 pounds, my hair turned snow white, and my vision become blurry! I was taking up to 18 prescription pain pills a day - they just dulled the pain but I was never without the pain! I was prescribed conventional treatments but none of it helped. My family doctor told me they had done all they could and suggested I consider

trying some other healthcare professionals.
I felt completely devastated when I left the doctor's office. I was frustrated and angry at the whole world! I had never felt so alone in life as that moment! I desperately tried to find an other doctor but many refused to take me. Finally I found one who thought a little differently. After I had reported all the treatments that had not produced the results I had expected, I remember he told me that I could see hundreds and thousands of doctors and specialists but that they would tell me basically the same thing as they had all learned the same things. He suggested that if I wanted total recovery and cure, I would need to learn what they had not and then return and he would guide me along. I became determined to find and do whatever I needed to for my recovery! My thinking towards the doctors started to change. Prior to then, I had expected them to make my pain go away and to heal me. Now I began to ask, "what can they teach me so I can heal myself?" By this time, I had been diagnosed with degenerative disc disease in my spine, with bulging and herniated discs, and bony growths in my spine; osteoarthritis and rheumatoid arthritis. The recommendation was several back surgeries to fix my spine. However, by this time, I was having severe reactions to any medications, so any surgery was ruled out. I realized that in order to help myself heal and totally recover, I needed to learn all that I could. Libraries, including medical ones, became my second home. I read anything I could find related to healing, including studying the miracles and healings reported in religious texts and other cultures.
One day I was being driven to look for a wheelchair. On our way, I heard a well known North American nutritional supplement expert being interviewed on the car radio. What really got my attention was his comment that nutritional supplements can assist in healing and recovery! My whole understanding of health and recovery took a giant step forward. This motivated me to start studying the healing properties of nutritional supplements. My first priority was to find pain relief. By studying, I was able to find certain nutritional supplements and herbs which relieved and brought my pain to a manageable level.
With chiropractic treatments and a nutritional supplement regime I designed for myself, I started to regain the feeling in my legs; my natural hair color started to return, and I started to gain weight back. Gradually my health got better and better; I was able to work, I was able to resume most of my regular daily activities, and then I was even able to travel again. This allowed me to travel to the Far-East to learn even more for my full recovery - to learn about the mind's role in recovery, it's connection to the physical body's ability to heal and the role that energy flow plays in health and healing.
I was managing my health with only occasional minor relapses. Then, in 1999, fourteen years after my car accident, a major relapse prompted me to take early retirement as I had difficulty holding a pen to write and walking any distance was difficult, even with a walker. I was diagnosed with spinal stenosis and immediate surgery to remove the growths pressing on my spinal cord, front and back, was recommended; otherwise, I was told to prepare for retirement life in a wheelchair. Once again, I felt devastated. My wife reminded me of what I had already overcome and reassured me that I could do it again! My desire to recover was reawakened, and with assessments by medical professionals, my additional knowledge of health, and a revised nutritional supplement regime, I was once again on my journey of healing.
I succeeded in my recovery without ever having the recommended surgery. Last year, when I was diagnosed with high blood pressure and high cholesterol, it took me two weeks to get my levels back to normal, without any prescription medications! I am now pain-free, I enjoy a healthy life, and I walk so easily that people have difficulty believing I ever used a walker. It has been a rocky road to recovery but in the process I realized that whenever we earnestly set our minds to something, it is possible! Even now my quest for health is never ending! Every day, I am constantly studying and researching new developments in health and longevity so I can put it to use for myself, my family, and for anyone who seeks it!

(When I was faced with spending the rest of my life in a wheelchair, unable to have the surgeries recommended, I prayed to God for my recovery. I promised I would make available to others, my knowledge of supplements and health, if I recovered. I am now the director of a mail order nutritional supplement store [Best of Life Resources, Phone 250-767-3300] selling quality supplements at discounted prices, so others can have health, recovery, and longevity). *(S.T., former I. year student)*

Imre Marko: **The Stealth Degree.**

In the recent account of my travels through my working life (Kapocs 43), I quoted a wise question from a 'dumb as a fox' heavy equipment operator: "Wouldn't you rather be lucky than smart ?" Here is another case that should help answer that question. If any of you wish to get to the bottom line, start reading backwards from the end of these 'abridged' court records.
Once upon a time, there was a street widening project to be completed before the arrival of the rainy season in the City of Springfield, OR . Most of the preparatory work had been completed , except in one area where the right-of-way acquisition remained to be resolved. The City Planning Commission had approved the owner's request for rezoning with several conditions. One condition required that approximately a 10 foot wide strip of land be granted for widening the street to accommodate higher traffic expected from the higher land use. Even after a year of the approval, the owner did not comply. In the meantime, the City initiated the street widening project in response to a petition from the majority of the adjoining owners. Construction progressed through the completion of placing the crushed rock road base everywhere - except in the area in question. The project inspector made several telephone calls to the owner, but each time, someone told him that the owner was away. He kept copious notes on the attempts, including the fact that while he was calling on the telephone, he heard whispering in the background. After several weeks without a response, the weather was turning 'seasonal'. So, on or about October 21, I received a call from the field, to the effect that :"In addition to the lack of established jurisdiction, there are several trees in the area of the right-of-way in question which could blow over when the storm arrives, because the vertical cut bank along the excavated street varies between 2.5 and 3.0 feet. The forecast calls for a rain storm in a few days. What should I tell the contractor ?" My response: "Remove the hazardous trees" . Within 20 minutes after the contractor cut down the trees, lo and behold, the 'mysterious' property owner burst into my office: "Who authorized cutting down the trees on my land ?" My meek response: " I have". He: "What is your position with the City ?"

- I: "City Engineer". He: "You know these were very expensive Colorado blue spruce and I planted them myself to provide an aesthetic screen from the street. (My thought at the time: "Looks like 'time to pay up' ?").
That evening, I drove to the job site and put a few stubs from the 'Colorado' spruce - that, no matter how hard I looked, were nothing else than 'jack pine' (*Pinus contorta*) - in the trunk of the car. The next day I contacted the City Attorney's office and explained what happened and proposed that we settle for the requested several thousand dollars, because that would still be less expensive than a claim from a potential accident involving the downed trees or from a law suit the City lost. After I answered several of his questions, he said: "Let him sue us".
My day in court: After reading the accusations, the judge asked me: "Why did you authorize the removal of trees from the adjoining private property?". "Because the trees posed a hazard to the general public and the City has the obligation and the authority for the removal of danger trees" said I. There was a short break during which the opposing attorney approached me - apparently to glean 'useful' information, but our attorney pulled me away: "You don't need to talk with him". Being always a 'perfect gentleman', I obliged with some reservations. Later on the owner's expert witness: "I am a graduate of Oregon State University with a degree in Forestry. I have 'x' years of experience in forestry, am familiar with the dangers posed by trees and submit that those trees posed no hazard ...". My turn !' „ I have a degree in Forestry with an Engineering option ...", (Upheaval in plaintiff's (owner's) camp. Judging from body language and lip reading 's.o.b.'(?), owner is not amused by his attorney's 'due diligence'). "...I am registered as a Civil Engineer, have worked in urban settings as well, and therefore consider myself qualified to distinguish between the hazards in the forests and those in urban settings, where the public expect and are entitled to a higher degree of safety Also, I have identified the trees in question as plain ordinary jack pine and have saved stubs within an hour of their removal, for evidence." Case dismissed. In closing remarks, the judge offered the City an opportunity to counter sue for the recovery of the cost of removing the danger trees. In a discussion after leaving the court room the City Attorney advised the City Engineer that 'we' should just let things well alone while ahead in the game and forget about the counter suit. After more than 30 years the two 'cohorts' still greet each other with a smirk every time they meet in church. 'Irish eyes are smiling' - along with the Hungarian ones.*(I.M., Class of '60, March 12, '07).*

Imre Marko: **Keeping up Appearances,** Or success is in the eye of the be...fooled.

As I mentioned in my 'Életutak' (Kapocs 43:31), my responsibilities in Bellingham, WA included the assurance of compliance with the City's storm water management regulations. As far back as the early '80-s the City had required that excess storm water run-off from land and/or drainage alteration activities be 'de and/ or retained'.
One day I received a call from a 'keen observer', that a detention pond, built near his residence a few years earlier, apparently failed because it stayed empty. After trying to convince him that it would hold water only under certain circumstances, i.e. during and/or : would know that the determination of the peak attenuation is based on a design storm expressed in terms of the probability of its occurrence - such as 1-10%, corresponding to recurrences of every 100-10 years. In our case, the calculations of the increase in run-off relied on various formulas, nomographs and other charts. One such chart featured the hydrographs of the run-off from the pre-alteration conditions and the calculated hydrograph for the run-off from the post-alteration conditions. The area between the two hydrographs indicated the excess, that had to be stored for delayed release. Fortunately, the subject project was built prior to my appointment (remember my guiding 'principle' "Wouldn't you rather be lucky than smart?"), because as it turned out, the 'area under the descending portions of the relevant hydrographs' was left out from calculations in sizing the pond, resulting in about a 40% deficiency. Time to make amends! The excavation contractor that this time dug the additional pond area deeper than necessary. When the rain came, standing water appeared in the pond, alleviated the 'keen observer' concerns. Never mind that the amount of rain that fell was far short of the 'design event', and that the water collecting in the pond constituted only dead storage. Since this experience, I am sure that siltation in the pond has 'corrected' the excess capacity and everybody has lived happily ever after. *(I.M., Class of '60, March 12, '07)*

V É L E M É N Y E K

Laszlo Retfalvi: **Book review**

Charles Gati: Failed Illusions. Moscow, Washington, Budapest and the 1956 Hungarian Revolution. (2006)
There is voluminous literature relating to the Hungarian revolution, most of it in the form of compilations of documentary information from various sources. Most relevant are recently released files of minutes of the Soviet Politburo and the American Security Council. It takes substantial effort to wade through most of them and it takes in depth knowledge of the historical background to make 'a good story' out of them. The book that we discuss is an effort by its author to make such a story, and he does it in a scholarly manner of stating a hypothesis, marshalling his data to prove his thesis and coming to conclusions. His conclusions are believable on the basis of information he presents, thus his hypothesis stands until some other author using the same and possibly additional relevant data comes to a different conclusion.
Gati uses some harsh words to begin with: 'American ingenuity', 'Hungarian unrealism' and 'bungling leadership'. These are the major premises of the author, a refugee of that revolution turned American politologist. Our first reaction, with regards to the first premise: not harsh enough – how about 'duplicity'; with regards to the second: not fair to expect geopolitical realism from fighters on the street in the midst of a spontaneous outburst of anger against unbearable tyranny; and with regards the third: not fair either, considering the spontaneity of the events and the deep seated communist indoctrination of the actors thrust into the position of leadership.
(By the way, the term 'communism with a human face' was coined by Imre Nagy, in his writings during his 'silent period' prior to 1956, as pointed out by Miklos Molnar (A Concise History of Hungary, 2001) and not by Dubcek of 'Prague spring' fame).
The author goes on discussing each premise in three (perhaps four)

phases of the revolution, i.e. events leading up to; events unfolding and Nagy's reluctance to answer calls for his participation; Nagy's 'maturation' as leader of the 'revolution' (dialogues between his immediate circle of supporters and the street fighters, changes in government actors, acceptance of the major demands of revolutionaries, then temporary 'victory') and the aftermath; revenge of the communists. In each phase ample evidence is given to support his arguments. However!

Evidence with regards to events in the USA (particularly the sharp contrast between the total lack of resolve to help Hungary in anyway at the very top of leadership and the bellicose and ill-considered diatribe by Radio Free Europe - in practicality an organ of American foreign policy- to egg on the participants of the armed resistance) is rather revealing of politicians' self interest overriding policies of their own governments and the hollowness of their public pronunciations made just to gather votes for reelection. Although mentioned in the book, not enough weight is given to Nixon's hypocritical Security Council remark made shortly before the Revolution, that a bloody Soviet suppression of a possible armed uprising behind the Iron Curtain could handsomely be used by the 'West' in their propaganda war against their communist nemesis. Also not 'Made in USA', but definitely western behavior is the very likely duplicity of Britain and France in using the Hungarian events to time their attack on Egypt, of which hardly any mention is made in the book.

With regards to 'Hungarian unrealism' the author depends too much on his 'perfect vision of hindsight'. Surely, it now appears (after reading all the hitherto secret files) that chances for success were much better if efforts were aimed at a 'Tito-like' nationalist communist state, but one must still wonder that such direction would have abated the pent up anger of Hungarians, as exemplified by fighters on the streets. Are not history's revolutions a continuing story of risings against unbearable oppression with no thought given to compromise solutions? Geopolitical realism and power politics are considerations for 'superpowers', not for rebels taking up arms in defense of their freedom.

It is not fair either with regards to the 'leaders' of the uprising, to expect a 'eureka-moment' from their decades long indoctrination in communist dogma. Generally, we value true commitment to causes, thought noble by those believing in them. Imre Nagy's true belief in communism is not a negative aspect of his character but one we can respect, especially when he grew to rise above 'party discipline' and expressed his loyalty to common human decency and chose his country's cause over 'internationalism'. Similarly, those in his circle and other supporters, previously 'colored' by slavish service to the party line, cannot be simply condemned for being slow to shed their former beliefs. We all acknowledge, that the Hungarian Revolution was a spontaneous event, hence no previous underground activity, no conspirators to take the lead, no plan of action, only the 'agenda' of the preceding day's ferment, expressed in the 'sixteen points' voiced by the demonstrating students. Leaders had to be found as events unfolded. Perhaps with better luck, better leaders could have been found.

The book is an interesting read to learn of the personalities inside the monolithic façades of the 'politburo' and 'central committee', the ruthless struggle between them to grab or hang onto power, the shifting 'loyalties', the total lack of morality or concerns for legality (other than 'window dressing') of their actions. Although only an interpretation of hitherto secret transcripts, it was interesting to learn, for example, that Malenkov was apparently more sympathetic to Nagy and his activities than his colleagues and that Mikoyan, the wily Armenian was generally sympathetic to Hungarians.

In regards to the question of who called in the Soviet troops to intervene, the author accepts the version that implicates Gerő and Hegedűs (the former did the calling in, but as Party Secretary did not have the legal authority, and the latter, as Prime Minister at the time of the request signed it days later, by which time he was not in office!) but also implicates Nagy (for being aware of, yet not being against the request). In the author's opinion Nagy, during the first few days of the revolution was hardly different than his colleagues in the Central Committee.

Little time is spent with the 'blow by blow' that happened on the street, which is rather strange because that was the event, but understandable in light of the book's primary aim of documenting the 'behind the scene machinations' in Moscow, Washington and Budapest, which is reached in a scholarly manner. About the only silly theorizing is on the question of when did the revolution start. Also of dubious value is the book's emphasis on the role of 'Jewish intellectuals' creating the revolutionary fervor. The unspeakable terror of the 1948-53 years and the attempted return to the same after the minor thaw of 1954-55 were more likely causes of the explosive mood that prevailed in the country. In the end, as the author also admits, it was the student led demonstrations and the subsequent support given to them by the blue collar working youth of the suburbs of Budapest that caused the explosion that swept away the communist leadership. I. Nagy and his circle too were hardly willing followers.

Gati ends his book with some curious speculations in regards the fate of the revolution. He thinks the revolution could have been successful if the USA Government did care and offered some compensation to Moscow, (like excluding from NATO some European member); if Nagy was a leader and managed to curb excessive demands and atrocities by the crowds (i.e. Köztársaság tér); and if Hungarians would have been satisfied with less than the original demands (and if RFE stopped agitating agains Nagy and to keep up the demands).

E G Y É B

Joseph Bako: **Historical synthesis.**

I first run across the concept of synthesis as a superior method of investigating historic events in the explosive 1982 bestseller "The Holy Blood and The Holy Grail" (hereinafter the "HB&HG"). Since the Enlightenment, the accepted and fashionable method of historical investigation has been to analyze the facts of the case. However, analysis tends to compartmentalize information into separate disciplines that can remain unconnected. Synthesis, on the other hand, seeks to link information and to find connection between people and between events seemingly unrelated, and distant in time and space (for details see pages 324 in the HB&HG). This latter approach allowed Michael Baigent, Richard Leigh and Henry Lincoln (hereinafter "the authors") to synthesize their dramatic and controversial hypothesis about Jesus Christ having been married and a father; about the Merovingian dynasty in early France, allegedly descended from him; and about the Prieure de Sion, a formidable secret society dedicated to Merovingian restoration.

I was reminded of the HB&HG and of historical synthesis again last summer when a new book put the assassination of US. President John F. Kennedy back in the spotlight. The question has always been: Was JFK wasted by a lone nut, or was he the victim of a conspiracy. In his new, 1,600-page book, "Reclaiming History," former US. Prosecutor Vincent Bugliosi analyzed all known conspiracy theories. He concluded that the Warren Commission got it right: Lee Harvey Oswald was the lone assassin and there was no conspiracy (Maclean's interview, June 18). It seems that Bugliosi's book was another painstaking analysis of the facts, much like the 1,000 or so books hitherto written on the subject. .

I wondered whether historical synthesis would confirm or contradict

Bugliosi's conclusion. I would be searching for a historical context and a motive, rather than analyze the mechanics of the assassination. I would be synthesizing historical data from the HB&HG. I found it a well-researched and well-written page-turner. Although it did not mention the Kennedys at all, the book provided a comprehensive overview of the history of Western civilization over the last 2,000 years. Parts of that history seemed surprisingly relevant to the case. My synthesis yielded a hypothesis that suggested (although did not prove) conspiracy. It could explain not only why the Kennedy presidency had to be cut short but also why John Kennedy could become the first Roman Catholic president of the US. and why Bobby Kennedy could not become the second. I rush to admit that my hypothesis may not be any more credible than the conspiracy theories in circulation but it would top them all in elegance, intrigue, drama and scope.

Although the controversial "Jesus material" dominated the reviews, the HB&HG was really about a titanic 900-year long struggle between two implacable protagonists: the Plieure de Sion and the Papacy. These same protagonists could be found in the background of almost every significant conflict - national, international, religious or dynastic. The authors contended that this struggle put major historical events such as the Crusades, the Renaissance, the Protestant Reformation, the Counter Reformation, the Thirty Year War, the Enlightenment, etc in a new light. Could it also put the Kennedy presidency in a new light?

Let's start with the reason behind this struggle. According to the HB&HG, the Prieure had serious grievances with the Roman Catholic Church. These grievances originated in Jesus' time and have been accumulating since. Bear with me, it will be worth it. The authors suggested that Jesus was not founding a new religion. Rather, as a legitimate contender from the house of David, he was trying to reclaim the throne of ancient Israel. He was also married to the Magdalene and fathered at least one child, possibly more. At first, only a small circle of family and influential initiates backed the venture. To attract mass support, Jesus promulgated a message of promise aimed at the disenfranchised underclass. Unfortunately, Jesus had also attracted powerful enemies and his bid for the throne eventually failed.

After the Crucifixion, Jesus' following split into two groups with diametrically opposed priorities. His initial supporters (the authors called them "the adherents of the bloodline") wanted to preserve the royal bloodline, and spirited Jesus' wife and child(ren) by ship to a Jewish community in the south of France.

The bulk of Jesus' following ("the adherents of the message"), on the other hand, wanted the promise fulfilled. Led by St. Paul, the message people eventually produced a new religion: Christianity. To compete successfully with the established religions in the Roman Empire, the authors contended, Jesus had to be deified and references to an earthly royal bloodline suppressed. Christianity though had done well and under Emperor Constantine in the fourth century, the Roman Empire became an essentially Christian empire.

In the meantime, the authors went on to suggest, Jesus' descendants perpetuated the bloodline in the south of France. At the beginning of the fifth century, the bloodline intermarried with the royal line of the Sicambrian Franks then moving into northern France. The marriage spawned the rather odd, esoteric and mysterious Merovingian dynasty. Many of its kings were essentially priest-kings who let a non-royal official, the "Mayor of the Palace," do the actual governing.

Still according the HB&HG, the Roman Catholic Church approached King Clovis for secular protection against heresies threatening it. Clovis was the greatest Merovingian king, the founder of modem France, and a warrior king manied to a Roman Catholic princess. In 496, Clovis and the Church concluded a pact to create a new Roman Empire that would be based on Roman Catholicism at the spiritual level, and administered by the Merovingians at the secular level. The pact, in essence, bound Church and State together in perpetuity. To ratify the pact, Clovis allowed himself to be baptized and the Church recognized (not created!) him king. Ironically, by holding up his end of the bargain, Clovis saved the Roman Catholic Church, the enemy of the bloodline.

The pact started to unravel in 697 when the Church was thought to be acquiescent in the murder of Dagobert II, the last effective Merovingian king.

The Church abandoned the Merovingian dynasty altogether in 751. Pressured by the ruling Mayor of the Palace, Pepin III, and claiming authority to create kings from the "Donation of Constantine," the Church crowned Pepin king. His Carolingian dynasty replaced the Merovingians on the throne of France. That the "Donation" later turned out to be a forged document, was just more salt in Merovingian wounds.

According to the HB&HG, the bloodline survived the fall of the Merovingian dynasty and had grown into a veritable family tree by 1090. That was the year when Godfroi de Bouillon, the Duke of Lorraine, founded the Prieure de Sion to seek restoration and redress. Although nominally Catholic, he was of Merovingian descent and a seminal figure of his time, best known for the conquest of Jerusalem in 1099 during the First Crusade. According to the authors, the Prieure exists to this day. They stated in the HB&HG: "We know that the Prieure de Sion is not a 'lunatic fringe' organization. We know it is well financed and includes - or at any rate commands sympathy from - men in responsible and influential positions in politics, economics, media, the arts." Indeed, the list of alleged Prieure Grand Masters included such giants of Western civilization as Leonardo da Vinci, Sir Isaac Newton, Victor Hugo and the French author and artist Jean Cocteau.

The Prieure's initial objective was to restore the Merovingian dynasty to the throne of France. Its more current objectives, the authors speculated, could have included "a theocratic United States of Europe - a trans- or pan-European confederation assembled into a modem empire and ruled by a dynasty descended from Jesus." The authors presumed that the actual governing would be done by the Prieure through a European parliament.

How, I pondered, could the Kennedy presidency fit into the bipolar world order depicted in the HB&HG? As we know, the U.S. has been run by Protestants (i.e., by adherents of the bloodline) from its inception. Not surprisingly, the country has been inimical to Roman Catholicism. The protestant fear in the U.S. has always been that a Roman Catholic president's first allegiance would be to the Roman Catholic Church. He could take orders form the pope and even work toward making Roman Catholicism the state religion in America. Not surprisingly, there had not been a single Catholic president until John Kennedy, the 35th president.

The question then presented itself: Was John Kennedy elected with Prieure acquiescence, even support? The Prieure could, no doubt, have blocked the Kennedy presidency. The 1960 US presidential election was a close-run thing that could have been tipped either way. However, some of the data in the HB&HG suggested to me that there was something special about the 1960 presidential election. There seemed to be a unique window of opportunity to bring a triumvirate of the world's most powerful offices - the Grand Mastership of the Prieure, the Papacy and the US Presidency - under Prieure influence. The perfect storm, if you will.

In 1960, the Prieure seemed two thirds of the way there. According to the HB&HG, its Grand Master since 1918 was alleged to have been Jean Cocteau, the 23rd male Grand Master of the Prieure (there were three female GMs). As all male GMs assumed the name "John" (or "Jean") upon entering office, Cocteau would have been functioning under the name Jean (John) XXIII.

In 1958 Cardinal Angelo Roncalli of Venice was elected Pope. To the astonishment and consternation of the Church hierarchy, Cardinal Roncalli insisted on taking the name "John XXIII." This was most unexpected and unusual. The name "John XXIII" had al-

ready been used by an anti-pope in the early 15th century and the name "John" had been shunned by popes ever since. The authors speculated that Cardinal Roncalli might have been secretly affiliated with the Prieure and "chose the name of his own secret Grand Master." Coincidentally, Kennedy's first name was also "John."
The HB&HG also mentioned changes in basic Church policy instituted by Pope John XXIII. These changes clearly benefited the bloodline and seemed to support the allegation of his affiliation with the Prieure. The most important of these changes was contained in "a profoundly important" apostolic letter on the subject of "The precious blood of Jesus." The letter "emphasized Jesus' suffering as a human being, and maintained that the redemption of mankind had been effected by the shedding of his blood" - rather than by his dying on the Cross and subsequent Resurrection. In the letter, the Pope ascribed hitherto "unprecedented significance to Jesus's blood." I see this as tacit affirmation of the legitimacy and supremacy of the bloodline.
With Jean Cocteau and Pope John XXIII already in place, it seemed clear to me that letting John Kennedy get elected was a risk worth taking. A Catholic president could have provided secular muscle (like Clovis did) to the impending concentration of power in Prieure hands. The young and politically inexperienced Kennedy could have been expected to be susceptible to gentle manipulation by a popular and much-admired pope.
It all looked great in theory. It seemed to me, however, that as the Kennedy presidency progressed, at least three words - meaningful to the adherents of the bloodline and applicable to JFK and the Kennedys - would have given the Prieure pause. The first word would be "messianic." Although John Kennedy barely scraped into office, he grew in the presidency. Tall, attractive, bright, and Harvard educated, he captivated people with his winning personality, effortless deportment and super attractive family. He was very much his own man. He took the separation of Church and State seriously. He compensated for his youth and inexperience with vision and judgment. He filled people everywhere with hope, optimism and confidence, and his popularity spread around the world. His impact could be said to have approached messianic proportions. Not surprisingly, his death on November 22, 1963, shocked and devastated the world.
Second, "Royalty." The Kennedy presidency was slowly acquiring heroic grandeur. The "Camelot" references may have been tongue-in-cheek at first yet they seemed fitting and the idea of a regal presidency took hold in the popular imagination. The damaging implications for the Prieure must have been clear: If royal status could be bestowed by popular acclaim, it would negate the significance of the bloodline, and undermine Merovingian claims and the Prieure's raison d'etre.
Third, "Dynasty." Behind John Kennedy, the family depth chart showed two more eminently electable brothers and scores of bright and energetic children behind them. The Kennedys could have tied up the US. presidency for the rest of the 20th century and beyond. That could have been enough time for a plausible geopolitical scenario to unfold. North America and Europe could have fleshed out NATO politically and united into a mighty trans-Atlantic empire. The Kennedys would have been the natural and logical leaders of this new empire, given their international popularity, Irish roots and hold on the US. presidency. Such a development would have made Merovingian restoration all but impossible. If the Kennedys were allowed to fulfill their trans-Atlantic potential, the Merovingians could not fulfill their perceived destiny.
On top of all these concerns, Pope John XXIII died on June 3rd, 1963. The utility of a Roman Catholic US presidency had suddenly vanished while its threats had remained. That could have been a powerful motive for action.
Although the components of my hypothesis may fit like Japanese car doors, this piece remains essentially speculation. I know of no corroborating evidence that John Kennedy was actually a casualty of an ongoing war between the adherents of the bloodline and the adherents of the message. My hypothesis - like the HB&HG and Dan Brown's "The Da Vinci Code" - hinges on the existence of the Prieure as a powerful secret society. Although the authors and Dan Brown have maintained that the Prieure exists, most commentators, book reviewers and film critics have dismissed such an organization as non-existent or a hoax.
Since this piece falls well short of scholarship, I can only offer it as entertainment. As such, it need not be credible - only plausible. Still, this glitch notwithstanding, I have been captivated by the possibilities of historical synthesis. It would be interesting to apply it to some decisive moments and/or controversial individuals in Canadian and Hungarian history.

KÖZÖS ÜGYEINK

HIREK/KÖZLEMÉNYEK

Most is, mint miden évben, Szász Julika és Pista jóvoltából, megtartottuk **soproni piknik** ünket Agusztus utolsó vasárnapján. Engem Jákóy Bandi és felesége Adrienne vittek ki a Szász-tanyához, a piknik szinhelyére, amiért nagyon hálás vagyok. Mire odaértünk, már majdnem mindenki ott volt, aki ki tudott jönni, és lehettünk vagy 60-an a szépséges bébikkel együtt. A virágokkal átszőtt kertben, nagy sátortető alatt, fehér asztalokhoz lehetett ülni és kostolgatni a piknik izes falatjait. Én leültem Kondor Gyuri és Györgyi asztalához, ahol nagyon finom pogácsát ehettem. A többi asztaloknál, együtt és szerteszét, vidam Soproniak itták a hegy levét. Szász Julika levese, a kertben nőtt babból, mennyei izű és illatú volt. Ilyet csak drága jó nagyanyám tudott főzni. A lobogó, nyilt tűzön nyárson-sült szalonnát is ettem, Takács Ági kedvessége folytan. Kostoltam jó bort, görög-dinnyét, édessegeket: mindent, ami szemnek és szájnak ingere. Láttam Józsa Laci fényképeit; az egyiken Rétfalvi Laci mesterkedik a háztetőn, eszeveszett pózban javitja a tetőt. Sok kedves baráttal találkoztam és tereferéltem. Grátzer Miki elnökünk és Dénes Atya is ott voltak. A hölgyek varázsosak, mint régen, és nagyon kedvesek. A fiatalok, gyerekek és néhány bébi jelenléte mint Szászék dédunokája is- nagyon nagy élmény volt számunkra. Neveket nem nagyon emlitek, mert valaki kimaradna, de jó lenne mindenkit átölelni e pikniki alkalommal. Mi Soproniak, olyan sajátosan összetartozunk. Jó Magyarnak lenni! Köszönet nektek házigazdák.(*Csapó I, Class of '58)*

Sopron Est. Grátzer Miklós megnyitó szavai: "Isten hozott mindnyájatokat, nagy soproni családunk minden szeretett személyét mai vacsoránkon. Ma október 6-a van, történelmünk egyik legtragikusabb napja. Emlékezzünk a 13 vértanúra. Nekem az igazán megdöbbentő hogy milyen fiatalok voltak. A legidő-

sebb Aulich is csak 55, de Lázár csak 34 és Westerburg csak 30. De ami igazán megható az milyen bátran és ártatlan emberek nyugalmával fogadták a halált. Kivégzésük előestéjén Török, aki hadmérnök volt, csak így szólt: „Lelkiismeretem felment engem" és belemerült egy mérnöki szakkönyvbe. Aulich Horatius verseket olvasott. Lahner Donizetti opera dalt (a hős búcsú emlékét) játszotta fuvolán. Dessewfy azt mondta a papnak:„Tiszta a lelkiismeretem, nyugodtan fogok aludni". Poltemberg, aki német származású volt, a kivégzés pillanatában mondta:„ Nyelvem német, de a szivem magyar" és ránézett,előtte, kivégzett társaira: „Szép kis delegáció megy az Úristenhez, hogy a magyarok ügyét képviselje".
Emlékezzünk rájuk, de emlékezzünk minden áldozatára a magyar tragédiáknak. És egyben emlékezzünk velük együtt minden soproni tanárra, diákra, családtagra és barátra akik már eltávoztak sorainkból. Kérem álljunk fel és a klopácska 13 kongó hangja vigye feléjük gondolatainkat. Minden menekültet és emigránst két óriási erő hajt, táplál, húz és köt. Az egyik a 'Jelen', a fennmaradás, beépülés, kapcsolat teremtés, realitás. A másik a 'Múlt': az anyanyelv, fiatalság, a szülőföld, a távol varázsából indult emlékek. A mai estét uralja a második erő. Mindnyájatoknak kellemes és szép estet kívánok. Énekeljük el az Erdész Himnuszt".
Az idén egy vacsorával, zenével összekötött családi találkozót szerveztünk a hagyományos Bál helyett a Rk. Templom dísztermében. Meghivtunk minden soproni alumnust családjával együtt, hogy így a utógeneráció is megismerkedhessen soproni diák hagyományainkkal. Sajnos azonban mindössze 51-en gyültünk össze. Medveczki Mária elhozta Péter fiát, Kapitány Gyuszi pedig kislányával, Margarettel büszkélkedett - de hol voltak a többiek?
Sokan a szigetről a hosszú hétvége miatt nem voltak jelen, mert költséges lett volna elhozni a családot. Remélhetöen találunk valami jobb megoldást. Vannak akik egy hétköznapi ünnepélyesen megrendezett ebéd melett vannak, felváltva Vancouverben és a Szigeten, hogy hajócskázás ingyenes legyen korunkra való tekintettel.
A mostani összejövetelt illetően meg kell említenem Takács Ágit és Józsit, akik kemény, fárasztó munkájukkal teljes mértékben hozzájárultak az est sikeréhez. Ági készitette a vacsorát két kivülálló hölgy segitségével. Görgényi Béla, Nagy Miska és jómagam az asztalokat állítottuk fel szombaton délelőtt. A gyönyörűen összeállított óriási virágcsokor szeretett Adamovich Laci bátyánk ajándéka volt, a többit Takács Józsiék kertjéből varázsultuk az asztalokra.Végül, de nem utolsó sorban nem hagyhatom ki Szanyi Laci nagylelkű 36 üveg, sajátkészítésü bor ajándékát, ami nélkül talán vesztességel is zárhattuk volna az estet. Remélem, hogy hamarosan egy jobb megoldást találunk.
(Kocsis Balek)

Felhivás: A nagyszerű 50 éves Soproni Ünnepségek után jó-néhányan úgy határoztunk, hogy itt az ideje hogy egy maradandó emléket állítsunk Roller Kálmán Bácsi odadó, kitartó és mindeneket felülmúló helytállásának méltányolására.
Ezért úgy gondoljuk - mivel a mi időnk is rövid - hogy legjobban elérhetjük ezt a célt egy komoiy ösztöndij alap létrehozásával a Soproni Egyetemen ahol mint a Soproni Erdómémöki Kar Dékánja hagyta el Sopront.
Itt most nem kívánjuk méltatni Kálmán Bácsi érdemeit, hiszen mindannyian jól ismerjük a történteket, hiszen veje együtt végig éltük. Mégis most szeretnénk megeleveniteni két nagyon fontos döntését melyek a mi életsorsunkat is nagyban befolyásolták:
1. Az elsők között volt Sopronban aki a forradalmi ifjúság mellé állt.
2. Vállalta a menekülést (száműzetést) és a szétszórt diákokból és tanárokból megszervezte a Soproni Diviziót a British Columbiai Egyetemen.
Mint láttuk, mindezt értünk mint egy négy gyermekes családapa tette ami nem lehetett könnyű számára! Tehát a cél most az, hogy egy jelentós összeget kell hogy összegyüjtsünk és ezzel megala-pozzuk a **Dr. ROLLER J. KALMAN ÖSZÖNDIJ ALAP**-ot a soproni volt Főiskolán. Ezzel is az Alumni, a Soproni Egyetem Vancouverbe szakadt tagjai, lerójuk, hálánkat, bizonyitjuk megbecsülésünket, kinyilvánitjuk köszönetünket, iránta érzett tisz-teletünket és szeretetünket.
Tehát most az elkövetkezendő rövid idóben (2 hónapon belül) megpróbáljuk összegyűjteni azt a jelentős adományokat amely az ösztöndij alapját fogja képezni teljes egészében
Az igazi az lenne ha annyit pénzt tudnánk összeszedni, hogy mindkét egyetemen, a Soproni és Vancouveri U.B.C-n is létre tudnánk hozni az 'ÖSZTÖNDIJ ALAP'-ot!!!
Igy most kérünk Benneteket a megajánlott összegeket szivesked-jetek beküldeni az alábbi cimekre és a csekkre ráirva "Dr. K.J. Roller Scholarship":
Palkovics J, 1932 McNicoll Ave, Vancouver, BC, V6J 1A6, vagy
Baraksó J, 912-510 West Hastings St, Vancouver, BC, V6B 1L8 Tel: 604-684-5133 Fax: 604-684-3098
Baráti köszöntéssel, JÓ SZERENCSÉT! ÜDV AZ ERDÉSZNEK,

Sopron Alumni unokák érkezése: Március 7.-én, **Szász** Pista és Julika első **déd**unokája, Andrew Stephen Palahicky, Májusban, **Markó**ék második unokája, Ana Kristina Small, Július 6.-án **Kondor**ék második unokája Jane Mariska Edison, Július 12.-én, **Homoky** Pista második unokája, Violet Clara Quaglea, Augusztus 13.-án **Jandó**ék ötödik (egyben a volt IV. évesek 80.) unokája, Alexander Klingston Jandó, Szeptember 24.-én **Báthy**ék első **déd**unokája, Janelle Emma Anne Webber

A **Sopron Alumni** azon egyének közössége, akik diákjai vagy oktatói voltak a Soproni Erdőmérnöki Főiskola 1956-ban Kanadába vándorolt részének, ami mint a University of British Columbia, Faculty of Forestry-Sopron Division működött 1957 és 1961 között. Szintén a közösséghez tartoznak azon Sopronban végzett erdőmérnökök, akik szoros kapcsolatot tartanak fenn a csoporttal

Kapocs - A Sopron Alumni időszakos közleménnye.
Szerkesztő: Rétfalvi László, [4646-West 5th Ave, Vancouver, BC, V6R 1S8; Tel/Fax: 604-224-3655; (e-mail: llretfalvi@shaw.ca)]

SOPRON ALUMNI

Adamovich László
Ambach Mihály
Andódy Edit 1932-1993
André Béla
Apt Kamill
Apt Ödön 1901-1990
Apt Ödön
Bajzák Dénes
Bakó József
Bakonyi Nándor
Bakos Tibor
Balatinecz János
Balpataki György
Bándi Péter
Barabás József
Baraksó János
Baranyai József 1922-1974
Bátay János
Báthy István
Bella Imre
Benkő Géza
Benyovits Gyula
Bezerédi Gyula 1926-2005
Bige Zsolt 1924-2005
Boa Sándor
Boda Zoltán
Bódig József 1934-2007
Bogyai Elemér
Bölecz Béla
Boncz Ernő
Bordulák Zoltán
Borovits Ferenc
Borsos Zoltán 1935-1979
Budai Géza 1930-2003
Csányi Elek
Csapó Imre
Császár Rudolf
Cserjesi Antal 1925-2006
Csima István
Csizmadia Ferenc
Csizmazia József
Csizmazia Tibor 1932-1979
Deminger Károly
Dibúz Jenő
Dibúz (Bruckner) Judit
Dobozy Tamás
Domsa Zoltán
Draskóy György
Farkas István 1937-2000
Farkas Mihály
Fazokas Ferenc
Fekete Róbert
Ferdinánd István
Fodor Gyula 1890-1982
Fodor Gyula
Fodor (Tormássy) Erzsébet
Fónagy Sándor
Frey Otto
Fülöpp Zoltán
Für Károly
Füstös Árpád 1926-2004
Gáspár József.
Gerencsér László 1914-1976
Gőgös Ferenc 1938-1972
Görgényi Béla
Grátzer Miklós
Grozdits György
Gyöngyösi Sándor
Gyöngyösi (Danczinger) Edit 1937-1989
Háhn Fülöp
Hajdu Csaba
Héder István
Héjja Anna
Héjjas József
Héjjas (Bernsdorfer)Katalin
Herczeg Endre
Hidasi István
Hirczy Béla
Hokhold Ferenc
Homoky István
Horváth Cz.Emil
Horváth István
Horváth Otto 1926-1984
Horváth Sándor
Horváth (Balogh) Izabella
Hudák János 1935-1997
Huszár Károly
Ifjú Géza
Illés István
Jablánczy Sándor 1908-1999
Jagodits (Kundráth) Júlia 1937-1989
Jákóy Endre
Jancsik Károly
Jandó Tibor
Józsa József
Józsa László
Juhász (Gyöngy) Erzsébet
Juhász Gyula 1934-2002
Jutasi Béla
Kafka Péter †?
Kalmár Lajos
Kercsó (Jagodits) Edit
Kapitány Gyula
Kapuszta József
Kassay Viktor 1933-2005
Kémes József
Kenedi (Király) Ilona
Kerekes József
Kiss-Tóth János 1934-1977
Kiss Gyula
Kiss János
Kiss János
Klíma Imre 1924-2000
Kocsis Tibor
Koczó Mihály
Koller Pál 1894-1972
Koltai István
Komlóssy József
Komondy Gyula
Kondor Gyögy
Koós Béla
Korán Zoltán
Kornya Lajos 1917-1979
Kósa Zoltán
Kovács István
Kováts (Erdős) Márta 1934-1967
Kováts Miklós
Kozák Antal
Krajczár Ernő
Krétai Ernő 1933-1995
Kurucz Ferenc
Kurucz János
Leskó György
Leskó (Rácz) Anna
Lovrits (Somogyi-Tóth) Eszter
Magasi László
Major Richárd
Markó Imre
Márkus Gábor 1937-199?
Matolcsi Géza.
Medveczky Lajos 1910-1989
Molnár József
Must (Hankovsky) Éva
Nagy Géza 1933-1991
Nagy (Link) Magda 1930-2006
Nagy Mihály
Nagy Olivér
Nagygyőr Sándor
Németh József
Németh Lajos
Németh László
Németh Zoltán
Noviczky Zoltán 1936-1992
Nyers Ferenc
Ocskó István
Orlóci László
Orlóci (Mihály) Márta
Orosz Iván
Oroszlán József †?
Ötvös Imre
Pál László
Pálffy Csaba 1927-1999
Pálka László 1937-1995
Palkovics János
Pandák László
Papp Ferenc 1901-1967
Pászner László
Pataki István
Péch Gyula
Pendl Ferenc 1933-1998
Pénzes László
Ping Ferenc
Pintér László
Poprádi László
Porpáczy Lehel
Prém Béla
Puskás László
Rab Rudolf 1935-2005
Rabóczi László
Ravai János
Rédey József
Rétfalvi László
Réthy Sándor
Rikli Olga
Roller Kálmán 1913-2004
Rónay Sándor
Ronyecz József 1935-1998
Rupf László
Safranyik László
Salamon Marion 1911-1990
Sebestyén László 1923-1995
Selmeczi György
Simon József
Sinka Gyula
Sivák Béla 1935-2005
Skorka Mihály 1935-1992
Soós József
Spándli Imre
Spuriga István 1934-1977
Szablya János 1924-2005
Szabó György
Szabó Tivadar
Szalamin Gábor
Szalkai András
Szalkai (Somogyi) Eszter
Szamosi Gábor
Szántai Ferenc
Szanyi László
Szármes Kornél
Szász István
Szász (Kubinyi) Júlia
Szauer János
Szauer (Szikszai) Klára 1935-1999
Székessy László
Sziklai Oszkár 1924-1998
Szy Ferenc
Takács József
Takaró László
Tamási Miklós 1936-1994
Tarnócai Károly
Tőgel Gyula 1938-2001
Tolnai István
Tóth Endre
Tóth (Molnár) Erzsébet
Tóth Géza
Tóth János
Tóth József
Tóth Tibor
Tresó Bertalan
Tresó Ferenc
Túrmezei Zoltán
Tuskó Ferenc 1913-1965
Tutunovszky Koszta
Vadai János 1928-2006
Vajas Jenő 1936-2000
Váradi Béla 1932-2003
Váradi (Fejes) Mária
Varga Pál
Vári Miklós
Veres Gábor
Veres Sándor 1927-1998
Vető László
Viszlai (Delkin)Éva
Viszlai János
Vlaszaty Ödön
Weidinger Imre
Witt Lajos 1898-1994
Zoltay Endre 1935-2006

Akik elmentek, de el nem szakadtak,
Kanadában is magyarok maradtak,
Akik meggyőztek egy messzi világot,
De ma sem mások: soproni diákok,
Az ősi otthont, az Akademiát,
Szívből köszöntik: Vivát! Vivát!

Vargha Domokos